

Uchwała Nr XXVI.316.2021
Rady Gminy Człuchów
z dnia 22 stycznia 2021 r.

**w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie
Człuchów na lata 2021-2030**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 15 ustawy z dnia 08 marca 1990r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2020 r. poz.713 z późn. zm.) art. 17 ust 1. i art. 110 ust. 10 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2020 r. poz. 1876 z późn. zm.)

– Rada Gminy uchwala, co następuje :

§ 1

Przyjąć Gminną Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Człuchów na lata 2021-2030 w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy

Anna Duraj

Uzasadnienie

Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz. U. z 2020 r. poz. 1876 z późn. zm.) nakłada na gminę obowiązek opracowania i realizacji strategii rozwiązywania problemów społecznych. Ma ona na celu wypracowanie skutecznego systemu wsparcia oraz opieki nad rodziną i dzieckiem, a także przeciwdziałanie zjawisku marginalizacji społecznej spowodowanej bezrobociem, ubóstwem i uzależnieniem. Kierunki działań są kontynuacją poprzednio uchwalonej strategii na lata 2010-2020. W związku z powyższym podjęcie uchwały jest zasadne.

RADA GMINY CZŁUCHÓW

IMIENNY WYKAZ GŁOSOWANIA z dnia 22 stycznia 2021 r.

Głosowanie jawne

Liczba uprawnionych do głosowania: 15

Liczba oddanych głosów: 13

Punkt porządku obrad	Przedmiot głosowania	Za	Przeciw	Wstrzymało się
3	w sprawie zatwierdzenia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Człuchów na lata 2021-2030	13	0	0

Rezultat głosowania: **Przyjęto**

Głosy oddane:

Adam Buza	ZA
Wiesława Chmielewska	ZA
Damian Chojnacki	ZA
Hanna Drzewicka	ZA
Anna Duraj	ZA
Danuta Golonka	ZA
Paweł Januszewski	ZA
Jan Mielnik	ZA
Edward Neumann	ZA
Jan Nowak	ZA
Bernadetta Prądzińska	ZA
Andrzej Pyszczyk	ZA
Alina Stolpa-Ferlin	ZA

Strategia Rozwiązywania
Problemów Społecznych
w Gminie Człuchów
na lata 2021-2030

Wstęp.....	4
ROZDZIAŁ I MERYTORYCZNE OPRACOWANIE STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH.....	5
1.1. Podstawa prawna Strategii.....	5
1.1.1. Dokumenty krajowe.....	5
1.1.2. Dokumenty regionalne i lokalne.....	5
ROZDZIAŁ II DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ W GMINIE	6
2.1. Charakterystyka Gminy	6
2.1.1. Położenie.....	6
2.1.2. Ludność.....	7
2.1.3. Oświata	8
2.1.4. Kultura i sport	9
2.1.5 Pomoc społeczna.....	14
2.1.6. Bezpieczeństwo publiczne i przeciwpożarowe.....	15
2.1.7. Ochrona zdrowia.....	15
2.2. Diagnoza problemów społecznych w ujęciu działania instytucji pomocy społecznej ..	16
2.2.1. Zadania z zakresu pomocy społecznej realizowane przez GOPS.....	17
2.2.2. Dane o korzystających z pomocy i wsparcia w gminie Człuchów. Przyczyny kwalifikujące do świadczeń z pomocy społecznej.....	24
2.2.2.1. Ubóstwo	25
2.2.2.2. Niepełnosprawność	26
2.2.2.3. Bezrobocie	27
2.2.2.4. Długotrwała lub ciężka choroba	28
2.2.2.5. Bezradność opiekuńczo- wychowawcza.....	29
2.2.2.6. Uzależnienia.....	31
2.2.2.7. Przemoc w rodzinie.....	32
2.3. Diagnoza problemów społecznych w ujęciu badań ankietowych mieszkańców Gminy Człuchów	35
2.3.1. Problemy społeczne występujące na terenie gminy Człuchów	36
2.3.2. Problem uzależnień na terenie gminy Człuchów	37
2.3.3. Zjawisko przemocy w rodzinie w subiektywnej opinii mieszkańców Gminy Człuchów	44

Nowe Horyzonty

2.3.4. Diagnoza problemów społecznych w ujęciu badań ankietowych sprzedawców napojów alkoholowych w Gminie Człuchów	47
2.3.5. Problemy dzieci i młodzieży na terenie Gminy Człuchów	49
2.4. Podsumowanie części diagnostycznej	65
2.4.1. Podsumowanie badań ankietowych	65
2.4.2. Analiza SWOT	69
RODZIAŁ III STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE CZŁUCHÓW NA LATA 2021-2030	73
3.1. Misja i prognoza zmian w zakresie objętym Strategią	73
3.2. Realizacja strategii	77
3.2.1. Cele i kierunki działań	77
3.2.2. Monitoring i ewaluacja	84
3.2.3. Źródła finansowania	85
Spis tabel	87
Spis wykresów	88

Politykę społeczną zazwyczaj definiuje się, jako "działalność państwa, podmiotów samorządowych i pozarządowych organizacji zmierzająca do kształtowania odpowiednich warunków pracy i bytu, pożądaných struktur społecznych oraz stosunków społeczno-kulturowych, w których przy aktywności ludzi będzie możliwe zaspokojenie potrzeb społeczeństwa na poziomie możliwym w danym okresie"¹. Definicja ta wskazuje na główny cel polityki społecznej państwa - utrzymywanie rozwoju społecznego i gospodarczego.

Podstawowym dokumentem planistycznym w sferze polityki społecznej na poziomie lokalnym jest Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych. Strategia ta jest dokumentem określającym najważniejsze kierunki interwencji w stosunku do zdiagnozowanych problemów społecznych występujących na terenie gminy i wskazuje priorytetowe kierunki działań oraz wytyczne dla ich realizacji. Opracowanie Strategii jest punktem wyjścia do opracowania szczegółowych programów, których realizacja ma przyczyniać się do rozwiązywania problemów społecznych oraz wyrównania szans społecznych mieszkańców gminy.

Artykuł 17 ust.1 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej nakłada na gminę obowiązek opracowania i realizacji strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka. Z kolei art. 16b wyżej wymienionej Ustawy określa kluczowe elementy, które powinna zawierać strategia rozwiązywania problemów społecznych w gminie. Dokument ten powinien składać się w szczególności z:

1. diagnozy sytuacji społecznej gminy,
2. prognozy zmian w zakresie objętym strategią,
3. określenia:
 - a) celów strategicznych projektowanych zmian,
 - b) kierunków niezbędnych działań,
 - c) sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych,
 - d) wskaźników realizacji działań.

Niniejsza Strategia została opracowana dla Gminy Człuchów na lata 2021-2030.

¹ K. Loranty, *Bezpieczeństwo społeczne Rzeczypospolitej Polskiej*, Warszawa 2004, s. 98.

MERYTORYCZNE OPRACOWANIE

STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

1.1. Podstawa prawna Strategii

Opracowanie i realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wynika wprost z artykułu 17 ust.1 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej, który nakłada na gminę ten obowiązek. Poza tym, Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Człuchów na lata 2021-2030 jest zgodna z dokumentami strategicznymi z zakresu polityki społecznej opracowanymi na poziomie europejskim, krajowym, regionalnym i lokalnym. Poniżej zaprezentowano spis podstawowych dokumentów strategicznych stanowiących podstawę i punkt odniesienia do powstania niniejszej Strategii.

1.1.1. Dokumenty krajowe

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Człuchów na lata 2021-2030 uwzględnia zapisy dokumentów krajowych, w szczególności:

- Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju - Polska 2030,
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030,
- Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego,
- Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego.

1.1.2. Dokumenty regionalne i lokalne

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Człuchów na lata 2021-2030 uwzględnia zapisy dokumentów regionalnych i lokalnych, między innymi takich jak:

- Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego na lata 2020-2030;
- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Człuchowskim;
- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz innych uzależnień dla Gminy Człuchów;
- Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Człuchów;
- Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Człuchów;
- Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Człuchów.

DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ W GMINIE

2.1. Charakterystyka Gminy

2.1.1. Położenie

Gmina Człuchów to gmina wiejska o powierzchni ok. 361,65 km² należąca do powiatu człuchowskiego. Położona jest w województwie pomorskim. Teren Gminy otacza Miasto Człuchów, które stanowi odrębną jednostkę administracyjną.

Gmina jest ściśle powiązana gospodarczo z miastem Człuchów oraz z miastem Chojnice. Zespół miejsko-wiejski Człuchów- Chojnice został wyróżniony w planie zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego jako ośrodek subregionalny.

Rycina 1. Mapa Gminy Człuchów.

Gmina Człuchów liczy 25 wsi sołeckich: Barkowo, Biskupnica, Brzeźno, Bukowo, Chrzastowo, Czarnoszyce, Dębica, Dobojewo, Głędowo, Jaromierz, Jęczniki Małe, Jęczniki Wielkie, Kielpin, Kołdowo, Krępsk, Mosiny, Nieżywieć, Płonica, Polnica, Rychnowy, Sieroczyn, Skarszewo, Stołeczno, Wierzchowo, Wierzchowo- Dworzec.

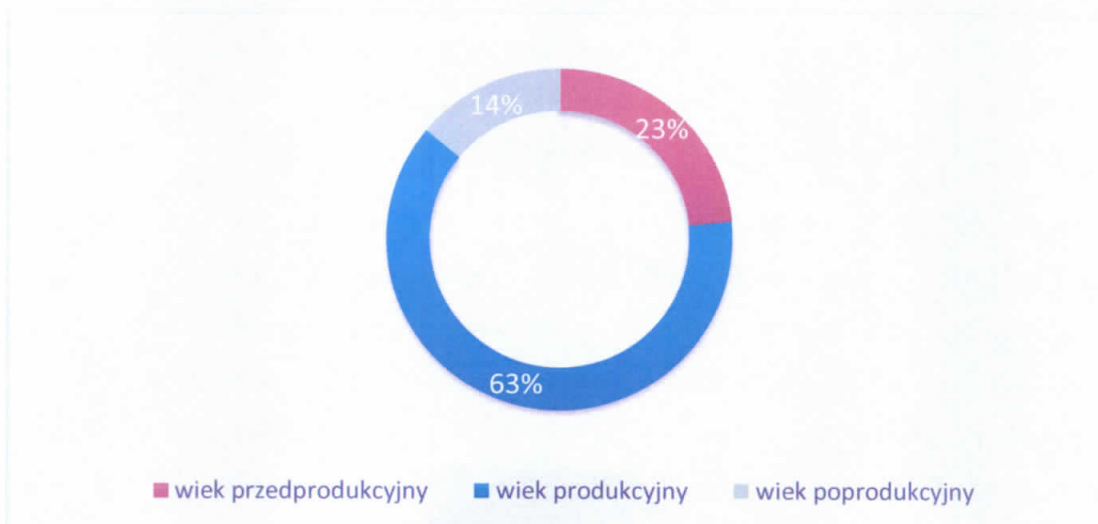
Gmina Człuchów posiada korzystne warunki geofizyczne. Niewątpliwym walorem jest czystość wód jezior zlokalizowanych na terenie gminy oraz duże zasoby leśne. Stan wód powierzchniowych i podziemnych jest dobry. Głównymi problemami przyrodniczymi gminy są duży udział słabych gleb w strukturze użytków rolnych oraz zakwaszenie gleb.

Gmina posiada dobre połączenie komunikacyjne z dużymi ośrodkami miejskimi. Układ dróg zlokalizowanych na terenie gminy zapewnia stosunkowo korzystne powiązania komunikacyjne w obrębie województwa oraz z innymi regionami kraju.

2.1.2. Ludność

Gminę Człuchów na koniec 2019 roku zamieszkiwało 10 846 mieszkańców, z czego 49,4% stanowiły kobiety, a 50,6% mężczyźni. Odnosząc się do analizy zaprezentowanych poniżej danych, należy stwierdzić, że dominującą grupę ludności na terenie Gminy stanowią osoby w wieku produkcyjnym. Drugą pod względem liczebności grupę, stanowią osoby w wieku przedprodukcyjnym, zaś najmniejszą osoby w wieku poprodukcyjnym. Dane te dość jednoznacznie wskazują, że ludność zamieszkująca na terenie Gminy jest dość młodą społecznością.

Wykres 1. Ludność Gminy Człuchów w rozbiciu na ekonomiczne grupy wiekowe.

Dane przedstawione w poniższej tabeli odnoszą się do struktury przyrostu naturalnego, który w Gminie Człuchów na dzień 31.12.2019 wynosił +36. W roku 2019 w gminie Człuchów urodziło się 129 dzieci. W tym samym roku odnotowano 93 zgony.

Tabela 1. Struktura przyrostu naturalnego w gminie w 2019 r.

Urodzenia	129
Zgony	93
Przyrost naturalny	+36

2.1.3. Oświata

Zadania z zakresu edukacji na terenie gminy Człuchów realizowane były w 1 przedszkolu samorządowym oraz w 4 szkołach podstawowych z oddziałami przedszkolnymi (2 punkty przedszkolne przy szkołach podstawowych)

1. Samorządowe Przedszkole w Głędowie;
2. Szkoła Podstawowa w Rychnowach;
3. Zespół Szkolno- Przedszkolny w Polnicy;
4. Szkoła Podstawowa w Stołcznie;
5. Zespół Szkolno- Przedszkolny w Wierzchowie-Dworcu.

Organizacja pracy szkół i przedszkoli opiera się na arkuszach organizacyjnych zatwierdzonych przez Wójta Gminy Człuchów, zaopiniowanych wcześniej przez Kuratorium Oświaty i związki zawodowe działające w szkołach. Szkoły realizują podstawy programowe kształcenia ogólnego oraz obowiązkowe i dodatkowe zajęcia edukacyjne, zgodnie z obowiązującymi ramowymi planami nauczania.

Praca szkół i przedszkoli skupia się na trzech najbardziej istotnych aspektach pracy z uczniami tzn., działalności dydaktycznej, wychowawczej oraz opiekuńczej. Placówki oświatowe współpracują m.in. z Poradnią Psychologiczno- Pedagogiczną w Człuchowie (badanie, diagnozowanie, wspieranie uczniów z trudnościami edukacyjnymi), Państwowym Inspektoratem Sanitarnym w Człuchowie, Komendą Powiatową Policji, Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie oraz Sądem Rejonowym.

W szkołach na bieżąco wdraża się i udoskonala, w zależności od potrzeb uczniów, wszechstronną pomoc psychologiczno- pedagogiczną zgodnie z rozporządzeniem MEN. Placówki oświatowe rzetelnie i sumiennie realizują zadania oświatowe, a w swoich działaniach kierują się przede wszystkim dobrem i potrzebami dziecka.

Dzieci i młodzież szkolna bierze aktywny udział w konkursach, olimpiadach, a także innych zawodach organizowanych na szczeblu wojewódzkim, krajowym i międzynarodowym zajmując wysokie miejsca. Poza tym szkoły biorą udział w licznych projektach takich jak np.: Owoce w szkole, Szklanka mleka, Bezpieczne ferie, Cała Polska czyta dzieciom, Europejski Tydzień Transportu. Ponadto, uczniom oferowane są

Nowe Horyzonty

różnorodne zajęcia pozalekcyjne (gry i zabawy ogólnorozwojowe, zajęcia opiekuńczo- wychowawcze, plastyczne, artystyczne, sportowe, przedsiębiorczości, wychowania komunikacyjnego, teatralne, dziennikarskie, komputerowe, socjoterapeutyczne, rozwijające zainteresowania i wiele innych). Szkoły aktywnie uczestniczą również w życiu społeczności lokalnej, organizując dla mieszkańców różne spotkania takie np. jak: Dzień Niepodległości, pikniki rodzinne, Dzień Babci, Dzień Mamy, Dzień Seniora.

2.1.4. Kultura i sport

Działalność kulturalna na terenie gminy Człuchów obejmuje przede wszystkim przedsięwzięcia realizowane przez Gminną Bibliotekę Publiczną w Polnicy wraz z jej trzema filiami.

Gminna Biblioteka Publiczna w Polnicy jest samorządową instytucją kultury, która realizuje statutowe założenia, tj. gromadzi, opracowuje, magazynuje i udostępnia zbiory oraz popularyzuje książkę. Niemniej podstawowym zadaniem bibliotek jest upowszechnianie czytelnictwa. Potrzeby czytelnicze rozbudowane w dzieciństwie, a rozwijane w młodości stają się wręcz niezbędne w dojrzałym życiu, zaś w starszym wieku przynoszą relaks i ukojenie.

Gminną sieć biblioteczną tworzy Gminna Biblioteka Publiczna w Polnicy oraz jej filie: filia Barkowo, filia Rychnowy, filia Wierzchowo-Dworzec.

Organizując różne formy pracy z czytelnikiem biblioteki poszerzają swoją ofertę oraz inspirują rozwój życia kulturalnego. Oferta dla uczniów szkoły podstawowej to: konkursy literackie, warsztaty plastyczne, głośne czytanie bajek i opowiadań w ramach akcji „Cała Polska czyta dzieciom”, warsztaty techniczne, odkrywanie przez czytanie, czytanie ze zrozumieniem, narodowe czytanie. Natomiast oferta dla starszych klas szkoły podstawowej, średniej oraz dorosłych to: noc bibliotek, lekcje biblioteczne, kółko fotograficzne, spotkania autorskie, warsztaty czytelnicze, zajęcia kulturalno-edukacyjne dla dzieci i młodzieży w różnych grupach wiekowych.

Ponadto biblioteki w Polnicy, Rychnowach i Wierchowiu-Dworzec prowadzą warsztaty czytelnicze oraz lekcje biblioteczne. Celem lekcji jest zapoznanie uczniów klas młodszych ze zbiorami i usługami bibliotecznymi, a dla uczniów starszych pogłębianie wiadomości o bibliotece, zapoznanie z katalogami. Dobra znajomość katalogów i umiejętność

posługiwania się nimi oraz znajomość księgozbioru pomaga uczniom w samodzielnej pracy z książką.

Biblioteka na stałe współpracuje z Teatrem Edukacji i Profilaktyki z Krakowa, szkołami, przedszkolami, ośrodkami kultury, pisarzami (m.in. Grzegorzem Kasdepke, Krzysztofem Petek, Izabellą Klebańską, Elżbietą Bednarczyk, Dorotą Suwalską, Zofią Stanecką, Melanią Kapelusz, Marcinem Brykczyńskim, Wandą Chotomską), iluzjonistami, zespołami tanecznymi, muzycznymi, bibliotekami - narodową, wojewódzką, powiatową, aktorami (m.in. Jerzym Zelnikiem, Anną Seniuk, Cezarym Żak, Marzeną Sztuka, po za tym Jarosławem Kret, Krystyną Czubówną, Katarzyną Żak). W listopadzie 2019 r. w siedzibie Biblioteki Narodowej w Pałacu Krasińskich w Warszawie, podczas uroczystej Gali ogłoszono wyniki Rankingu Bibliotek 2019, zorganizowanego przez Instytut Książki i Dziennik Rzeczpospolita. Gminna Biblioteka Publiczna w Polnicy zajęła 289 miejsce w skali kraju. W rankingu o tytuł najlepszej placówki w kraju walczyło 750 bibliotek.

Ponadto, na terenie Gminy działa Polski Związek Wędkarstwa Okręgu Słupskiego Koło w Człuchowie. Głównym celem działalności jest rozwój kultury fizycznej, sportu w zakresie organizacji i nauki wędkarstwa. Koło PZW w Człuchowie w roku 2019 wzorem lat ubiegłych kontynuowało program edukacyjny w szkołach na terenie Gminy Człuchów. Programem objęta została młodzież zrzeszona w sekcjach wędkarskich przy szkołach. Program obejmował zajęcia teoretyczne, praktyczne oraz zawody wędkarskie. W maju 2019 r. zorganizowano Rejonową Spartakiadę Młodzieży w Wędkarstwie Spławikowym dla młodzieży ze szkół podstawowych i gimnazjalnych powiatu człuchowskiego, w którym wzięło udział 15 dwuosobowych drużyn. W czerwcu zorganizowano i przeprowadzono dwie imprezy z cyklu „Wędkarski Dzień Dziecka”. W Szkole Podstawowej w Stołcznie na Stawie Wiejskim 6 czerwca rozegrano zawody spławikowe, w których uczestniczyło 35 uczniów. Natomiast 8 czerwca rozegrano zawody spławikowe i zawody zręcznościowe, w których wzięło udział 29 dzieci. Na zakończenie imprez wędkarskich wręczono nagrody i puchary oraz zorganizowano poczęstunek ze wspólnym ogniskiem. Uczniom pochodzącym z rodzin dysfunkcyjnych podarowano wędziska i niezbędniki (żyłka, haczyki, zwijadelka, spławiki, itp.). W dniach 30 sierpień i 01 września 2019 r. na jez. Buszewo zostały przeprowadzone zawody wędkarskie o Puchar Wójta Gminy Człuchów. W zawodach wzięło udział 10 wędkarzy. W ramach imprezy, zawodnicy otrzymali posiłek, gadzety upamiętniające zawody, a najlepsi otrzymali pamiątkowe puchary i nagrody rzeczowe.

Nowe Horyzonty

Rozegrane zostały również zawody strzeleckie. W dniu 8 września 2018 r. na jez. Rychnowskim (na bazie WOPR) rozegrane zostały już po raz czwarty Ogólnopolskie Zawody Spinningowe pod nazwą: Spinningowe Zawody Parami z Łodzi. W zawodach udział wzięło 83 wędkarzy głównie z terenu powiatu człuchowskiego i powiatów okolicznych, ale także załogi z całej Polski. Przyznana dotacja przeznaczona została na nagrody, puchary i poczęstunek.

Działalność sportową to na terenie gminy Człuchów prowadzą też 4 kluby sportowe:

1. Uczniowski Klub Sportowy „LIDER”- przyczynił się do realizacji celu publicznego pn.: Upowszechnianie kultury fizycznej poprzez wspieranie rozwoju sportu, wychowania fizycznego, rehabilitacji ruchowej oraz innych form zorganizowanych i niezorganizowanych aktywności fizycznej, które przez uczestnictwo doraźne lub zorganizowane wpływają na wypracowanie lub poprawienie kondycji fizycznej i psychicznej, rozwój stosunków społecznych lub osiągnięcie wyników sportowych na wszelkich poziomach. Poza tym, w 2019 roku realizował między innymi takie zadania jak:
 - optymalny poziomu rozwoju fizycznego dzieci i młodzieży;
 - propagowanie aktywnego i zdrowego trybu życia;
 - zapewnianie alternatywnych i zdrowych formy spędzania wolnego czasu,
 - podnoszenie umiejętności zawodników poprzez konsekwentny udział w treningach oraz zmaganiach sportowych w ośmiu grupach wiekowych dla co najmniej 140 dzieci z terenów wiejskich,
 - organizacja zimowych obozów sportowych dla wszystkich grup treningowych,
 - kształtowanie prawidłowych wzorców i postaw sportowych,
 - przyswajanie konstruktywne zachowania w atmosferze pozytywnej realizacji i zmagania fair – play
2. Uczniowski Klub Sportowy Nowi Polnica- w roku 2019 realizował między innymi takie zadania jak:
 - upowszechnianie kultury fizycznej i sportu wśród dzieci i młodzieży poprzez zajęcia z zakresu boksu jako propagowanie zdrowego trybu życia,
 - doskonalenie technik ćwiczonych podczas zajęć,
 - popularyzacja i promocja pięściarstwa wśród dzieci i młodzieży na szczeblu wojewódzkim i ogólnopolskim,

- tworzenie warunków do współzawodnictwa sportowego dzieci i młodzieży prowadzącego do maksymalizowania wyników sportowych,
 - organizacja widowiska sportowego dla społeczności lokalnej,
 - budzenie pozytywnej motywacji dla uprawiania danej dyscypliny sportowej,
 - podnoszenie umiejętności zawodników poprzez udział w treningach i zmaganiach sportowych,
 - rozbudzanie konstruktywnych zachowań w atmosferze pozytywnej rywalizacji i zmagania fair - play,
 - kreowanie pozytywnego wizerunku zawodników i budowanie ich poczucia wartości poprzez relacjonowanie i nagłaśnianie sukcesów indywidualnych i zespołowych w lokalnych mediach,
 - wspieranie sportu masowego ze szczególnym uwzględnieniem udziału dzieci i młodzieży,
 - kształtowanie prawidłowych wzorców i postaw sportowych do naśladowania,
 - upowszechnianie działań masowych w zakresie dyscyplin promowanych przez klub poprzez organizację zawodów oraz umożliwianie udziału naszym zawodnikom w różnego typu zawodach.
3. Klub żeglarski „VI-KING”- głównym zadaniem realizowanym w Klubie jest wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej w zakresie prowadzenia sekcji żeglarskiej. W 2019 roku realizowano między innymi takie działania jak:
- całoroczne szkolenie dzieci i młodzieży w zakresie żeglarstwa,
 - nauka i doskonalenie umiejętności pływania
 - wpajanie zasad fair-play we współzawodnictwie sportowym było realizowane w trakcie regat, treningów oraz obozów,
 - kształtowanie umiejętności zachowania się i niesienia pomocy w ekstremalnych warunkach były realizowane w szczególności w trakcie regat odbywających się przy silnym wietrze,
 - wdrażanie zasad poszanowania otaczającego środowiska naturalnego było realizowane w trakcie zajęć na obozie letnim,
 - kształtowanie dyscypliny i zasad szacunku dla przełożonych było realizowane w trakcie prowadzonych zajęć treningowych,

Nowe Horyzonty

- udział w regatach rankingowych rangi mistrzowskiej poszczególnych klas (420, 470 Omega, Optimist-A, B, C, Bojery) oraz regatach wojewódzkich, lokalnych zgodnie z kalendarzem imprez,
 - organizacja regat wg kalendarza imprez,
 - zakupy sprzętu zgodnie z potrzebami w celu podnoszenia umiejętności zawodników i zapewnienia ich bezpieczeństwa na wodzie w trakcie treningów,
 - organizacja półkolonii,
 - organizacja obozu żeglarskiego.
4. Uczniowski Klub Sportowy „WIKING” – głównym zadaniem realizowanym w Klubie jest wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej w tym rozwoju sportu w zakresie prowadzenia sekcji lekkoatletycznej. W ramach realizacji wyżej wymienionego zadania zawodnicy UKS Wiking Rychnowy reprezentowali klub na zawodach szczebla powiatowego, wojewódzkiego, ogólnopolskiego. UKS Wiking Rychnowy zorganizował obozy kondycyjne oraz wyjazdy na zawody sportowe. Na potrzeby realizacji niniejszego zadania UKS Wiking Rychnowy zakupił niezbędny sprzęt w postaci butów, odżywek oraz odzieży niezbędnej do uczestnictwa w prowadzonych zajęciach. Poza tym, zawodnicy klubu UKS Wiking reprezentowali wysoki poziom na zawodach rangi powiatowej, wojewódzkiej i ogólnopolskiej i imprezach masowych.

2.1.5 Pomoc społeczna

W Gminie Człuchów w zakresie pomocy społecznej działa Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej z siedzibą w Człuchowie. Celem pomocy społecznej realizowanym przez Ośrodek jest umożliwienie osobom i rodzicom przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej podejmuje działania zmierzające do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem.

Zgodnie ze statutem Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Człuchowie Ośrodek realizuje zadania w zakresie:

1. Pomocy społecznej polegającej w szczególności na:
 - Opracowaniu i realizacji gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób oraz rodzin z grup szczególnego ryzyka;
 - Sporządzaniu bilansu gminy w zakresie potrzeb społecznych;
 - Analizie i ocenie zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia pomocy społecznej;
 - Pobudzaniu aktywności w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin;
 - Przyznawaniu i wypłacaniu przewidzianych ustawami świadczeń;
 - Pracy socjalnej rozumianej, jako działalność zawodową skierowaną na pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie oraz na tworzeniu warunków sprzyjających temu celowi.
2. Świadczeń rodzinnych;
3. Pomocy osobom uprawnionym do alimentów;
4. Wykonywania innych zadań z zakresu pomocy społecznej w szczególności związanych z wdrażaniem i realizacją projektów współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej i środków pochodzących z budżetu państwa.

2.1.6. Bezpieczeństwo publiczne i przeciwpożarowe

Bezpieczeństwo publiczne to ogół instrumentów służących ochronie ludności przed incydentami zakłócającymi funkcjonowanie obywateli w społeczeństwie zgodne z przyjętymi normami prawno-obyczajowymi.

Ochronę bezpieczeństwa publicznego na terenie gminy zapewnia Komenda Powiatowa Policji w Człuchowie oraz Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Człuchowie. Poza tym, na terenie Gminy Człuchów działa 5 jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej:

- OSP Mosiny,
- OSP Biskupnica,
- OSP Polnica,
- OSP Bukowo,
- OSP Rychnowy.

2.1.7. Ochrona zdrowia

Na terenie gminy działa jedna przychodnia lekarska- Filia Przychodni lekarskiej *Therapeutica* w Polnicy, która czynna jest dwa razy w tygodniu. Powszechnie mieszkańcy gminy korzystali w 2019 roku z opieki zdrowotnej świadczonej przez Samodzielny Powszechny Zespół Opieki Zdrowotnej w Człuchowie oraz niepubliczne gabinety lekarskie zlokalizowane na terenie miasta Człuchów.

W trosce o zdrowie mieszkańców gmina sfinansowała w 2019 roku zajęcia zumba i aerobiku. Poza tym, mieszkańcy mogli korzystać ze zlokalizowanych w wielu miejscowościach siłowni plenerowych oraz z siłowni znajdującej się w budynku świetlicy wiejskiej w Polnicy, a także z siłowni i sauny mieszczących się w budynku przy stadionie w Głędowie.

2.2. Diagnoza problemów społecznych w ujęciu działania instytucji pomocy społecznej

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa. Zadania pomocy społecznej są określone Ustawą z dnia 12 marca 2004 roku. Zgodnie z jej postanowieniem, głównym celem pomocy społecznej ma być umożliwienie osobom i rodzinom przezwycięzenie takich sytuacji życiowych, którym nie są w stanie podolać przy użyciu własnych środków, możliwości i uprawnień. Realizacja zadań została podzielona tutaj pomiędzy organy administracji publicznej. Ogólne zadania (strategiczne) związane z realizacją polityki społecznej wykonuje województwo. Powiat odpowiada za zadania o charakterze specjalistycznym. Z kolei gmina realizuje tzw. usługi podstawowe, czyli np. funkcjonowanie domów pomocy społecznej, ośrodków wychowawczych, pomoc rzeczowa, zasiłki celowe przyznawane na zaspokojenie podstawowych potrzeb, udzielanie schronienia i posiłku, zasiłki na pokrycie wydatków powstałych w skutek zdarzeń losowych itd.

Na terenie gminy Człuchów zadania z zakresu pomocy społecznej realizowane są przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Człuchowie. Na podstawie art. 7 ustawy o pomocy społecznej osobom i rodzinom udziela się świadczeń społecznych w szczególności z powodu:

1. ubóstwa,
2. sieroctwa,
3. bezdomności,
4. bezrobocia,
5. niepełnosprawności,
6. długotrwałej lub ciężkiej choroby,
7. przemocy w rodzinie,
- 7a. potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi,
8. potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności,
9. bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych,
10. (uchylony),
11. trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą,
12. trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego,
13. alkoholizmu lub narkomani,
14. zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej

15. klęski żywiołowej lub ekologicznej.

2.2.1. Zadania z zakresu pomocy społecznej realizowane przez GOPS

Zadania w zakresie pomocy społecznej, rodzaje świadczeń, zasady i tryb ich udzielania oraz organizację pomocy społecznej określa ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej oraz akty wykonawcze do tej ustawy.

W ramach zadań własnych i zleconych realizowanych przez Gminę ustala się prawo świadczeń pieniężnych i niepieniężnych. Świadczenia pieniężne mogą polegać m.in. na przyznawaniu i wypłacaniu zasiłków, a świadczenia niepieniężne wykonuje się m.in. poprzez organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych, w tym, specjalistycznych w miejscu zamieszkania oraz pobyt w domu pomocy społecznej.

Świadczenia pieniężne:

1. Zasiłek stały - świadczenie o charakterze obowiązkowym (a więc przysługujące każdemu, kto spełnia określone ustawą warunki i w ustawowo określonej wysokości), finansowane z budżetu województwa. Udzielany osobom pełnoletnim, niezdolnym do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnym do pracy (nieposiadającym uprawnień emerytalno-rentowych) i spełniającym kryteria dochodowe. Świadczenie jest zróżnicowane pod względem wysokości, zależnie od dochodu osoby samotnie gospodarującej lub dochodu na osobę w rodzinie, jego wysokość stanowi, bowiem różnicę między owym kryterium a dochodem osoby samotnie gospodarującej lub dochodem na osobę w rodzinie.
2. Zasiłek okresowy - przysługuje w szczególności ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie, możliwość utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego. Przyznanie zasiłku okresowego, podobnie jak zasiłku stałego, uzależnione jest od spełnienia kryterium dochodowego. Jego beneficjentem może być osoba samotnie gospodarująca i rodzina. Zasiłek nie może być jednak niższy niż 50 % różnicy między kryterium dochodowym osoby samotnie gospodarującej a dochodem tej osoby oraz między kryterium dochodowym rodziny a jej dochodem.

3. Zasiłek celowy - jest to świadczenie fakultatywne przyznawane na podstawie art. 39-41 ustawy o pomocy społecznej w celu zaspokojenia niezbędnej potrzeby bytowej. W ramach tej formy pomocy ośrodek przyznaje pomoc w formie zasiłków celowych i celowych specjalnych. Zasiłki celowe są świadczeniami przyznawanymi w miesiącu złożenia kompletu dokumentów w związku z koniecznością zaspokojenia konkretnej potrzeby. Świadczenie ma charakter jednorazowy. Pomoc w formie zasiłków celowych przeznaczona była głównie na pokrycie części lub całości kosztów zakupu żywności, leków i leczenia, opału, odzieży, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, drobnych remontów i napraw w mieszkaniu, a także pogrzebu.

Świadczenia niepieniężne- udzielenie tych świadczeń nie jest uzależnione od spełnienia kryterium dochodowego, a jedynie od wystąpienia okoliczności faktycznie uzasadniających przyznanie danej pomocy.

1. Praca socjalna - to działalność zawodowa mająca na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmocnieniu lub odzyskaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych. Ułatwia jednostkom, grupom, środowiskom adaptację w zmieniających się warunkach życia. Celem ostatecznym jest umożliwienie osobom i rodzinom kierowania własnym postępowaniem oraz zdobycie niezależności w zabezpieczeniu warunków niezbędnych dla prawidłowej egzystencji godnej człowieka.

Pracownicy OPS wykonując pracę socjalną wspomagają osoby i rodziny wymagające pomocy w osiągnięciu możliwie pełnej aktywności społecznej i życiowej, współuczestniczą w organizacji wypoczynku dla dzieci i młodzieży, pomagają sporządzić pozwy do Sądu o przyznanie alimentów, rozwód czy separację, pomagają w wypełnianiu wniosków o ustalenie niepełnosprawności i stopnia niepełnosprawności, biorą udział w procesie zobowiązania osób uzależnionych od alkoholu do podjęcia leczenia, przeprowadzają rozmowy wspierające, udzielają informacji, gdzie osoby lub rodziny mogą uzyskać pomoc, która nie leży w kompetencji Ośrodka, pomagają podopiecznym w uzyskaniu prawa do emerytury lub renty, przeprowadzają wywiady u dłużników alimentacyjnych oraz podejmują działania związane z ich aktywizacją zawodową, przeprowadzają wywiady alimentacyjne u osób zobowiązanych do alimentacji, podejmują działania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie itp.

Należy mieć również na uwadze, że przy zachodzącym obecnie procesie starzenia się społeczeństwa wzrasta problem dotyczący zapewnienia opieki osobom starszym.

Niekorzystnym zjawiskiem jest również liczba osób całkowicie samotnych. Osobom takim należy zapewnić dostęp do usług bytowych, urzędowych, mieszkaniowych, intelektualnych oraz zdrowotnych. Ludzie starsi i samotni potrzebują szczególnego rodzaju wsparcia - jak najdłuższego utrzymania ich we własnym środowisku. Należy podejmować działania, które ułatwią im życie, a także wydłużą okres ich samodzielności. Warto podkreślić również konieczność dbałości o kondycję psychiczną osób starszych i schorowanych. Brak towarzystwa, odpowiedniej opieki oddziałuje na samopoczucie takich osób, dlatego też należy zapewnić im dostęp do instytucji świadczących pomoc psychologiczno-pedagogiczną oraz wykwalifikowanych pracowników, udzielających wszelkich porad w każdej sytuacji.

2. Składka zdrowotna - opłacana za osoby korzystające z pomocy w formie zasiłku stałego niepodlegające ubezpieczeniu zdrowotnemu z innego tytułu.

3. Składki na ubezpieczenie emerytalno-rentowe – przyznawane osobom, które zrezygnują z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania bezpośredniej, osobistej opieki nad długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny oraz wspólnie niezamieszkującymi matką, ojcem lub rodzeństwem.

4. Sprawienie pogrzebu – pochówek realizowany jest przez pomoc społeczną w przypadku, gdy najbliższa rodzina nie ma możliwości wykonania go we własnym zakresie np. z powodów finansowych lub osobistych.

5. Usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania - udzielane osobom, które z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymagają pomocy innych osób. Usługi opiekuńcze obejmują pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz, w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem. Usługi te są odpłatne w części lub całości, jeżeli dochód osoby zainteresowanej przekracza kryterium dochodowe.

Zgodnie z art. 50 Ustawy o pomocy społecznej, osobie samotnej, która z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymaga pomocy innych osób, a jest jej pozbawiona, przysługuje pomoc w formie usług opiekuńczych lub specjalistycznych usług opiekuńczych. Usługi opiekuńcze lub specjalistyczne usługi opiekuńcze mogą być przyznane również osobie, która wymaga pomocy innych osób, a rodzina, a także wspólnie niezamieszkujący małżonek, wstępni, zstępni nie mogą takiej pomocy zapewnić.

Nowe Horyzonty

Usługi opiekuńcze obejmują: pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem.

Specjalistyczne usługi opiekuńcze są to usługi dostosowane do szczególnych potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności, świadczone przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem.

Ośrodek pomocy społecznej, przyznając usługi opiekuńcze, ustala ich zakres, termin i miejsce świadczenia. Rada gminy określa, w drodze uchwały, szczegółowe warunki przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Rodzaje specjalistycznych usług opiekuńczych, kwalifikacje osób świadczących te usługi oraz warunki i tryb ustalania i pobierania opłat za specjalistyczne usługi świadczone osobom z zaburzeniami psychicznymi określa w drodze rozporządzenia minister właściwy ds. zabezpieczenia społecznego.

6. Ośrodki wsparcia- osobom, które ze względu na wiek, chorobę, lub niepełnosprawność wymagają częściowej opieki i pomocy w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych, mogą być przyznane usługi opiekuńcze świadczone w ośrodkach wsparcia, o których mowa w art. 51 ustawy. Ośrodki wsparcia są jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej dziennego pobytu. Mogą być w nich prowadzone miejsca całodobowe okresowego pobytu. Ośrodkiem wsparcia jest środowiskowy dom samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi, dzienny dom pomocy społecznej, dom dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, schronisko i dom dla bezdomnych oraz klub samopomocy.

7. Rodzinne domy pomocy – zadaniem rodzinnych domów pomocy jest zapewnienie całodobowej opieki nie mniej niż trzem i nie więcej niż ośmiu seniorom. Służyć mają one pomocą szczególnie osobom wymagającym wzmożonej opieki ze względu na znaczne ograniczenie w codziennym funkcjonowaniu, wynikające z podeszłego wieku,

8. Mieszkania chronione – przygotowują osoby w nich przebywające, pod okiem specjalistów, do prowadzenia samodzielnego życia lub zastępują pobyt w placówce zapewniającej całodobową opiekę. Skorzystać z nich mogą osoby, które ze względu na trudną sytuację życiową, wiek, niepełnosprawność lub chorobę potrzebują wsparcia w funkcjonowaniu w codziennym życiu, ale nie wymagają usług w zakresie świadczonym przez jednostkę

całodobowej opieki (np. osoby z zaburzeniami psychicznymi, osoby opuszczające rodzinę zastępczą, placówkę opiekuńczo-wychowawczą, zakład dla nieletnich lub cudzoziemcy),

9. Domy pomocy społecznej – przeznaczone są dla osób wymagających całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, niemogących samodzielnie funkcjonować w życiu codziennym i którym nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych. Domy pomocy społecznej, w zależności od tego, dla kogo są przeznaczone dzielą się na: domy dla osób w podeszłym wieku, osób przewlekle somatycznie chorych, osób przewlekle psychicznie chorych, dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie, dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie oraz osób niepełnosprawnych psychicznie.

10. Schronienie, posiłek, niezbędne ubranie – udzielane osobom tego pozbawionym,

Ośrodek jest ponadto realizatorem świadczeń **pomocy materialnej o charakterze socjalnym dla uczniów** zamieszkujących na terenie gminy Człuchów. **Stypendium szkolne**- może otrzymać uczeń znajdujący się w trudnej sytuacji materialnej, wynikającej z niskich dochodów na osobę w rodzinie, w szczególności gdy w rodzinie występuje: bezrobocie, niepełnosprawność, ciężka lub długotrwała choroba, wielodzietność, brak umiejętności wypełniania funkcji opiekuńczo- wychowawczych, alkoholizm lub narkomania a także gdy rodzina jest niepełna lub wystąpiło zdarzenie losowe. Miesięczna wysokość dochodu netto na osobę w rodzinie ucznia uprawniająca do ubiegania się o stypendium szkolne w 2019 r. nie mogła przekraczać kwoty 528,00 zł. Pomoc materialną o charakterze socjalnym w roku szkolnym 2018/2019 otrzymało 416 uczniów. Stypendia te wypłacono na łączną kwotę 250 178, 00 złotych.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Człuchowie realizuje zadania w zakresie świadczeń rodzinnych, świadczeń wychowawczych, zasiłków dla opiekunów oraz świadczeń z funduszu alimentacyjnego, jako zadania zlecone z zakresu administracji rządowej.

Świadczenia rodzinne- realizowane są zgodnie z ustawą z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (t.j.: Dz.U. z 2020 r. poz. 111). W 2019 roku GOPS w Człuchowie wypłacił świadczenia rodzinne dla 940 rodzin na łączną kwotę 5 705 280,59 złotych (w tym: świadczenia pielęgnacyjne na łączną kwotę 1 705 275,00 złotych dla 90 osób).

Zasiłki dla opiekunów- GOPS w Człuchowie realizuje zadanie zgodnie z ustawą z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów, jakim jest przyznawanie wypłaty zasiłków dla opiekunów, czyli dla osób które utraciły prawo do świadczenia

Nowe Horyzonty

pielęgniacyjnego z dniem 1 lipca 2013 roku w związku z wygaśnięciem z mocy prawa decyzji przyznającej prawo do tego świadczenia. W 2019 roku wypłacono zasiłki te 20 osobom na łączną kwotę 145 284,00 złotych.

Fundusz alimentacyjny- świadczenia z funduszu alimentacyjnego realizowane są zgodnie z ustawą z dnia 7 września 2007r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (t. j.: Dz.U. z 2019 r., poz. 670 z późn.zm.). Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują osobie uprawnionej do alimentów od rodzica na podstawie tytułu wykonawczego pochodzącego lub zatwierdzonego przez Sąd, jeżeli egzekucja okazała się bezskuteczna. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują w wysokości bieżąco ustalonych alimentów, jednakże nie wyższej niż 500 zł. W 2019 roku świadczenia z funduszu alimentacyjnego wypłacono 58 rodzinom na łączną kwotę 496 972,00 złotych.

Świadczenie wychowawcze- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej realizuje ustawę z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu. W ramach realizacji ustawy przyznawane jest świadczenie wychowawcze, które wynosi 500,00 zł. miesięcznie na każde dziecko w wieku do ukończenia 18 roku życia. W 2019 roku świadczenia wychowawcze wypłacono 695 rodzinom na łączną kwotę 10 088 069,00 złotych.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Człuchowie realizuje rządowy **program „Dobry Start”**. To 300 zł jednorazowego wsparcia dla wszystkich uczniów rozpoczynających rok szkolny. Rodziny otrzymały świadczenie bez względu na dochód. Świadczenie „Dobry Start” przysługuje raz w roku na dziecko uczące się w szkole, aż do ukończenia przez nie 20 lat (także w przypadku ukończenia 20 lat w bieżącym roku przed rozpoczęciem roku szkolnego). Dzieci niepełnosprawne, uczące się w szkole, otrzymają świadczenie do ukończenia przez nie 24 roku życia. W 2019 roku GOPS w Człuchowie wypłacił 1458 świadczeń na kwotę 437 400,00 złotych, koszty obsługi programu wyniosły 14 580 złotych. Realizacja programu była finansowana z dotacji celowej budżetu państwa na zadania zlecone.

Realizacja ustawy z dnia 9 kwietnia 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy na szczeblu gminy opiera się głównie na **pracy asystenta rodziny**. Do jego obowiązków zaliczono funkcję wsparcia psychologiczno- emocjonalnego, diagnostyczno- monitorującą, opiekuńczą, doradczą, mediacyjną, wychowawczą, motywująco- aktywizującą, koordynacji działań skierowanych na rodzinę. Zakres zadań asystenta rodziny obejmuje cztery obszary: bezpośrednią pracę z rodzicami, bezpośrednią pracę z dzieckiem, działania pośrednie

Nowe Horyzonty

realizowane na rzecz dziecka i rodziny oraz organizację własnego warsztatu pracy. W 2019 GOPS zatrudniał jednego asystenta rodziny, który sprawował pieczę nad 11 rodzinami, w tym 29 dziećmi. Wydatkowano wówczas ze środków własnych gminy kwotę 258 163,33 złotych w związku z pobytem 33 dzieci w pieczy zastępczej oraz kwotę 37 549, 41 złotych tytułem zatrudnienia asystenta rodziny. Pozostałe 21 546 złotych wydano w ramach programu Asystent rodziny ze środków celowych z budżetu państwa.

2.2.2. Dane o korzystających z pomocy i wsparcia w gminie Człuchów. Przyczyny kwalifikujące do świadczeń z pomocy społecznej

Najczęstszymi przyczynami kwalifikującymi do świadczeń z pomocy społecznej w gminie Człuchów są niezmiennie od kilku lat: ubóstwo, niepełnosprawność, bezrobocie oraz długotrwała lub ciężka choroba.

Tabela 2. Główne przyczyny przyznawania świadczeń pomocy społecznej przez GOPS w gminie Człuchów w latach 2017-2019- liczba rodzin.

	2017 r.	2018 r.	2019 r.
Ubóstwo	228	160	156
Sieroctwo	3	0	0
Bezdomność	7	10	9
Potrzeba ochrony macierzyństwa	42	29	19
Bezrobocie	217	139	132
Niepełnosprawność	212	170	166
Długotrwała lub ciężka choroba	194	145	142
Bezradność w sprawach opiekuńczo- wychowawczych	26	15	16
Przemoc w rodzinie	2	3	2
Alkoholizm	16	14	15
Zdarzenia losowe	7	5	0
Inne	1	1	2

Przyczyny korzystania z pomocy społecznej pozostają niezmiennie. Warto jednak zaznaczyć, że w ciągu ostatnich trzech lat zmniejszyła się ogólna liczba rodzin oraz osób korzystających z pomocy społecznej. Poniżej zaprezentowano hierarchię problemów i liczbę rodzin objętych pomocą GOPS w ostatnich trzech latach.

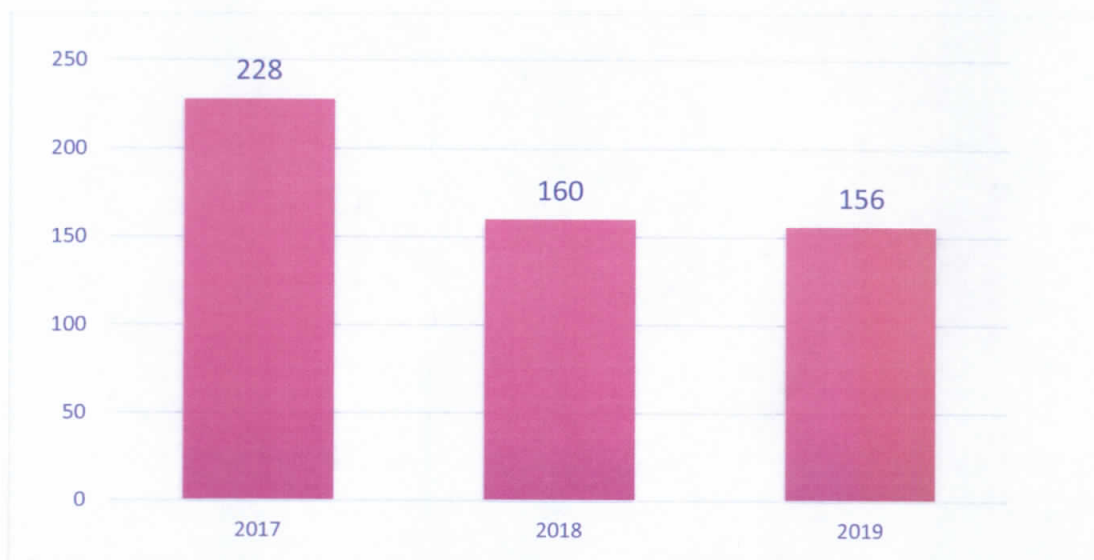
2.2.2.1. UBÓSTWO

Ubóstwo określa się, jako stan warunków bytowych uniemożliwiający zaspokajanie podstawowych potrzeb, funkcji życiowych. Przyczyny i konsekwencje ubóstwa często trudno od siebie oddzielić. Zarówno skutkiem jak i czynnikiem mogą być np. dezintegracja rodziny, rozwój przestępczości, marginalizacja, nierówny start dzieci i młodzieży, patologie społeczne czy niepełnosprawność.

Dodatkowo, nieodpowiednia działalność organów państwowych może zniechęcać do poprawy swojej sytuacji materialnej (np. płaca minimalna) czy też prowadzić do bierności i niezaradności życiowej (system zasiłków i świadczeń) całych grup społecznych. Zagrożenie ubóstwem dotyczy zwłaszcza rodzin wielodzietnych i niepełnych, kręgów patologii społecznej, osoby niepełnosprawne, grupy mniejszościowe, ludzi posiadających niskie kwalifikacje zawodowe, migrantów, ludzi starych.

Problem ubóstwa był w 2019 roku najczęstszym z powodów udzielania pomocy socjalnej i wsparcia w gminie Człuchów.

Wykres 2. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w gminie Człuchów z powodu ubóstwa w latach 2017-2019.

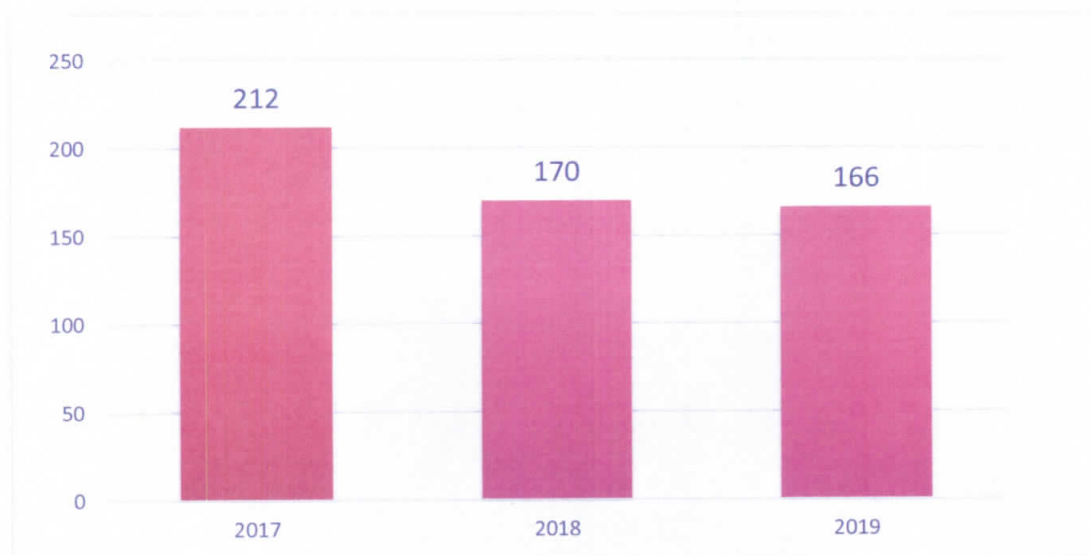
Dane GOPS w Człuchowie wskazują, że w okresie ostatnich trzech lat obserwuje się spadek liczby osób korzystających w gminie z pomocy socjalnej z powodu ubóstwa. W 2017 roku z pomocy socjalnej z powodu ubóstwa korzystało 228 rodzin z terenu gminy. W 2018 roku była to liczba 160 rodzin, natomiast w 2019 liczba ta spadła do 156 rodzin.

Skala problemu ubóstwa w gminie Człuchów w ostatnich latach uległa zmniejszeniu, niemniej jednak jest to nadal jeden z najważniejszych i najczęstszych powodów udzielania świadczeń socjalnych w gminie.

2.2.2.2. NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ

Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych definiuje osoby niepełnosprawne, jako osoby, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza lub uniemożliwia wypełnianie ról społecznych, a w szczególności zdolności do wykonywania pracy zawodowej. Osoby niepełnosprawne to również te, które uzyskały orzeczenie o całkowitej lub częściowej niezdolności do pracy na podstawie odrębnych przepisów oraz dzieci posiadające orzeczenie o niepełnosprawności przed ukończeniem 16 roku życia.

Wykres 3. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w gminie Człuchów z powodu niepełnosprawności w latach 2017-2019.

Dane GOPS w Człuchowie wskazują, że w latach 2017-2019 obserwuje się spadek liczby rodzin korzystających w gminie z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności. W 2017 roku wśród ubiegających się o pomoc z powodu niepełnosprawności było 212 rodzin, w 2018 roku – 170 rodzin, a w 2019 roku – 166 rodzin.

Niepełnosprawnej osobie pełnoletniej, niezdolnej do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnej do pracy zgodnie z orzeczeniem ZUS lub legitymującej się orzeczeniem o znacznym albo umiarkowanym stopniu niepełnosprawności przysługuje zasiłek stały. Wysokość zasiłku stałego uzależniona jest od dochodów rodziny lub osoby

samotnie gospodarującej i przysługuje w wysokości różnicy między kryterium dochodowym a dochodem osoby/rodziny.

2.2.2.3. BEZROBOCIE

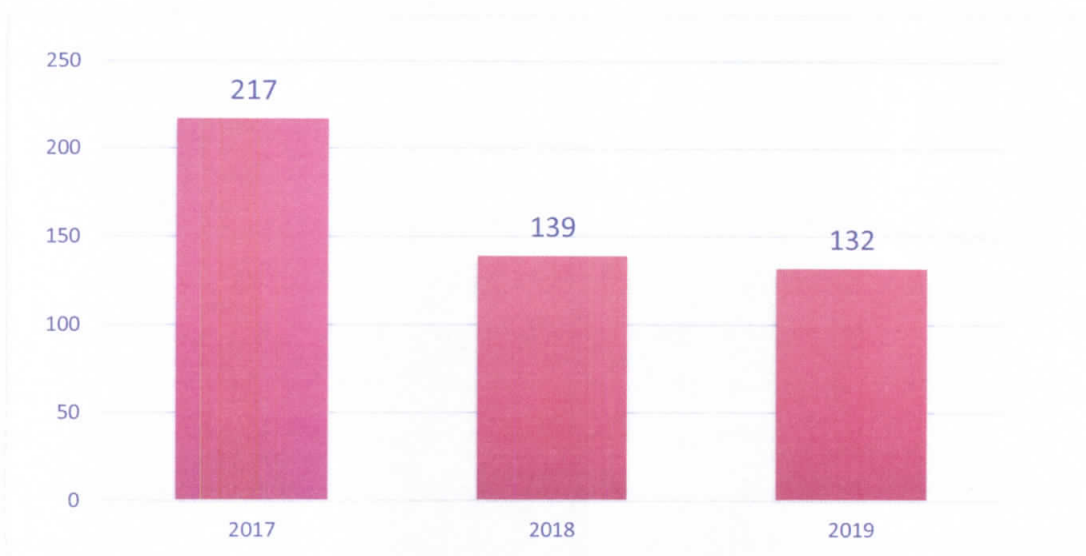
Bezrobociem określa się stan, w którym część zasobów pracy w wieku produkcyjnym jest zdolna do pracy, poszukuje jej, ale nie znajduje zatrudnienia. Innymi słowy, to efekt nierównowagi pomiędzy podażą na pracę a jej popytem. Na bezrobocie mają wpływ dwa rodzaje czynników: płacowe i pozapłacowe. Pierwsze są mechanizmem regulacji rozmiaru bezrobocia płacą realną. Czynniki pozapłacowe natomiast ograniczają popyt na pracę (postęp technologiczny, niedorozwój instytucji przeciwdziałających bezrobociu, niedostatek środków finansowych, restrukturyzacja gospodarki) lub zwiększają jej podaż (niski poziom życia, wzrost demograficzny, polityka społeczno-gospodarcza państwa. Ten rodzaj zagrożenia społecznego niesie za sobą nie tylko negatywne konsekwencje dla osoby bezrobotnej pogarszając sytuację materialną, czy niekorzystnie wpływając na jej kapitał społeczny, ale także dla gospodarki kraju. Bezrobocie prowadzi do utraty produkcji, państwo zostaje obciążone finansowo, ponieważ następuje wzrost wydatków na świadczenia socjalne, a także słabnie kapitał ludzki.

Tabela 3. Liczba bezrobotnych w latach 2017-2019- dane z PUP Człuchów.

	2017 r.	2018 r.	2019 r.
Ogółem	482	381	397
Kobiety	312	262	257
Kobiety z prawem do zasiłku	51	52	76

Dane z PUP w Człuchowie wskazują, że w 2019 wzrosła liczba osób bezrobotnych na terenie Gminy Człuchów.

Wykres 4. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w gminie Człuchów z powodu bezrobocia w latach 2017-2019.

Dane GOPS w Człuchowie wskazują, że w latach 2017-2019 obserwuje się spadek liczby rodzin korzystających w gminie z pomocy społecznej z powodu bezrobocia. W 2017 roku udzielono pomocy i wsparcia z powodu bezrobocia 217 rodzinom w gminie. W 2018 roku było to 139 rodzin, natomiast w 2019 roku – 132 rodziny.

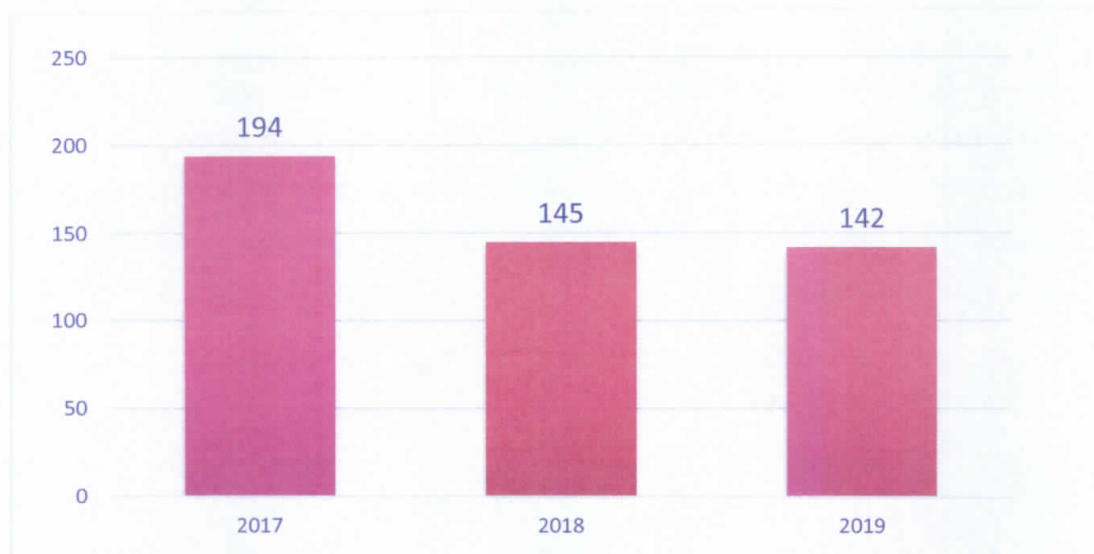
2.2.2.4. DŁUGOTRWAŁA LUB CIĘŻKA CHOROBA

Problem długotrwałej choroby dotyczy osób, które z powodu posiadanego schorzenia pozostają przez długi czas pod opieką lekarską, a choroba, na którą cierpią, często nie jest możliwa do całkowitego wyleczenia, a jedynie minimalizowane są jej objawy. Ciężka choroba natomiast to taka, która zagraża życiu człowieka.

Otrzymanie pomocy społecznej z powodu długotrwałej choroby jest uzależnione również od tego, w jakim stopniu posiadane schorzenie utrudnia życie wnioskodawcy. Uwzględniane są takie okoliczności jak: wydatki ponoszone w związku z zakupem leków, wydatki związane z wyjazdami do specjalistów, utrudnienie w podjęciu zatrudnienia.

Wykres 5. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w gminie Człuchów z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby w latach 2017-2019.

W 2017 roku w gminie Człuchów wśród ubiegających się o pomoc z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby były 194 rodziny. W 2018 roku liczba ta zmalała do 145 rodzin, a następnie w roku 2019 do 142 rodzin.

2.2.2.5. BEZRADNOŚĆ OPIEKUŃCZO- WYCHOWAWCZA

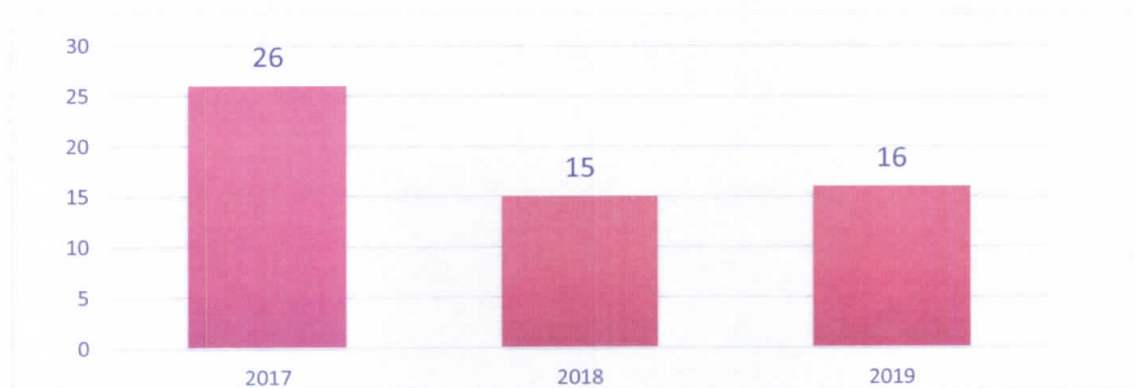
Rolą rodziny jest zapewnienie dziecku opieki oraz jego wychowanie w celu przygotowania dziecka do życia w społeczeństwie. Środowisko rodzinne jest pierwszym środowiskiem wychowawczym w życiu dziecka, w którym uczy się nawiązywać kontakty z innymi ludźmi i zdobywa pierwsze doświadczenia z dziedziny współżycia społecznego. Na środowisko rodzinne składają się: struktura rodziny, atmosfera wychowawcza w domu, warunki materialne i zdrowotne, stopień wykształcenia rodziców i ogólna struktura środowiska.

Rodzina jednak nie zawsze prawidłowo wykonuje powyższe zadania. Bezradność występować może w kwestii prowadzenia gospodarstwa domowego – problem z zapewnieniem żywności, odzieży, mieszkania itp. Bezradności tej nie należy jednak mylić z problemem posiadania przez rodzinę niewystarczających środków finansowych na zabezpieczenie tych potrzeb, gdyż w tym wypadku niezaspokojenie ich nie musi występować w parze z nieprawidłowym pełnieniem funkcji opiekuńczo-wychowawczych. O bezradności w prowadzeniu gospodarstwa domowego powinno mówić się w odniesieniu do rodzin, które posiadają wystarczające środki finansowe

na zabezpieczenie podstawowych potrzeb, lecz środkami tymi dysponują w nieodpowiedni sposób.

Nieprawidłowe funkcjonowanie rodziny jest częstym powodem zaniedbywania przez dzieci nauki, nierealizowania obowiązku szkolnego, demoralizacji oraz niskiej samooceny. Brak specjalistycznego wsparcia dla rodzin przeżywających trudności w sprawowaniu opieki nad dziećmi i ich wychowaniu powoduje potencjalne zagrożenie związane z koniecznością umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej.

Wykres 6. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w gminie Człuchów z powodu bezradności opiekuńczo-wychowawczej w latach 2017-2019.

W 2017 roku bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych w gminie Człuchów stwierdzono wśród 26 rodzin, w 2018 roku wśród 15 rodzin, a w 2019 roku wśród 16 rodzin.

Gmina zapewnia wsparcie rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo –wychowawczych poprzez działania wspomagające rodziców, mających problemy w wypełnianiu obowiązków rodzicielskich, tak, aby zapobiec doprowadzeniu do sytuacji, w której dziecko, ze względu na jego dobro, zostałoby umieszczone w opiece w pieczy zastępczej.

2.2.2.6. UZALEŻNIENIA

Według Światowej Organizacji Zdrowia (WHO), uzależnienie to *psychiczny i fizyczny stan wynikający z interakcji między żywym organizmem a substancją chemiczną (do których należą: alkohol, narkotyki, nikotyna, leki) charakteryzujący się zmianami i innymi reakcjami takimi jak: konieczność przyjmowania danej substancji w sposób ciągły lub okresowy w celu doświadczenia jej wpływu na psychikę lub by uniknąć objawów towarzyszących odstawieniu substancji.*

Alkoholizm jest chorobą spowodowaną nadużywaniem napojów alkoholowych, z którą wiąże zarówno konsekwencje zdrowotne dla uzależnionej osoby, jak również stanowi ona problem socjalny i przyczynia się do występowania patologii społecznych. Zjawisko alkoholizmu jest ściśle powiązane z występowaniem przestępczości, wypadkami w pracy, wypadkami drogowymi. Nadużywanie alkoholu przez kogoś z rodziców osłabia więzi rodzinne i skutkuje występowaniem dysfunkcji w pełnieniu ról rodzicielskich, a także często jest przyczyną stosowania przemocy domowej.

Prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych i narkomanii należy do zadań własnych gminy. W gminie Człuchów działania te realizowane są poprzez Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii za realizację, którego odpowiedzialna jest Gminna Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Człuchowie.

Do jednego z głównych zadań GKRPA należy podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego.

W 2017 roku GKRPA prowadziła 20 postępowań związanych z nadużywaniem alkoholu. W tym okresie do Komisji wpłynęło 12 wniosków (od rodziny- 5, z Policji- 5, od Prokuratury- 2). Łącznie do Sądu Rejonowego o zobowiązanie do leczenia odwykowego skierowano 2 wnioski.

W 2018 roku GKRPA prowadziła 21 postępowań związanych z nadużywaniem alkoholu. W tym okresie do Komisji wpłynęło 14 wniosków (z GOPS- 2, od rodziny- 8, z Policji- 3, od Prokuratury- 1). Łącznie do Sądu Rejonowego o zobowiązanie do leczenia odwykowego skierowano 2 wnioski.

Nowe Horyzonty

W 2019 roku GKRPA prowadziła 25 postępowań związanych z nadużywaniem alkoholu. W tym okresie do Komisji wpłynęło 25 wniosków (z Zespołu Interdyscyplinarnego- 1, z GOPS- 5, od rodziny- 4, z Policji- 9, od Prokuratury- 6). Łącznie do Sądu Rejonowego o zobowiązanie do leczenia odwykowego skierowano 2 wnioski.

2.2.2.7. PRZEMOC W RODZINIE

Zgodnie z definicją zawartą w ustawie o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie *przemoc w rodzinie (zwana także potocznie przemocą domową), to jednorazowe albo cyklicznie powtarzające się, umyślne działanie lub zaniechanie działań koniecznych do ochrony zdrowia i życia, naruszające prawa lub dobra osobiste osób najbliższych (małżonek, wstępny, zstępny, rodzeństwo, powinowaty w tej samej linii lub stopniu, osoba pozostająca w stosunku przysposobienia oraz jej małżonek, osoba pozostająca we wspólnym pożyciu), a także innych osób wspólnie zamieszkujących lub gospodarujących narażające te osoby w szczególności na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.*

Wyróżnia się przemoc fizyczną (naruszenie nietykalności fizycznej), przemoc psychiczną (naruszenie godności osobistej), przemoc seksualną (naruszenie intymności), przemoc ekonomiczną (naruszenie własności) oraz zaniedbanie (naruszenie obowiązku do opieki ze strony osób bliskich).

Jednym z nadrzędnych i długofalowych celów polityki prorodzinnej państwa jest tworzenie warunków do pełnego rozwoju i prawidłowego funkcjonowania rodziny oraz zapobieganie występowaniu postaw i zachowań społecznych, grożących patologiami, w tym przemocą domową. W tym celu, zgodnie z ustawą z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie utworzono Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Człuchów.

Prowadzenie procedury "Niebieskiej Karty" - to instytucjonalne narzędzie służące do przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Procedura wszczynana jest w sytuacji, gdy dany podmiot w toku prowadzonych czynności służbowych lub zawodowych powziął podejrzenia stosowania przemocy wobec członków rodziny lub w wyniku zgłoszenia dokonanego przez członka rodziny lub przez osobę będącą świadkiem przemocy w rodzinie.

Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie z dnia 29 lipca 2005 roku nakłada obowiązek prowadzenia procedury „Niebieskie Karty” na przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty i ochrony zdrowia.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w gminie Człuchów na lata 2012-2020 koordynuje Zespół Interdyscyplinarny działający przy Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej. W ramach Grup Roboczych przeprowadzono indywidualne rozmowy z wezwanymi osobami motywujące do zachowań, wypełniano formularze „Niebieskie Karty” część C i D, opracowano plan działań oraz podjęto stosowne działania wobec osób i rodzin. W zagrożonych rodzinach monitoring sytuacji prowadzony był przez pracowników socjalnych i dzielnicowych celem sprawdzania stanu bezpieczeństwa rodziny i zachowania sprawcy przemocy. Pomocą pedagogów szkolnych były objęte dzieci z rodzin, w których występował problem przemocy.

Tabela 4. Procedura „Niebieska Karta” - 2019 rok.

Liczba prowadzonych procedur „Niebieska Karta:,”	44
W tym:	
Z lat ubiegłych	10
Wszczętych w 2019 roku	34
W tym sporządzone przez:	
Pomoc społeczną	2
Policję	32

Na 34 „Niebieskie Karty”, które wpłynęły do Zespołu Interdyscyplinarnego w 2019 roku pomocą objęto 27 rodzin. Członkowie Grup Roboczych pracowali z siedmioma rodzinami, w których we wcześniejszych latach występowała już przemoc i wszczęta była procedura „Niebieskich Kart”

Warto podkreślić, że sprawy dotyczące przemocy w rodzinie są sprawami trudnymi, dotyczącymi zamknięte środowiska rodzinne, skąd informacje rzadko przedostają się na zewnątrz. W bardzo wielu przypadkach poszkodowani nie zgłaszają incydentów przemocy domowej, nie chcą współpracować z Policją, a także z instytucjami działającymi na rzecz rodziny, w celu ukarania sprawcy przestępstwa, który jest przecież jednocześnie członkiem ich

rodziny. Stąd dane dotyczące faktycznych ofiar i sprawców przemocy domowej mogą być niedoszacowane.

Ponadto, w 2019 roku w dalszym ciągu zatrudniano prawnika w ramach działania Zespołu, który służył podopiecznym bezpłatną pomocą i radą. W zakresie porad psychologa czy terapeuty, podobnie jak w roku 2018 współpracowano z Gminą Miejską w Człuchowie (Poradnia Psychologiczno- Pedagogiczna w Człuchowie, punkt konsultacyjny ds. przemocy w rodzinie przy Urzędzie Miasta Człuchów, Klub Abstynenta „Krokus” w Człuchowie, Poradnia Uzależnień „OPUS” w Człuchowie, Oddział Psychiatryczny w Człuchowie). Poza tym, nawiązano współpracę z Pomorskim Centrum Terapeutyczno- Prawnym „INTERIOS” punkt lokalny w Człuchowie odnośnie bezpłatnej pomocy pokrzywdzonym przestępstwem, członkom ich rodzin oraz świadkom przestępstw w ramach projektu współfinansowanego ze środków Funduszu Sprawiedliwości, którego dysponentem jest Minister Sprawiedliwości.

2.3. Diagnoza problemów społecznych w ujęciu badań ankietowych mieszkańców Gminy Człuchów

Jednym z głównych założeń niniejszej *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Człuchów na lata 2021 - 2030* jest przedstawienie problemów występujących w społeczności lokalnej gminy oraz wskazanie kierunków ich rozwiązywania. Zdiagnozowanie problemów społecznych było możliwe między innymi poprzez przeprowadzenie badań wśród mieszkańców gminy.

Badania miały charakter ulicznej ankiety w formie papier-ołówek i obejmowały mieszkańców gminy Człuchów, którzy ukończyli osiemnasty rok życia. Respondenci byli informowani o anonimowym charakterze ankiety oraz możliwości rezygnacji z badania w dowolnym momencie.

W badaniu wzięło udział 100 osób, w tym 54 kobiety oraz 46 mężczyzn. Średnia wieku respondentów wyniosła 38 lat.

2.3.1. Problemy społeczne występujące na terenie gminy Człuchów

W pierwszej części badania respondenci zostali poproszeni o ocenę ważności różnych problemów społecznych w środowisku lokalnym. Przyjętą w tych badaniach miarą ważności różnych problemów społecznych jest odsetek mieszkańców, którzy wskazują dany problem, jako bardzo ważny. Poniższa tabela przedstawia rozkład uzyskanych odpowiedzi.

Tabela 5. Ocena ważności lokalnych problemów społecznych przez badanych mieszkańców.

<i>Problem</i>	<i>Bardzo istotny</i>	<i>Raczej istotny</i>	<i>Raczej nieistotny</i>	<i>Zdecydowanie nieistotny</i>
Zanieczyszczenie powietrza (smog)	52%	35%	7%	6%
Zanieczyszczenie wody	24%	46%	25%	5%
Zanieczyszczenie krajobrazu (zaśmiecenie)	29%	40%	27%	4%
Bezrobocie	20%	40%	28%	12%
Bieda, ubóstwo	24%	36%	28%	12%
Bezdomność	12%	32%	43%	13%
Wzrost przestępczości	16%	33%	38%	13%
Kryzys rodziny	14%	33%	37%	16%
Kryzys norm moralnych	28%	35%	20%	17%

Uzyskane wyniki pozwalają stwierdzić, że najpoważniejszymi problemami społecznymi w opinii pełnoletnich mieszkańców Gminy Człuchów są **zanieczyszczenie powietrza** (łącznie 87%²), **zanieczyszczenie wody** – łącznie 70% oraz **zanieczyszczenie krajobrazu**- w sumie 69%. Z kolei do najmniej istotnych problemów społecznych w opinii mieszkańców można zaliczyć **bezdomność**– łącznie 44%, **kryzys rodziny**- razem 47%, a także **wzrost przestępczości** – łącznie 49%.

2.3.2. Problem uzależnień na terenie gminy Człuchów

W ankiecie przeprowadzonej wśród mieszkańców Gminy Człuchów zbadano zagadnienia związane z substancjami psychoaktywnymi, takimi jak narkotyki i dopalacze, zagadnienia związane ze spożywaniem alkoholu, postawami wobec alkoholu oraz problematyką uzależnienia, zagadnienia związane z uzależnieniem od papierosów oraz e-papierosów, zagadnienia związane z uzależnieniem od hazardu, zagadnienia związane z cyberprzemocą oraz uzależnieniami od czynności związanych z nowymi technologiami.

Pierwszą z poruszanych kwestii był **wiek inicjacji alkoholowej**. Badani mieszkańcy określając wiek inicjacji alkoholowej najczęściej wskazali na wiek pomiędzy **16 a 18** rokiem życia - **42%**. Kolejne **22%** przyznało, że pierwszy raz piło alkohol w wieku między **13 a 15 lat**. Natomiast **16%** zadeklarowało, że inicjacja alkoholowa miała u nich miejsce, gdy byli już osobami pełnoletnimi, **8%**, że poniżej **9** roku życia, a **7%** pomiędzy **9 a 12** rokiem. Pozostałe **4%** przyznało, że **nigdy** dotąd nie piło alkoholu.

Kolejną kwestią była **częstotliwość spożywania alkoholu**. 1/5 badanych mieszkańców zadeklarowała **abstynencję**- **20%**. Kolejne **23%** respondentów to osoby pijące alkohol **raz w tygodniu**. **21%** przyznaje, że pije **kilka razy w roku**, a **17%** **kilka razy w tygodniu**. Natomiast **11%** mieszkańców przyznało, że spożywa **alkohol prawie codziennie**, a pozostałe **8%** **kilka razy w miesiącu**. Na podstawie tych danych można stwierdzić, że nieco ponad połowa (59%)³ badanych mieszkańców dość często spożywa alkohol.

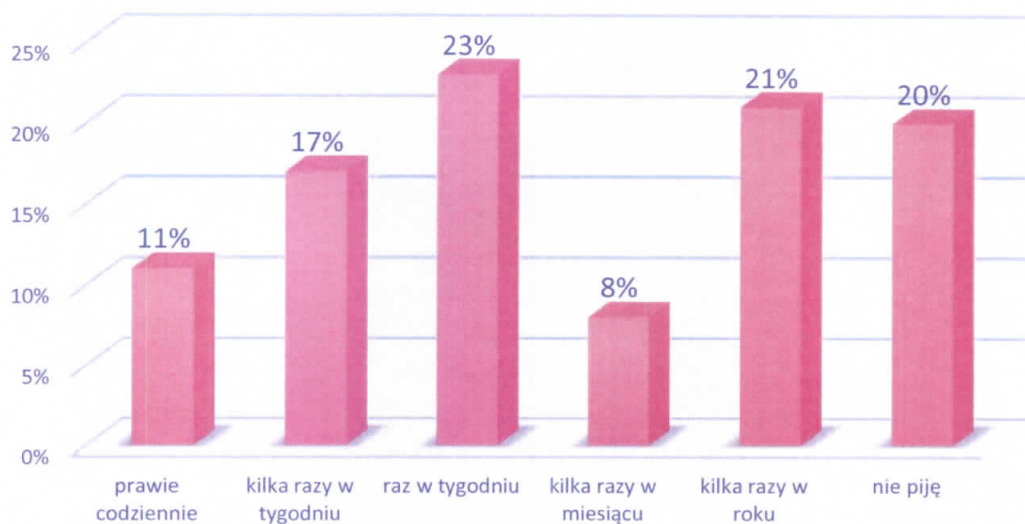
² Sumy odpowiedzi: *raczej istotny i bardzo istotny*.

³ Suma odpowiedzi *prawie codziennie, kilka razy w tygodniu, raz w tygodniu, kilka razy w miesiącu*.

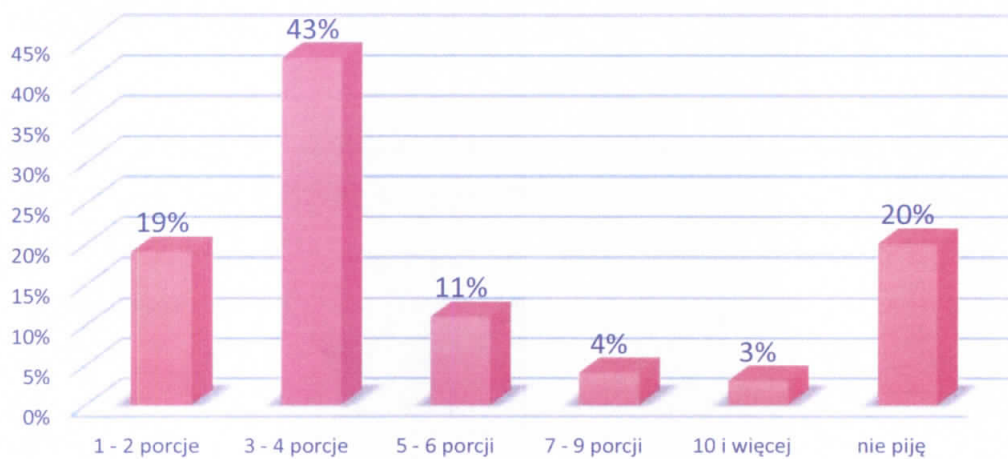
Nowe Horyzonty

Wykres 7. Częstotliwość spożywania alkoholu- dorośli mieszkańcy.

Badani deklarowali najczęściej, że spożywają jednorazowo 3-4 porcje alkoholu- 43%. Pozostali przyznali, że spożywają jednorazowo 1 - 2 porcje alkoholu (19%) lub 5-6 porcji- 11%, czy też 7 porcji i więcej- 7%. 20% mieszkańców zadeklarowało abstynencję.

Wykres 8. Ilość porcji alkoholu wypijanych podczas "standardowego" picia- dorośli mieszkańcy.

64% mieszkańców Gminy Człuchów uważa, że w okolicy znajduje się odpowiednia liczba punktów, w których można kupić alkohol. Jednocześnie, 19% badanych twierdzi, że lokali jest za dużo, a 17% - za mało.

Co ważne, tylko 1/3 badanych wie (31%), gdzie może **zgłosić się po pomoc osoba uzależniona od alkoholu**. Badani mieszkańcy, jako instytucje pomocowe w tym zakresie najczęściej wskazywali grupy samopomocowe Anonimowych Alkoholików oraz poradnie leczenia uzależnień.

Respondenci zostali poproszeni również o wskazanie, w jakim stopniu zgadzają się z określonymi stwierdzeniami. Pierwsze ze stwierdzeń dotyczyło mitu, jakoby alkohol zawarty w „słabszych” napojach (piwie, winie) był mniej szkodliwy niż ten zawarty w wysokoprocentowych napojach (np. w wódce). Wyniki świadczą o tym, że to błędne przekonanie jest dość rozpowszechnione wśród dorosłej społeczności Gminy Człuchów, ponieważ **aż 64% badanych** zaznaczyło, iż **zgadza się z powyższym stwierdzeniem**. Jednocześnie **36%** respondentów uważa, że alkohol zawarty w np. piwie nie jest mniej szkodliwy od alkoholu zawartego w wódce.

Kolejne stwierdzenie badające postawy względem alkoholu dotyczyło dostępności i kontroli sprzedaży alkoholu. **Łącznie 62% badanych mieszkańców zgadza się ze stwierdzeniem, że „dostęp do alkoholu powinien być ograniczony lub kontrolowany”**. Dodatkowo, **52%** respondentów ocenia **osoby pijące alkohol, jako zagrażające lub raczej zagrażające bezpieczeństwu w środowisku lokalnym**. Jednocześnie **52%** badanych uważa, że **osoby nieletnie mają łatwość w zakupie alkoholu w lokalnych sklepach**.

Ponad połowa respondentów uważa, że **kobiety w ciąży nie mogą pić bezpiecznie** nawet niewielkich ilości alkoholu (67%), a także, że prowadzenie samochodu po spożyciu alkoholu jest zabronione (62%)⁴. Jednocześnie, **61%** badanych zgadza się co do tego, że **alkohol nie pomaga w trudnych sytuacjach życiowych**. Powyższe wyniki świadczą pośrednio o średnim poziomie wiedzy mieszkańców Gminy Człuchów na temat negatywnych skutków spożywania alkoholu.

Kolejnym badanym obszarem było uzależnienie mieszkańców od papierosów oraz e-papierosów. Pierwszą z poruszanych kwestii w obszarze nikotynej, był wiek inicjacji nikotynowej. Jak wynika z badań, **35%** respondentów zapaliło pierwszego papierosa w wieku **między 16 a 18 lat**, a **27%** w wieku **między 13 a 15 lat**. Kolejne **22% badanych** deklaruje, że **nigdy** nie paliło papierosów, a **10%**, że sięgnęło po wyroby nikotynowe

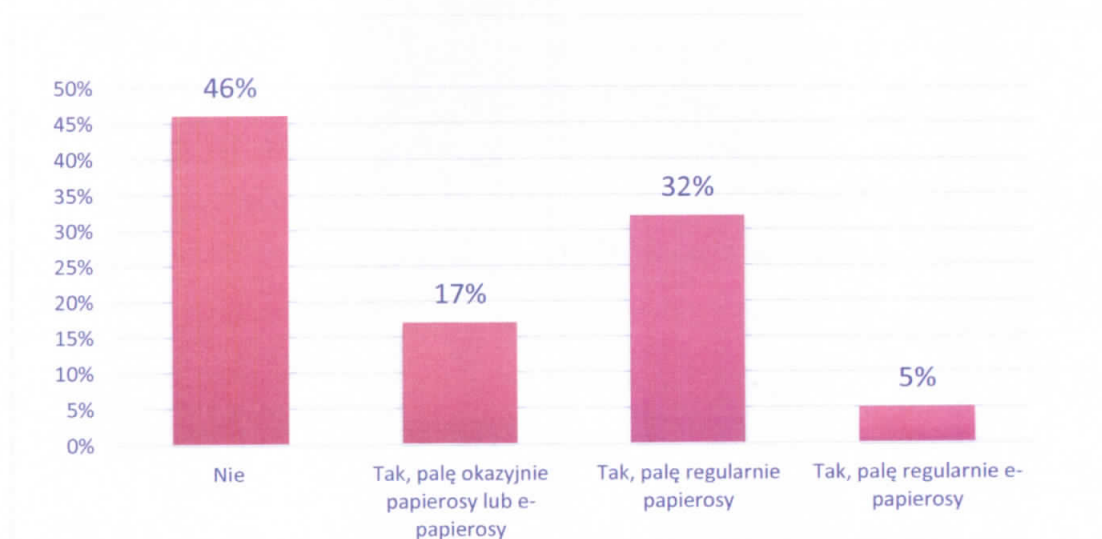
⁴ Suma odpowiedzi „raczej nie zgadzam się” oraz „zdecydowanie nie zgadzam się”.

poniżej 12 roku życia. Pozostałe 6% wskazuje, że inicjacja nikotynowa miała u nich miejsce, gdy byli już pełnoletni.

W ciągu ostatnich lat można zaobserwować tendencję do zmniejszania się ilości osób palących papierosy. Aczkolwiek, 32% badanych odpowiedziało, że pali regularnie papierosy, a 5% e-papierosy. Do okazjnego palenia przyznało się 17% badanych. 46% badanych mieszkańców wskazało, że nie znajduje się obecnie w nikotynowym nałogu.

44% respondentów uważa, że e-papierosy są tak samo szkodliwe i taki sam odsetek, że są bardziej szkodliwe niż klasyczne papierosy (44%). 10% uważa, że są one mniej szkodliwe niż tradycyjne papierosy, a 2% badanych twierdzi, że e-papierosy w ogóle nie mają negatywnego wpływu na zdrowie.

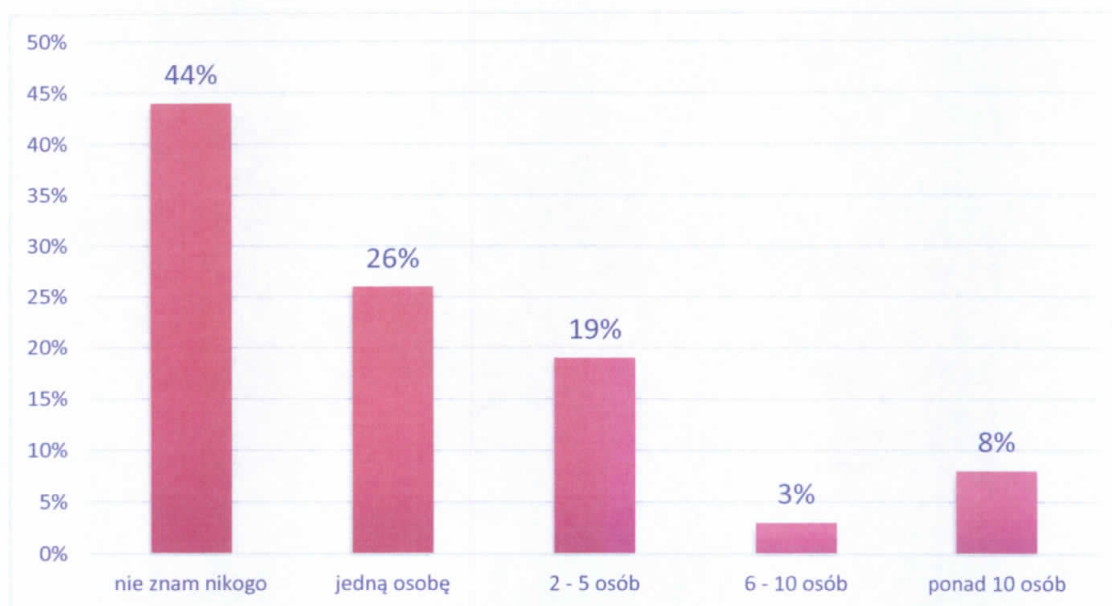
Wykres 9. Czy pali Pan/Pani papierosy lub e-papierosy?

Innym problemem badawczym w przeprowadzonej diagnozie było uzależnienie od substancji psychoaktywnych, takich jak narkotyki czy dopalacze. **44% badanych twierdzi, że nie ma w swoim otoczeniu osób przyjmujących substancje odurzające.** Jednocześnie, łącznie **56% respondentów zna co najmniej jedną osobę zażywającą substancje psychoaktywne: narkotyki lub dopalacze.**

Wykres 10. Ile zna Pan/Pani osób (osobiście lub „ze słyszenia”), które przyjmują substancje odurzające (narkotyki lub dopalacze)?

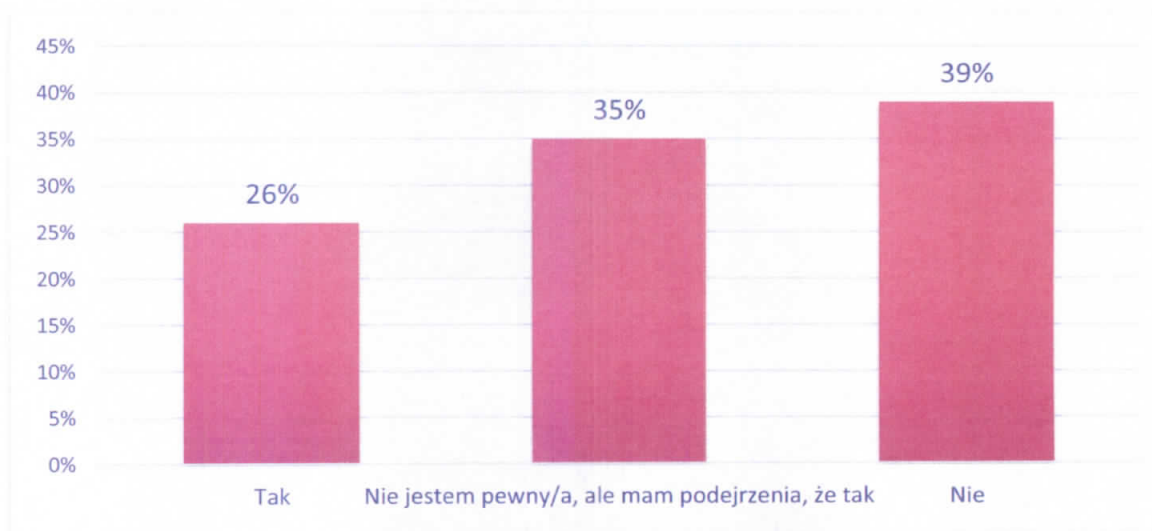

Wśród najczęściej stosowanych w środowisku lokalnym substancji znalazła się **marihuana**– 35% respondentów zna osoby, które przyjmują te substancje. Poza tym, 26% mieszkańców twierdzi, że zna osoby, które przyjmują **dopalacze**, 18% zna osoby, które zażywają **LSD**, a 15% **amfetaminę**. Kolejne 10% zna osoby, które w celu odurzenia zażywają **leki** i tyle samo- **ekstazy**, a 6% **heroinę**. Natomiast 31% **nie wie, jakie substancje odurzające są przyjmowane przez znane im osoby**, a 18 % **nigdy nie słyszało o osobach**, które przyjmowałyby owe substancje.

70% respondentów nie wie, gdzie może nabyć substancje psychoaktywne takie, jak narkotyki czy dopalacze. Tym samym, 30 % **badanych mieszkańców deklaruje, że wie gdzie można kupić narkotyki lub dopalacze**. Jednakże, mieszkańcy, którzy przyznają, że posiadają taką wiedzę nie wskazują jednoznacznie na źródło pozyskania owych substancji, w większości odpowiadają ogólnie, że „u dilerów”.

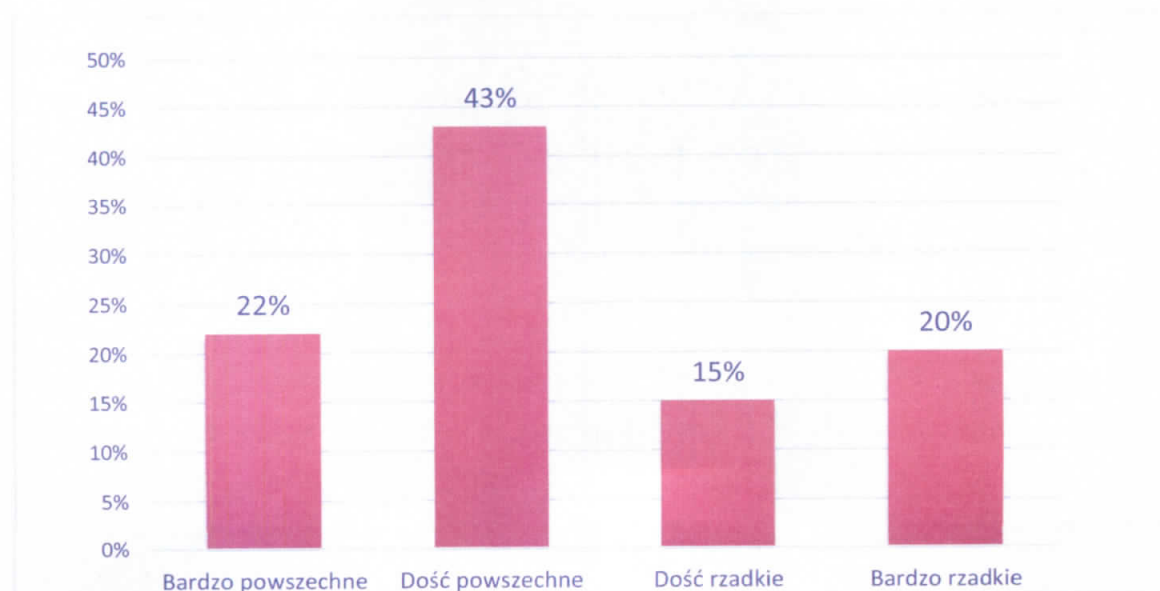
Poza tym, 26% respondentów przyznaje, że ma w swoim otoczeniu osoby **uzależnione od leków**. Kolejne 35% mieszkańców Gminy Człuchów podejrzewa, że pewne osoby, które znają są uzależnione od leków, ale nie mają co do tego pewności. Pozostałe 39% respondentów przyznaje, że nie ma w swoim otoczeniu osób uzależnionych od owych środków.

Wykres 11. Czy w Pana/Pani otoczeniu są osoby (znane osobiście lub „ze słyszenia”) uzależnione od leków?

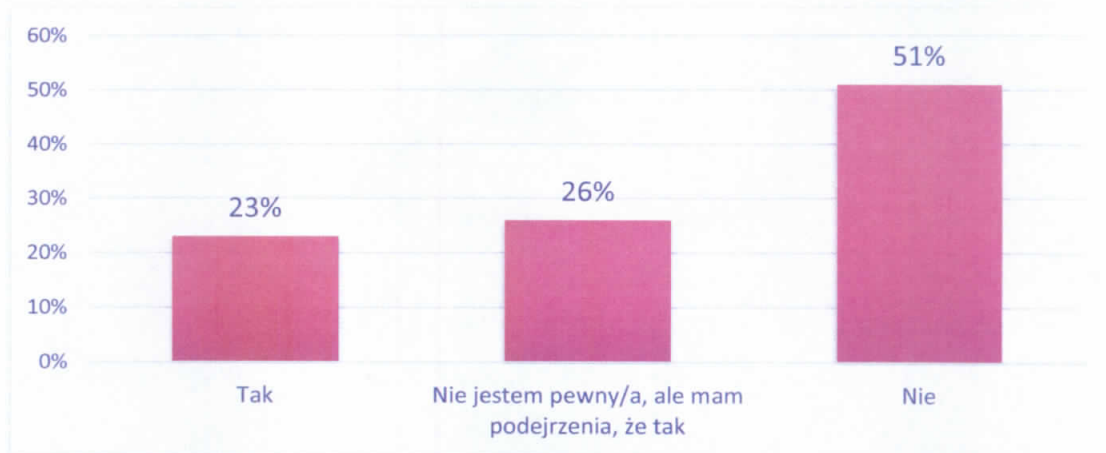
W przeprowadzonej ankiecie zbadano również taki obszar jak uzależnienie od gier hazardowych. **W subiektywnej ocenie większości przebadanych mieszkańców zjawisko uzależnienia od hazardu jest bardzo i dość powszechne – łącznie 65%.** Tylko 35% badanych ocenia uzależnienie od hazardu, jako bardzo i dość rzadki problem w ich środowisku lokalnym. Istotny jest również fakt, że aż 91% respondentów nie wie, gdzie mogą zgłosić się osoby uzależnione od hazardu.

Wykres 12. Jak ocenia Pan/Pani rozpowszechnienie uzależnienia od hazardu w Pana/Pani środowisku?

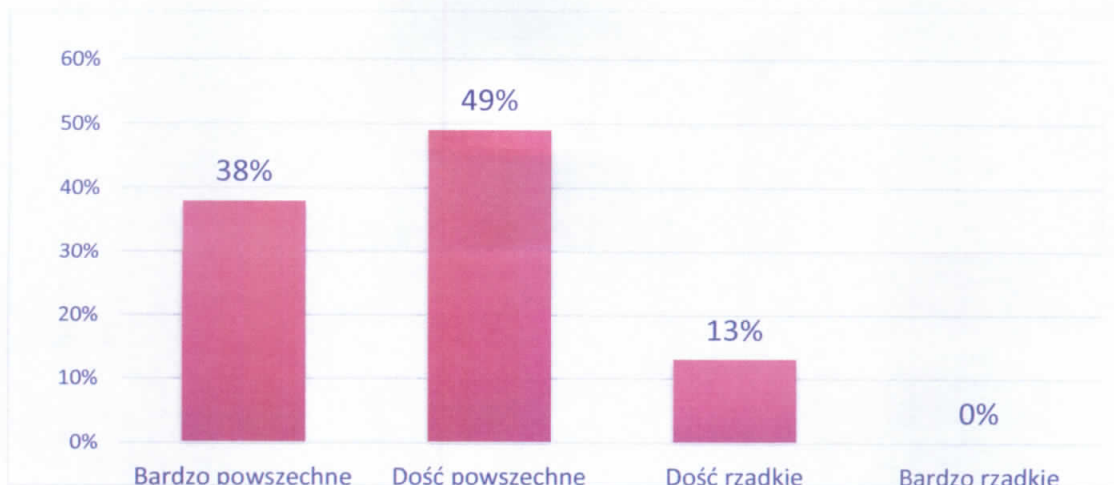
Badania wykazały również, że cyberprzemoc w lokalnej społeczności może stanowić problem. Mianowicie, **23% badanych ma w swoim otoczeniu osoby, które padły ofiarą przestępstwa internetowego (np. włamania na konto, oszustwa, wyludzenia, zniesławienia), a 26% nie jest pewna, ale ma podejrzenia, że tak właśnie się stało.** Natomiast 49% badanych przyznaje, że nie zna w swoim otoczeniu osób, które padły ofiarą cyberprzemocy.

Wykres 13. Czy w Pana/Pani otoczeniu są osoby (znane osobiście lub „ze słyszenia”), które padły ofiarą przestępstwa internetowego (np. włamania na konto, oszustwa, wyludzenia, zniesławienia)?

Niepokojące są dane związane są z subiektywnym oszacowaniem uzależnienia od komputerów lub Internetu w środowisku lokalnym. **Łącznie aż 87% mieszkańców Gminy Człuchów uważa, że tego typu uzależnienie jest dość i bardzo powszechne w ich środowisku lokalnym,** a pozostałe 13% ocenia je, jako dość rzadkie zjawisko.

Wykres 14. Jak ocenia Pan/Pani rozpowszechnienie uzależnienia od komputerów/internetu w Pana/Pani środowisku?

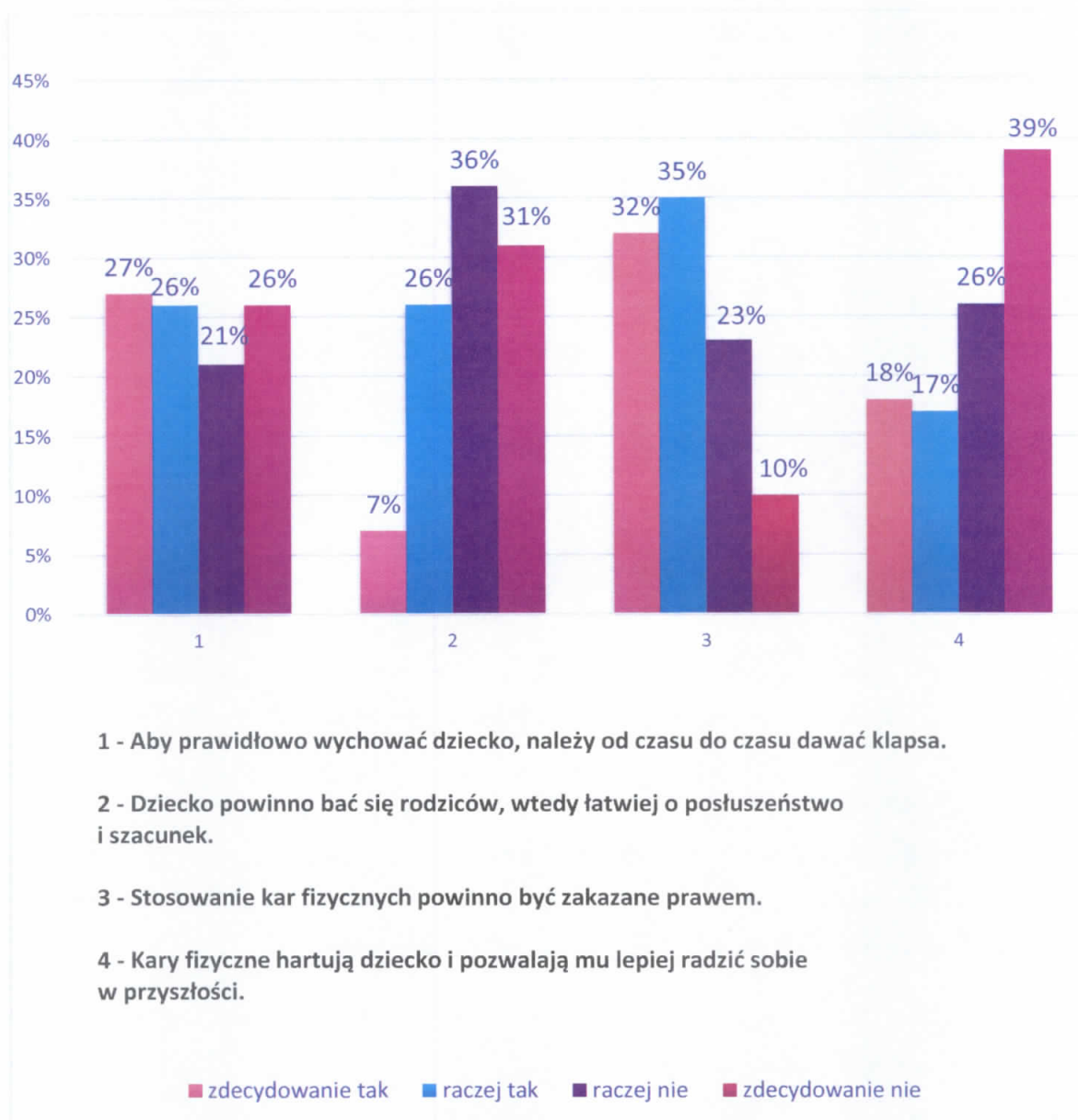
2.3.3. Zjawisko przemocy w rodzinie w subiektywnej opinii mieszkańców Gminy Człuchów

Respondenci otrzymali propozycje czterech stwierdzeń dotyczących wychowania dzieci, do których trafności mieli się odnieść. Uzyskane wartości pozwalają sądzić, że niewielka część mieszkańców Gminy Człuchów przejawia postawy wychowawcze charakterystyczne dla autokratycznego modelu wychowania (model ten zakłada wyraźny dystans między rodzicami a dzieckiem. Rodzice kontaktują się z nim w sposób formalny, starają się kierować dzieckiem wydając polecenia i zakazy. Uznają tylko racje własne, nie tolerują sprzeciwu. W razie nieposłuszeństwa stosują surowe kary. Od dzieci wymaga się bezwzględnej karności i posłuszeństwa, podporządkowania się wszystkim poleceniom i nakazom rodziców).

Stwierdzenie „Aby prawidłowo wychować dziecko, należy od czasu do czasu dawać klapsa” spotkało się z aprobatą wśród połowy respondentów – łącznie 53% mieszkańców zgadza się z takim stwierdzeniem. Jednocześnie, łącznie 67% badanych zdecydowanie lub raczej zgadza się, aby kary fizyczne były zakazane prawem.

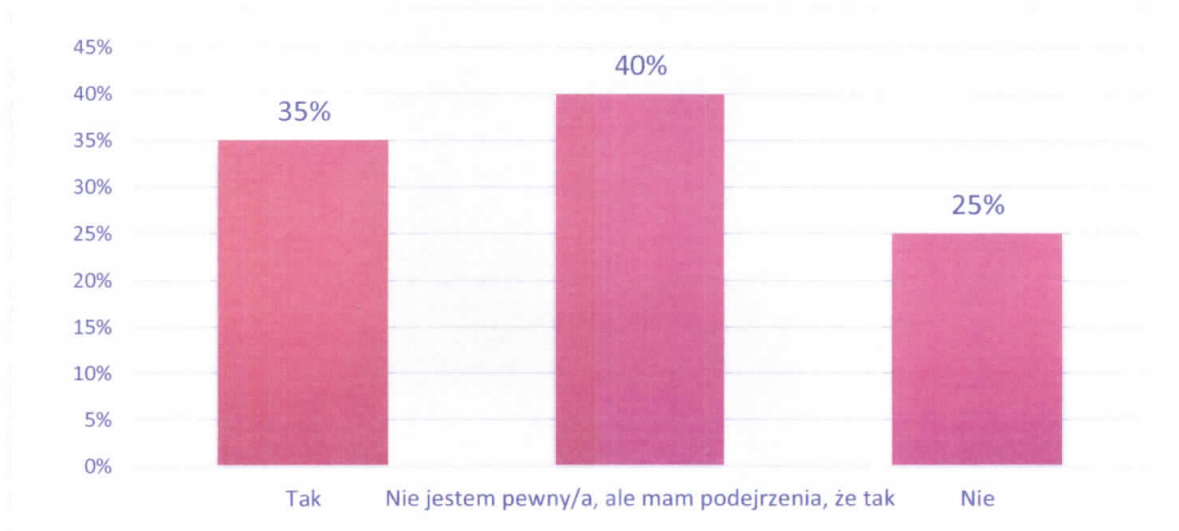
Tym samym, kolejne twierdzenie: „Dziecko powinno bać się rodziców, wtedy łatwiej o posłuszeństwo i szacunek” spotkało się z negacją 67% respondentów. Dodatkowo, łącznie 67% badanych zdecydowanie lub raczej nie zgadza się ze stwierdzeniem, że stosowanie kar fizycznych hartuje dziecko i pozwala sobie lepiej radzić w przyszłości.

Wykres 15. Przekonania dotyczące wychowania.

Łącznie 75% respondentów ma w swoim otoczeniu osoby, które doświadczają przemocy w rodzinie lub podejrzewają, że tak się dzieje. Wyniki te są niepokojące, należy zwrócić większą uwagę na diagnozę zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Gminy Człuchów.

Wykres 16. Czy w Pana/Pani otoczeniu są osoby (znane osobiście lub "ze słyszenia") doświadczające przemocy w rodzinie?

Wśród badanych mieszkańców tylko **20% wie, do jakich instytucji może zgłosić się osoba doświadczająca przemocy w rodzinie.** Respondenci najczęściej wskazywali Policję, GOPS oraz Powiatowe Centrum Pomocy w Rodzinie. Tym samym, **80% respondentów nie wie, gdzie szukać pomocy w sytuacji doświadczania przemocy.**

W dalszej części ankiety badane były przekonania dotyczące przemocy oraz funkcjonujące w społeczności lokalnej mity.

Łącznie 81% badanych zdecydowanie lub raczej zgadza się ze stwierdzeniem, że przyczyną przemocy w rodzinie jest alkohol. Warto pamiętać, że spożywanie alkoholu nasila tendencję do stosowania przemocy, ale nie jest jej bezpośrednią przyczyną.

W społeczeństwie jest obecne przekonanie, że przemoc zdarza się tylko w tzw. „złych domach” – **łącznie 53% mieszkańców Gminy Człuchów jest skłonny myśleć schematycznie o przemocy w rodzinie.** **67%** respondentów zgadza się ze stwierdzeniem, że ofiarą przemocy w rodzinie może stać się zarówno kobieta, jak i mężczyzna.

Poniższe wartości wskazują na średni poziom wiedzy badanych mieszkańców na temat specyfiki przemocy. **Poniższe wartości dotyczą łącznych odpowiedzi: zgadzam się i zdecydowanie się zgadzam:**

- „Przemoc w rodzinie to prywatna sprawa, nikt nie powinien się wtrącać” – 35%;
- „Przemoc jest tylko wtedy, gdy są widoczne ślady na ciele ofiary” – 33%;
- „Policja nie powinna interweniować w sprawach rodzinnych” – 39%.

2.3.4. Diagnoza problemów społecznych w ujęciu badań ankietowych sprzedawców napojów alkoholowych w Gminie Człuchów

Badanie zostało przeprowadzone wśród 20 sprzedawców napojów alkoholowych w punktach sprzedaży na terenie gminy. Grupa badana stanowiła 12 kobiet i 8 mężczyzn. 18 respondentów to pracownicy punktów, natomiast 2 osoby to właściciele. Średnia wieku przebadanych sprzedawców wyniosła 36 lat.

Jednym z pierwszych zagadnień poruszonych w kwestionariuszu ankiety dla sprzedawców alkoholu było określanie poziomu świadomości na temat niebezpieczeństw wynikających z zawartości alkoholu w poszczególnych rodzajach napojów alkoholowych.

Łącznie aż 85%⁵ badanych sprzedawców napojów alkoholowych wskazało, że zgadza się, że alkohol zawarty w piwie jest mniej groźny, jak ten zawarty w wódce. Świadczy, to pośrednio o niskim poziomie świadomości badanych na temat szkodliwości napojów o potencjalnie niższej zawartości procentowej alkoholu.

W sumie 45%⁶ sprzedawców uważa, że dostęp do napojów alkoholowych powinien być ograniczony lub kontrolowany. 55% badanych wyraża zdanie przeciwne, czyli nie jest przekonana, że dostęp ten nie powinien podlegać kontroli.

15%⁷ sprzedawców zgadza się z tym, że osoby, które piją alkohol zagrażają bezpieczeństwu w ich lokalnym środowisku.

Kolejne pytanie dotyczyło subiektywnej oceny dostępności alkoholu dla osób poniżej 18. roku życia. **Łącznie 80%⁸ nie zgadza się ze stwierdzeniem, że osoby małoletnie mają łatwy dostęp do alkoholu.**

⁵ Suma odpowiedzi *zdecydowanie nie zgadzam się* oraz *raczej się nie zgadzam*.

⁶ Suma odpowiedzi *zdecydowanie zgadzam się* oraz *raczej się zgadzam*.

⁷ Suma odpowiedzi *zdecydowanie zgadzam się* oraz *raczej się zgadzam*.

⁸ Suma odpowiedzi *zdecydowanie nie zgadzam się* oraz *raczej się nie zgadzam*.

W sumie 100%⁹ sprzedawców uważa, że spożywanie alkoholu nie pomaga w trudnych sytuacjach życiowych. 100% badanych odpowiedziało, że prowadzenie samochodu nawet po niewielkiej ilości alkoholu jest niebezpieczne. Wszyscy badani sprzedawcy uważają, że kobiety w ciąży nie mogą bezpiecznie pić nawet niewielkich ilości alkoholu. 100% sprzedawców napojów alkoholowych w Gminie Człuchów uważa, że alkohol nie powinien być dostępny dla osób poniżej 18. roku życia. 90%¹⁰ badanych uważa, że w ich okolicy znajduje się odpowiednia ilość punktów sprzedaży napojów alkoholowych. Przeciwnego zdania jest łącznie 18% badanych sprzedawców.

Sprzedawcy napojów alkoholowych w Gminie Człuchów deklarują, że przypadki próby kupna alkoholu przez osobę poniżej 18 roku życia zdarzają się najczęściej kilka razy w miesiącu (75%) oraz kilka razy w roku (20%) Pozostali badani wskazali, że przypadki nie zdarzają się w ogóle (5%). Wobec tego, należy uznać, że próby zakupu alkoholu przez osoby niepełnoletnie są podejmowane na terenie gminy dość często, jednak nie jest to problem nagminny.

Spożywanie alkoholu w obrębie punktu sprzedaży wydaje się być rzadkim zjawiskiem. 25% badanych stwierdziło, że takie przypadki zdarzają się kilka razy w roku. Pozostali respondenci odpowiedzieli, że takie przypadki nie zdarzają się nigdy.

Wszyscy badani sprzedawcy odpowiedzieli, że w ciągu ostatnich 3 miesięcy nie doszło do nieprzyjemnych zjść związanych ze spożywaniem alkoholu w obrębie sklepu.

40% badanych sprzedawców zadeklarowało, że kilka razy sprzedali alkohol osobie nieletniej. 50% respondentów wskazało, że nigdy nie sprzedali alkoholu osobie, o której wiedzieli, że nie ukończyła 18 roku życia, a 10% przyznaje, że nie jest, co do tego pewne.

W przypadku wątpliwości, co do wieku, 55% badanych twierdzi, że często sprawdza dowody potwierdzające wiek, 35% zawsze, a rzadko robi to pozostałe 10%.

Ostatnie badane zagadnienie dotyczyło subiektywnej oceny funkcjonowania kontroli punktów sprzedaży alkoholu w Gminie Człuchów. Łącznie 55% badanych oceniło jej funkcjonowanie bardzo i raczej dobrze.

⁹ Suma odpowiedzi zdecydowanie nie zgadzam się oraz raczej się nie zgadzam.

¹⁰ Suma odpowiedzi zdecydowanie nie zgadzam się oraz raczej się nie zgadzam.

2.3.5. Problemy dzieci i młodzieży na terenie Gminy Człuchów

Badania w placówkach oświatowych przeprowadzono przy użyciu internetowego narzędzia CORIGO. Jest to program pozytywnie zaopiniowany przez Ośrodek Rozwoju Edukacji, który pozwala na efektywne badanie postaw uczniów. Forma ankiety internetowej jest dla dzieci i młodzieży atrakcyjna oraz pozwala na upewnienie się, czy wszystkie pytania zostaną wypełnione. W badaniu wzięli uczniowie klas 4-6 oraz klas 7-8 ze szkół podstawowych w Gminie Człuchów.

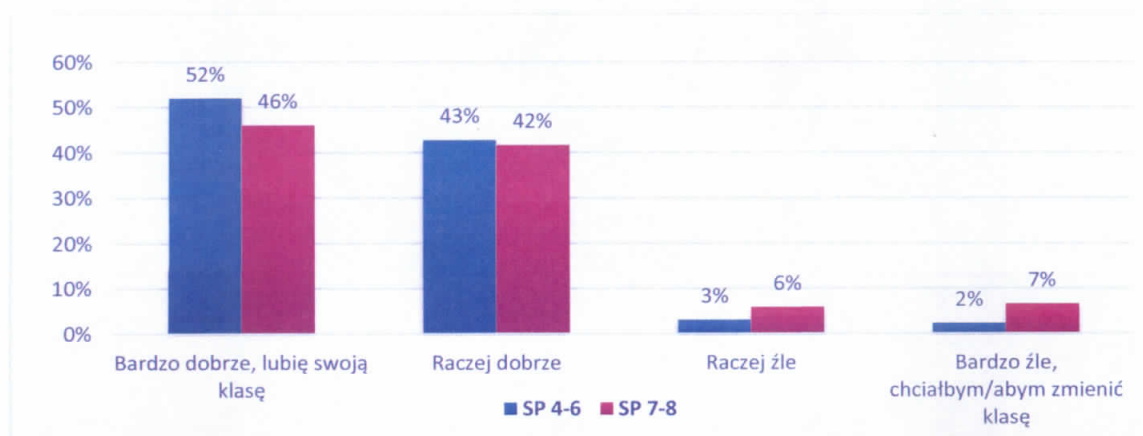
W badaniu wzięli uczniowie klas 4-6 oraz klas 7-8 ze szkół podstawowych w Gminie Człuchów. Łącznie w badaniu wzięło udział 268 uczniów.

Tabela 6. Liczebność badanej grupy- uczniowie.

Klasy 4-6 szkół podstawowych (SP 4-6)	131
Klasy 7-8 szkół podstawowych (SP 7-8)	137
ŁĄCZNIE	268

W pierwszej kolejności uczniowie zostali zapytani o to, jak czują się w swojej klasie. Wyniki są bardzo zadowalające: **uczniowie dobrze czują się w swoich klasach** (SP 4-6- 95%, SP 7-8- 87%¹¹). Nie należy jednak bagatelizować faktu, że **5%** uczniów klas 4-6 oraz **13%** uczniów klas 7-8 przeciwne określa swoje odczucia.

Wykres 17. Jak czujesz się w swojej klasie?

¹¹ Zsumowane wyniki odpowiedzi: *bardzo dobrze, lubię swoją klasę* i *raczej dobrze*.

Wyniki prezentujące odpowiedzi uczniów na temat wagarowania, wydają się odzwierciedlać tendencje związane z wiekiem rozwojowym. **Uczniowie najmłodszych klas podstawowych w sporej części nigdy nie byli na wagarach (SP 4-6 – 79%) lub byli na nich tylko raz (SP 4-6 – 13%). 5% uczniów klas 4-6 przyznało się, że wagarowało kilka razy, a 4%, że wiele razy. W przypadku uczniów klas starszych odsetek uczniów, którzy kiedykolwiek byli na wagarach jest nieznacznie wyższy- 10%. 16% z nich wagarowało kilka razy, 12 %- tylko raz, a 2%- wiele razy.**

Poza tym, jak często uczniowie wagarują, istotnie wydają się być także powody, dla których decydują się to robić¹². **Uczniowie szkoły podstawowej w Gminie Człuchów najczęściej wagarują ze stresu, bo nie przygotowali się na zajęcia (SP 4-6- 4%, SP 7-8- 9%), z nudów (SP 4-6- 5%, SP 7-8- 5%), opuszczają lekcje za namową znajomych (SP 4-6- 3%, SP 7-8- 7%), lub też ze stresu, ponieważ inni uczniowie byli dla nich nieprzyjemni (SP 4-6- 1%, SP 7-8- 5%).**

Inicjację alkoholową ma za sobą: 8% badanych uczniów klas 4-6 szkoły podstawowej oraz 34% uczniów klas 7-8 szkoły podstawowej.

Wykres 18. Czy kiedykolwiek próbowałeś alkoholu?

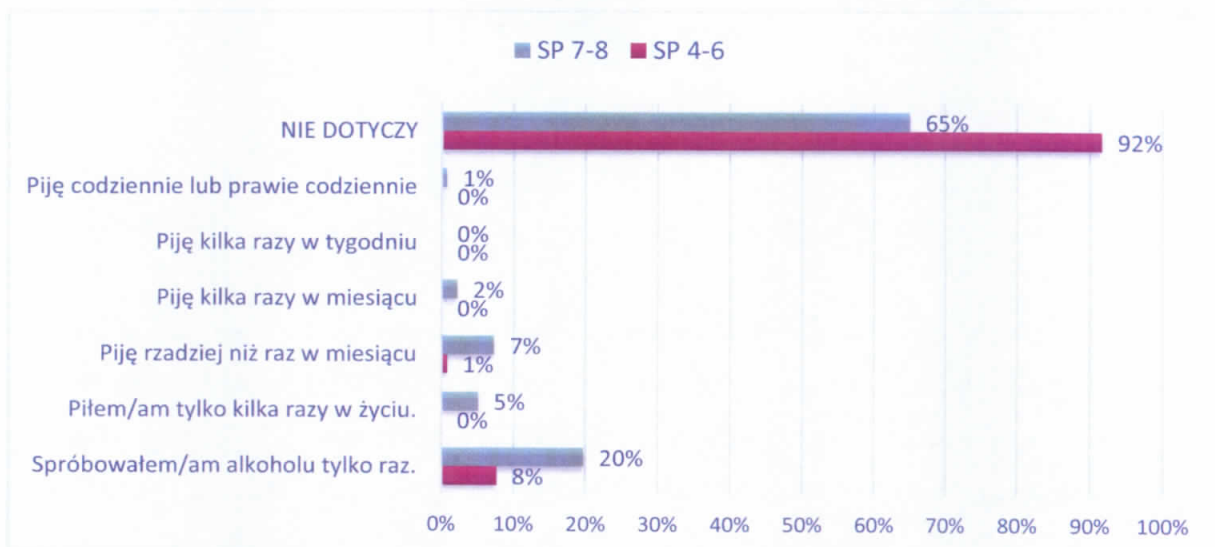
¹² Uczniowie mogli wybrać więcej niż jedną odpowiedź.

Najczęściej deklarowanymi **okolicznościami inicjacji alkoholowej** uczniów są: **spotkanie ze znajomymi** (SP4-6: 3%, SP 7-8 – 15%) oraz **towarzystwo rodziny** (SP 4-6 – 5%; SP 7-8 – 8%). Odpowiedzi uczniów, których to pytanie **nie dotyczy**: SP 4-6 – 92%; SP 7-8- 65%.

Oprócz okoliczności inicjacji ważne jest także to, jak często młodzi ludzie sięgają po alkohol. 92% najmłodszych uczniów oraz 65% starszych uczniów wskazało, że to pytanie ich nie dotyczy. Wśród uczniów, którzy mają za sobą inicjację alkoholową, najczęściej pojawiała się odpowiedź, która odnosiła się do jednorazowego (SP 4-6 – 8%; SP 7-8 – 20%) spożycia alkoholu.

Wykres 19. Jak często pijesz alkohol?

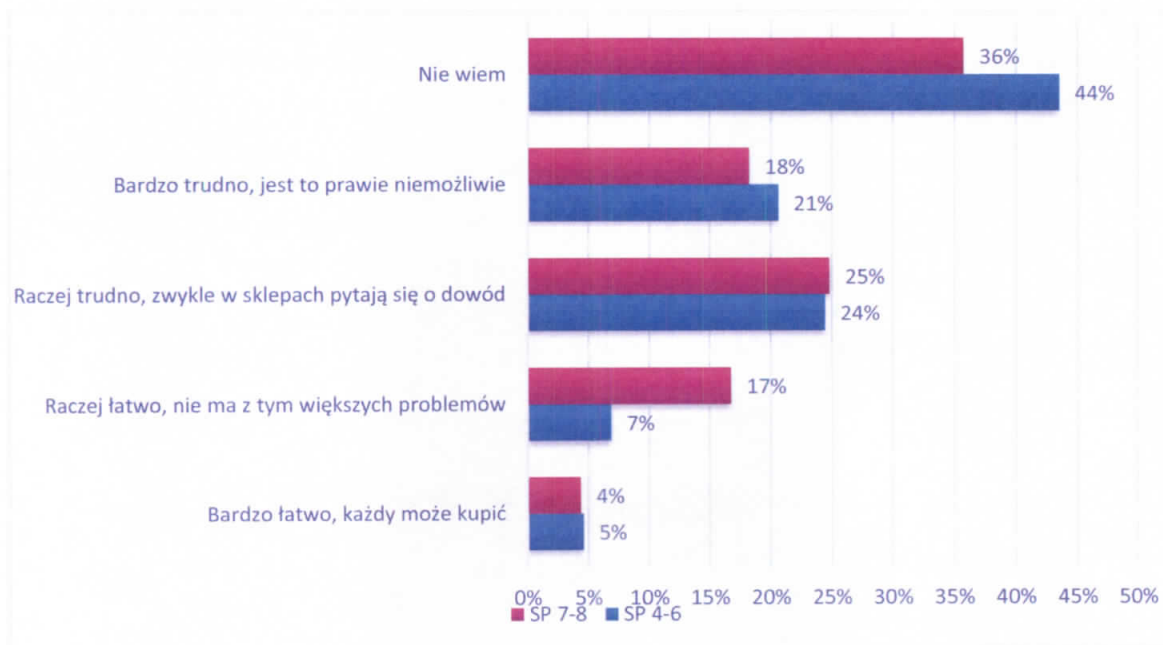

Następnie zapytano uczniów o rodzaj wypijanego alkoholu. Uczniowie generalnie **najczęściej sięgają po piwo** (SP 4-6: 3%, SP 7-8 – 8%) oraz **wódkę** (SP 7-8- 4%). Deklaracje uczniów, których to pytanie **nie dotyczy**: SP 4-6- 91%; SP 7-8- 65%.

Kolejnym ważnym pytaniem, na które odpowiadali uczniowie było to dotyczące subiektywnej oceny dostępności alkoholu dla osób poniżej 18 roku życia. Uzyskane wyniki wskazują, że **44% uczniów klas 4-6 oraz 36% uczniów klas 7-8 nie wie, czy da się kupić alkohol, gdy nie ma się ukończonych 18 lat.** Może to sugerować, że ta część uczniów nigdy nie podejmowała próby nabycia alkoholu. Jednakże łącznie **12% uczniów klas 4-6 oraz 21% uczniów klas 7-8** twierdzi, że jest to **raczej lub bardzo łatwe**, a łącznie **45% uczniów klas 4-6 oraz 43% uczniów klas 7-8** uważa, że jest to **trudne lub bardzo trudne**.

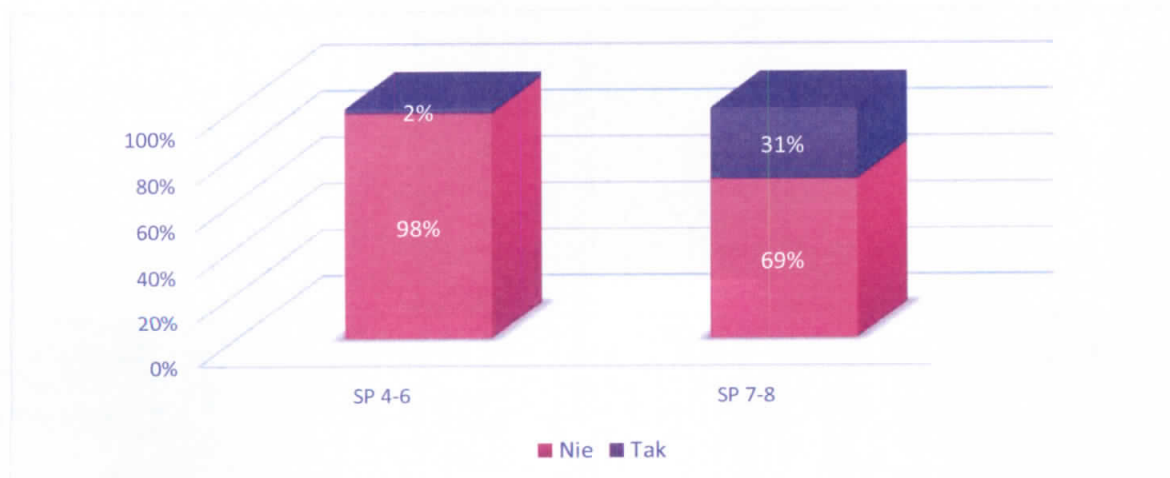
Oznaczać to może, że ci uczniowie lub ich rówieśnicy mogą być klientami w punktach ze sprzedażą alkoholu.

Wykres 20. Czy łatwo jest kupić alkohol, jeśli nie ma się ukończonych 18 lat?

Mimo słabnącej popularności papierosy w naszym społeczeństwie są wciąż atrakcyjną używką dla młodzieży. Zapytaliśmy uczniów z Gminy Człuchów czy kiedykolwiek próbowali papierosa oraz w jakich okolicznościach. Jak wynika z przeprowadzonych badań problem ten w większości nie dotyczy uczniów szkół podstawowych na terenie gminy. Jednakże, **inicjację nikotynową ma za sobą 2% uczniów klas 4-6 oraz 31% uczniów klas 7-8.**

Wykres 21. Czy kiedykolwiek próbowałeś papierosa?

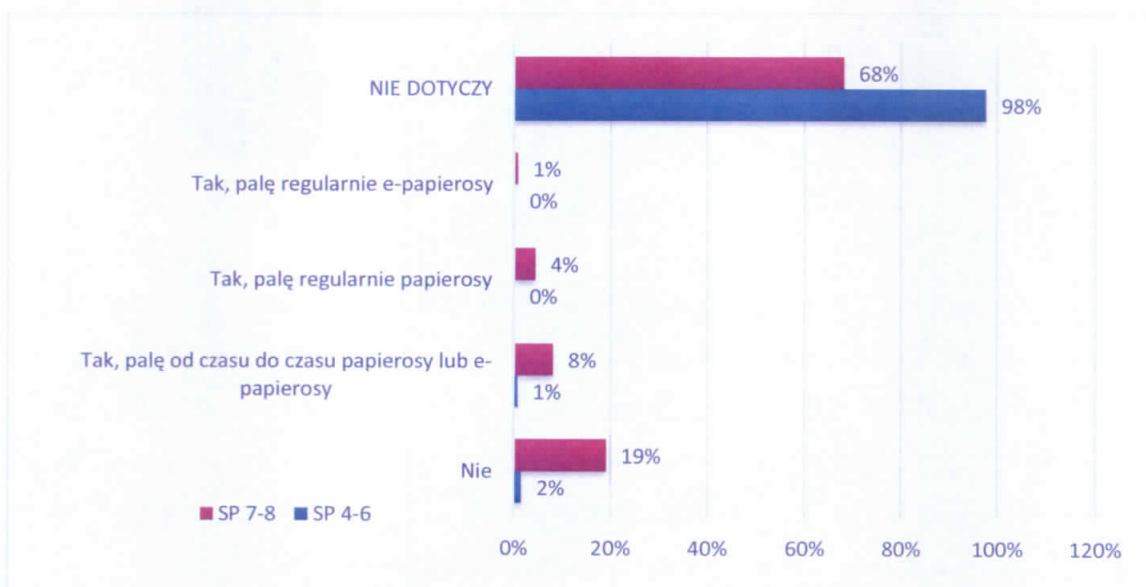

Najczęściej wskazywaną przez uczniów okolicznością zapalenia pierwszego papierosa było spotkanie ze znajomymi (SP 4-6 – 2%; SP 7-8 – 25%). Odpowiedzi uczniów, których ten problem **nie dotyczy**: SP 4-6 – 98%; SP 7-8 – 68%.

Większość uczniów, którzy mają za sobą inicjację nikotynową, aktualnie nie pali papierosów. Część uczniów przyznała, że pali od czasu do czasu papierosy lub e-papierosy (SP 4-6- 1%, SP 7-8 – 8%). Ponadto, 4% uczniów klas 7-8 deklaruje, że pali papierosy regularnie, a 1% starszych uczniów pali regularnie e-papierosy. Odpowiedzi uczniów, których to pytanie nie dotyczy (bo nigdy nie palili): SP 4-6 – 98%; SP 7-8 – 68%.

Wykres 22. Czy obecnie palisz papierosy?

W kolejnym pytaniu uczniowie udzielali odpowiedzi na temat subiektywnej oceny łatwości, z jaką można dokonać zakupu papierosów. Łącznie **84% uczniów najmłodszych i oraz 65% uczniów starszych klas szkół podstawowych** oceniło, że zakup papierosów w sklepach jest raczej lub bardzo trudny. **Pozostali uczniowie uznali, że jest to bardzo lub raczej łatwe.**

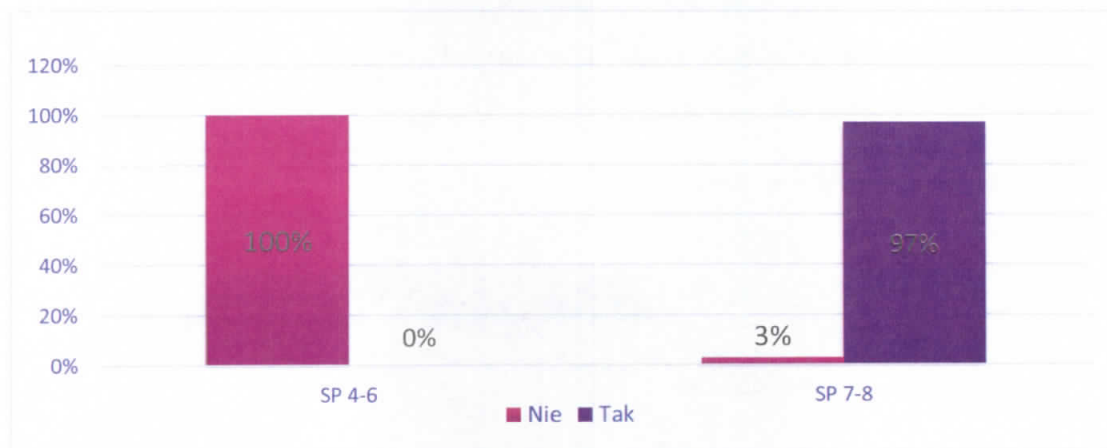
Wyniki badań wskazują, że prawie wszyscy uczniowie nie przejawiają problemów związanych z próbami przyjmowania narkotyków. Początkowo 4 uczniów (3%), a kolejnych pytaniach 5 uczniów (4%) klas 7-8 przyznało się do zażywania narkotyków lub dopalaczy kiedykolwiek w życiu. Jeżeli chodzi o okoliczności zażycia owych substancji pierwszy raz w życiu, to 2 uczniów wskazuje na towarzystwo rodziny i tyle samo na „inne” okoliczności, a 1 uczeń na spotkanie ze znajomymi. Uczniowie przyznają, że mieli kontakt z marihuaną (2%),

Nowe Horyzonty

dopalaczami (1%) oraz „innymi” substancjami. Ponadto, 2 (1,5%) uczniów deklaruje, że spróbowali substancji psychoaktywnych kilka razy w życiu i tyle samo, że przyjmuje owe substancje codziennie lub prawie codziennie, a 1 uczeń (1%), że spróbował ich tylko raz w życiu.

Wykres 23. Czy kiedykolwiek próbowałeś narkotyków lub dopalaczy?

Jeżeli chodzi o subiektywną ocenę dostępności narkotyków i dopalaczy, to uczniowie w większości **nie wiedzą czy łatwo jest kupić narkotyki lub dopalacze w ich środowisku** (SP 4-6 – 63%; SP 7-8 – 69%). Jednakże, łącznie **2%** uczniów klas 4-6 oraz **7%** uczniów klas 7-8 twierdzi, że jest to **łatwe lub bardzo łatwe**. **34%** uczniów klas 4-6 oraz **24%** uczniów klas 7-8 uważa, że jest to **raczej lub bardzo trudne**. Może to oznaczać, że ci uczniowie lub ich znajomi dokonywali już próby zakupu narkotyków lub dopalaczy.

Zbadano również postawy i przekonania uczniów na temat różnych substancji psychoaktywnych. Wyniki zamieszczone są w tabelach poniżej.

Tabela 7. Przekonania dotyczące substancji psychoaktywnych w klasach 4-6.

Twierdzenia	Zdecydowanie zgadzam się	Raczej zgadzam się	Raczej nie zgadzam się	Zdecydowanie nie zgadzam się
Alkohol zawarty w piwie jest mniej groźny niż ten zawarty w wódce.	17,5%	43,5%	21%	18%
Picie alkoholu pomaga się wyluzować i zapomnieć o smutkach.	8%	22%	30%	40%
Alkohol jest szkodliwy, szczególnie dla osób poniżej 18 roku życia.	68%	14%	7%	11%
To normalne, że osoby w moim wieku piją regularnie alkohol. Warto korzystać ze wszystkich sposobów na dobrą zabawę.	1,5%	4,5%	17%	77%
Bez alkoholu nie można się dobrze bawić na imprezie.	5%	8%	21%	66%
Dopalacze są mniej szkodliwe niż narkotyki.	7%	23%	27%	43%
To normalne, że osoby w moim wieku próbują narkotyków i dopalaczy. Wszystko jest dla ludzi!	2%	2%	12%	84%
Od dopalaczy można uzależnić się tak samo jak od narkotyków.	66%	24%	3%	7%
Jeśli ktoś bierze narkotyki z umiarem, to się nie uzależni.	4%	11%	29%	56%
Palenie papierosów jest modne w mojej szkole.	4%	8%	19%	69%

Tabela 8. Przekonania dotyczące substancji psychoaktywnych w klasach 7-8.

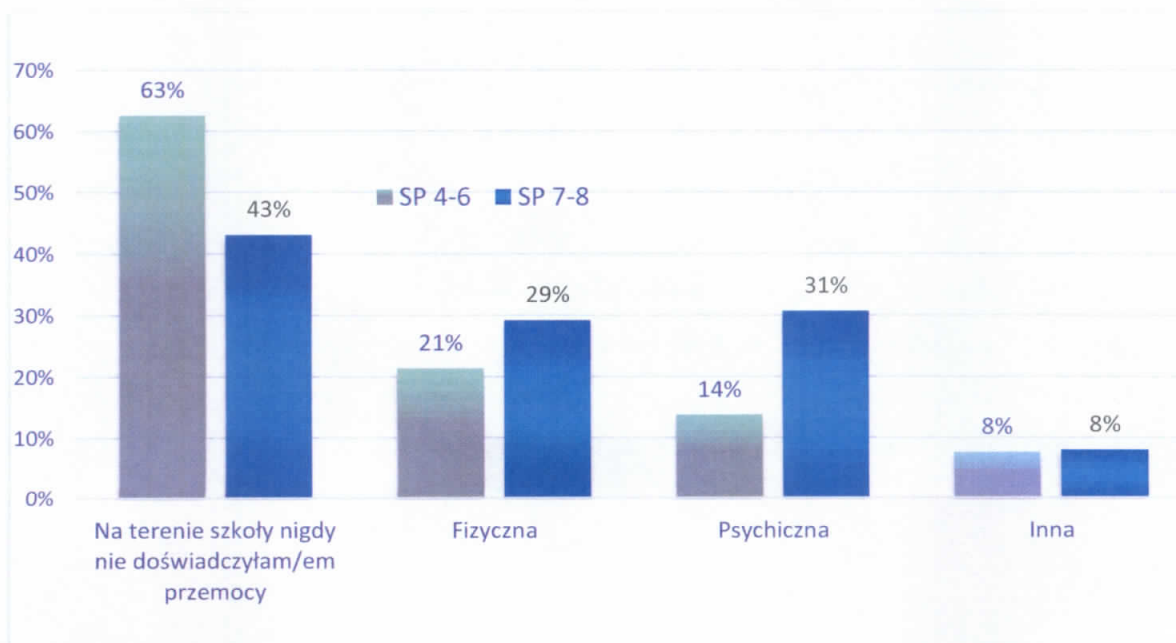
<i>Twierdzenia</i>	<i>Zdecydowanie zgadzam się</i>	<i>Raczej zgadzam się</i>	<i>Raczej nie zgadzam się</i>	<i>Zdecydowanie nie zgadzam się</i>
Alkohol zawarty w piwie jest mniej groźny niż ten zawarty w wódce.	24%	42%	16%	18%
Picie alkoholu pomaga się wyluzować i zapomnieć o smutkach.	14%	30%	30%	26%
Alkohol jest szkodliwy, szczególnie dla osób poniżej 18 roku życia.	53%	24%	13%	10%
To normalne, że osoby w moim wieku piją regularnie alkohol. Warto korzystać ze wszystkich sposobów na dobrą zabawę.	4%	5%	25%	66%
Bez alkoholu nie można się dobrze bawić na imprezie.	13,9%	7,3%	20,4%	58,4%
Dopalacze są mniej szkodliwe niż narkotyki.	10,9%	9,5%	23,4%	56,2%
To normalne, że osoby w moim wieku próbują narkotyków i dopalaczy. Wszystko jest dla ludzi!	5%	6,5%	17%	71,5%
Od dopalaczy można uzależnić się tak samo jak od narkotyków.	63%	20%	8%	9%
Jeśli ktoś bierze narkotyki z umiarem, to się nie uzależni.	7%	9%	23%	61%
Palenie papierosów jest modne w mojej szkole.	12%	18%	31%	39%

Przeprowadzone ankiety wśród uczniów Gminy Człuchów pozwalają przyjrzeć się dokładniej również nasileniu zjawiska agresji w środowisku szkolnym.

W pierwszej kolejności uczniom wyjaśniono, czym jest przemoc fizyczna (np. bicie, popychanie) oraz psychiczna (np. przezywanie, straszenie, wykluczanie z grupy). Następnie zostali zapytani, o to, jakiego rodzaju przemocy doświadczyli w szkole ze strony rówieśników.

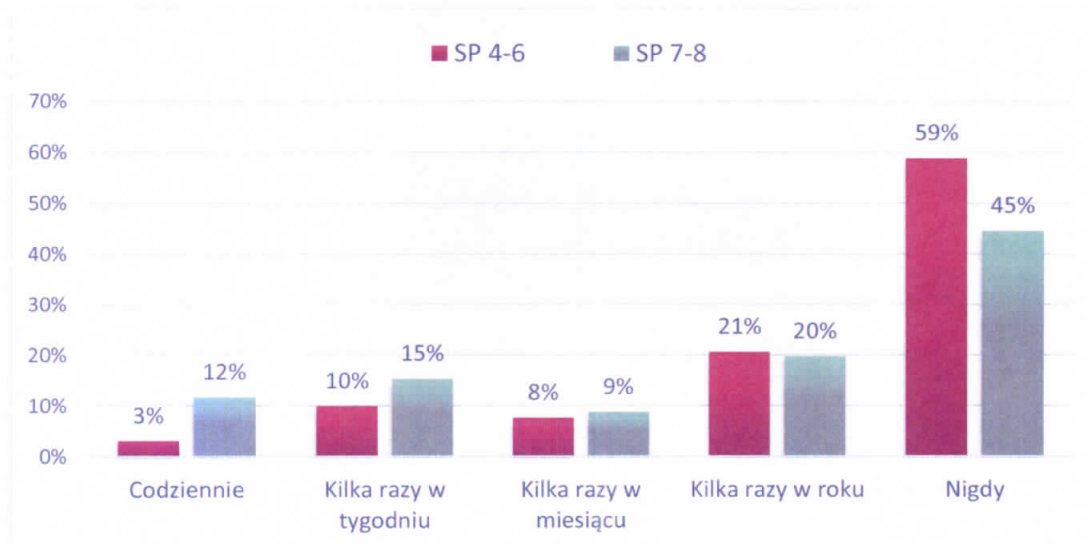
Jak wynika z przeprowadzonych badań uczniowie młodszych klas w większości nigdy nie doświadczyli w szkole przemocy ze strony rówieśników, jeżeli chodzi o uczniów starszych klas, to przemocy tej doświadczyła już prawie połowa z nich (SP 4-6: 63%, SP 7-8: 43%). Jednakże, 21% uczniów młodszych klas oraz 29% uczniów starszych klas szkoły podstawowej doświadczyło przemocy fizycznej, a 14% uczniów klas młodszych i 31% uczniów klas starszych doświadczyło przemocy psychicznej. Uczniowie wskazują też, że w szkole doświadczyli również innych form przemocy (SP 4-6: 8%, SP 7-8: 8%), takich np. jak rasizm czy dyskryminacja z powodu zainteresowań. Jak wynika z przeprowadzonych badań niektórzy z uczniów doświadczyli ze strony swoich rówieśników zarówno przemocy fizycznej, jak i psychicznej.

Wykres 24. Rodzaj doświadczanej przemocy w szkole ze strony rówieśników (pytanie wielokrotnego wyboru).

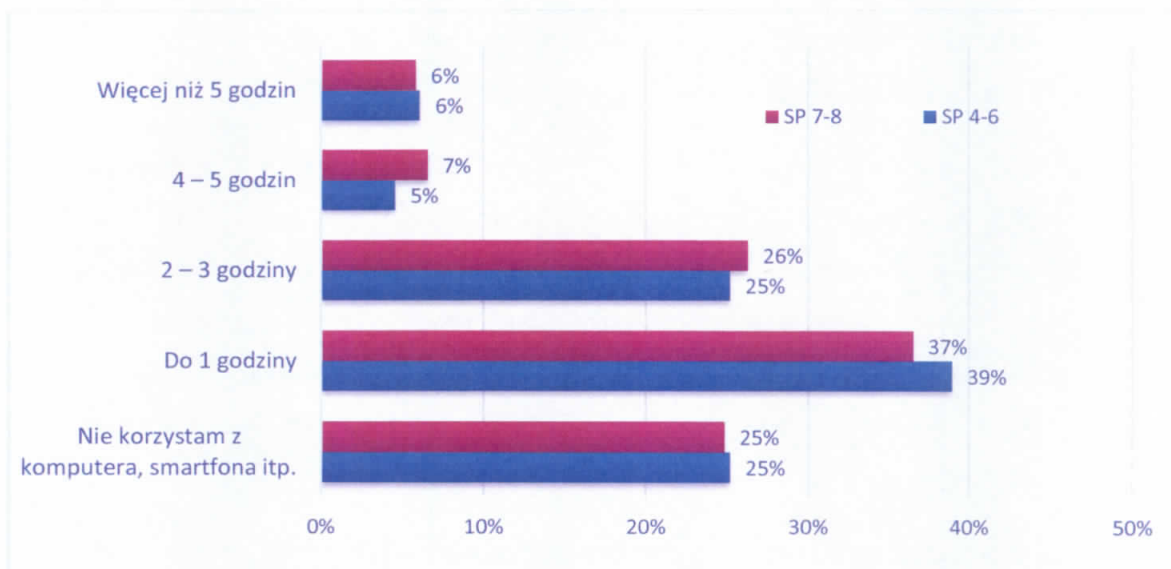
W kolejnym pytaniu **59%** uczniów klas 4-6 oraz **45%** uczniów klas 7-8 deklaruje, że **nie są ofiarami przemocy fizycznej ze strony innych uczniów**. Część uczniów przyznaje, że **kilka razy w roku** (SP 4-6 – 21%; SP 7-8 – 20%) oraz **kilka razy w tygodniu** (SP 4-6 – 10%; SP 7-8 – 15%) doświadczają w szkole tej formy przemocy ze strony swoich kolegów lub koleżanek. Pewna część uczniów deklaruje, że doświadcza przemocy fizycznej **kilka razy w miesiącu** (SP 4-6 – 8%; SP 7-8 – 9%) lub **nawet codziennie** (SP 4-6 – 3%; SP 7-8 – 12%).

Wykres 25. Jak często doświadczasz przemocy fizycznej w szkole ze strony innych uczniów?

Większość uczniów szkoły podstawowej spędza przed komputerem maksymalnie godzinę dziennie (SP 4-6 – 39%; SP 7-8 – 37%). 25% najmłodszych uczniów oraz 26% starszych uczniów korzysta z komputera od dwóch do trzech godzin dziennie. Jednakże, 5% uczniów klas 7-8 oraz 7% uczniów klas 4-6 deklaruje, że spędza przed komputerem od czterech do pięciu godzin, a 6% młodszych oraz 6% starszych uczniów nawet więcej niż 5 godzin dziennie. W praktyce może to oznaczać, że po przyjeździe ze szkoły korzystanie z komputera jest dla nich jedyną formą spędzania czasu. 25% uczniów klas 4-6 i tyle samo uczniów klas 7-8 deklaruje, że nie korzysta z komputera

Wykres 26. Częstotliwość korzystania z komputera.

Uczniowie zostali poproszeni o określenie, w jaki sposób najczęściej wykorzystują komputer, kiedy spędzają przy nim czas. Najbardziej popularnymi formami okazują się być gry komputerowe (SP 4-6 – 40%; SP 7-8 – 26%), nauka (SP 4-6 – 21%; SP 7-8 – 18%), portale społecznościowe (SP 4-6 – 5%; SP 7-8 – 17%), strony internetowe ze śmiesznymi obrazkami i filmami (SP 4-6 – 9%; SP 7-8 – 7%), aplikacje do rozmów typu Messenger, WhatsApp (SP 4-6 – 3%; SP 7-8 – 5%), zakupy (SP 4-6 – 2%; SP 7-8 – 4%). Uczniowie wskazują również na inne (SP 4-6 – 5%; SP 7-8 – 7%) formy spędzania czasu przed komputerem takie np. jak oglądanie filmów czy seriali, słuchanie muzyki, czytanie ebooków.

Łącznie 77% uczniów klas 4-6 oraz 77% uczniów klas 7-8 deklaruje, że brak dostępu do Internetu nie miałby dla nich znaczenia lub też wpływ ten byłby niewielki. Aczkolwiek, spora część uczniów, szczególnie starszych przyznaje, że odczułaby brak dostępu do Internetu (SP 4-6 – 12%; SP 7-8 – 16%). Jednocześnie relatywnie niewielka grupa uczniów stwierdziła, że korzystanie z komputera jest dla nich na tyle istotne, że brak takiej możliwości odczuliby bardzo negatywnie (SP 4-6 – 11%; SP 7-8 – 7%).

18% uczniów klas 4-6, a także 28% uczniów klas 7-8 doświadczyło w przestrzeni internetowej zjawiska hatingu, nazywanego potocznie przez uczniów „hejtowaniem”. Polega ono na otrzymywaniu obraźliwych komentarzy atakujących bezpośrednio osobę. Komentarze takie są widoczne publicznie w serwisach społecznościowych i często występują w formie zmasowanej – jeden negatywny komentarz powoduje falę kolejnych. Dla dorastającej młodzieży doświadczenie hatingu może być niezwykle traumatyczne.

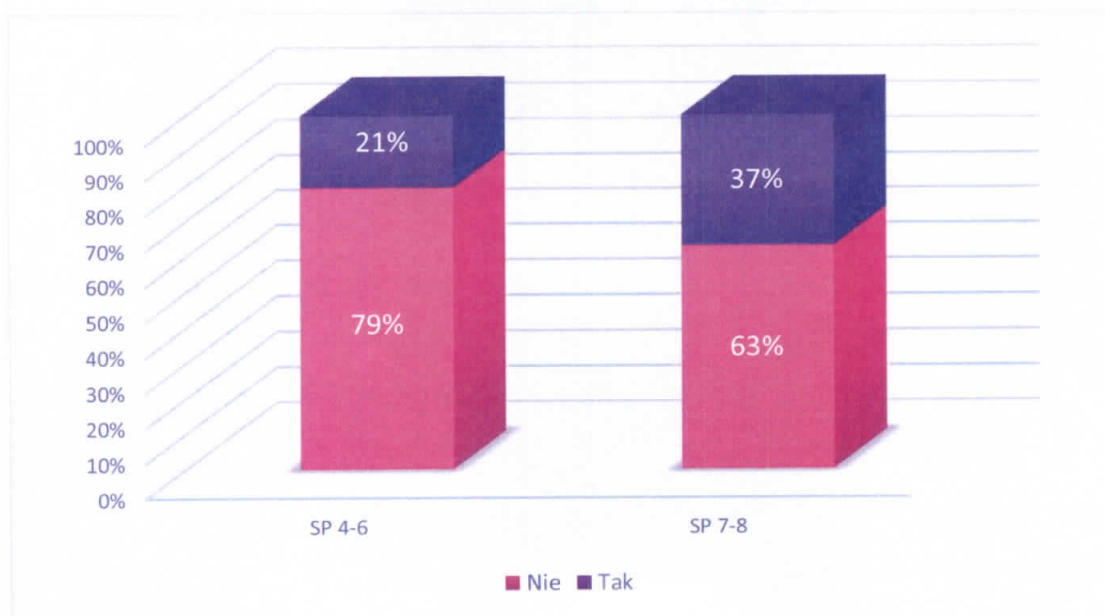
Okres dojrzewania jest czasem, gdy środowisko rówieśnicze stanowi najmocniejszy punkt odniesienia. Odrzucenie, a wręcz nienawiść ze strony innych młodych osób może stanowić zagrożenie dla poczucia własnej wartości i rozwijającej się tożsamości.

Uczniowie równie często otrzymywali wiadomości z obelgami i przewiskami (SP 4-6 – 22%; SP 7-8- 35%), a nawet z groźbami i szantażem (SP 4-6 – 2%; SP 7-8- 10%). Padali też ofiarami udostępniania ich prywatnej wiadomości innej osobie (SP 4-6 – 14%; SP 7-8- 34%), włamania na konto na portalu społecznościowym (SP 4-6 – 13%; SP 7-8- 20%), umieszczania filmików lub zdjęć w sieci, które ośmieszały ich lub ich znajomych ze szkoły (SP 4-6 – 6%; SP 7-8 – 13%) oraz podszywania się po nich lub pod ich znajomych ze szkoły (SP 4-6 – 4%; SP 7-8 – 10%).

Poniższe wykresy ilustrują popularność gier hazardowych wśród dzieci i młodzieży w Gminie Człuchów.

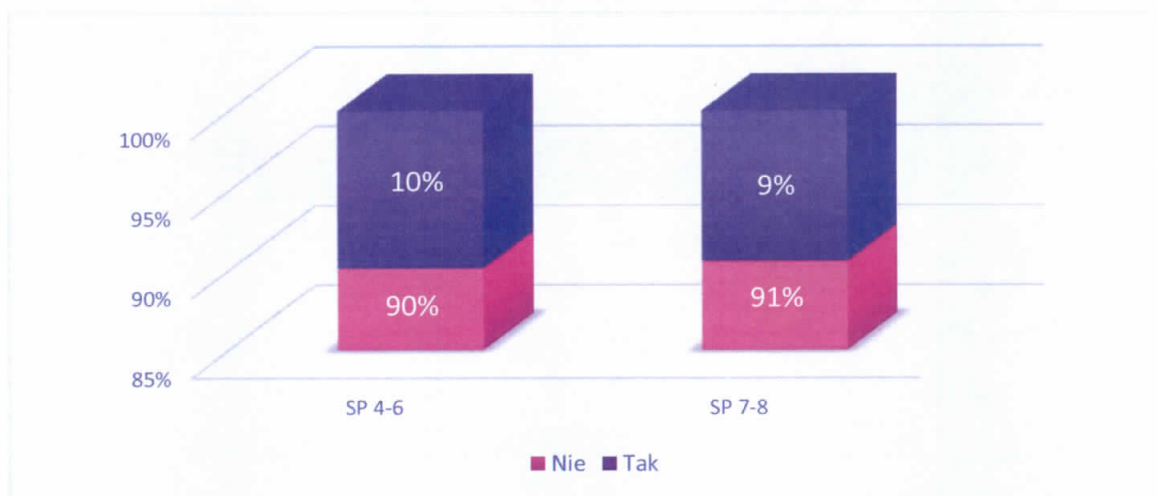
Większość uczniów nie korzystała nigdy z formy „rozrywki” jaką jest gra na automatach (SP 4-6 – 79%; SP 7-8 – 63%). Aczkolwiek, **ogólny odsetek uczniów, którzy mieli kontakt z grą na automatach jest dość wysoki (SP 4-6 – 21%; SP 7-8 – 37%).**

Wykres 27. Czy kiedykolwiek grałeś na automatach (takich, gdzie wygraną są pieniądze)?

Internetowe gry „na pieniądze” są wśród młodzieży Gminie Człuchów są mniej popularne, co gry na automatach. 90% młodszych i 91% starszych uczniów klas podstawowych nie ma doświadczenia z taką formą rozrywki. Jednakże, 10% uczniów klas 4-6 oraz 9% uczniów klas 7-8 grało już w gry internetowe, w których można wygrać pieniądze (np. poker).

Wykres 28. Czy kiedykolwiek grałeś w gry internetowe, w których można wygrać pieniądze (np. poker)?

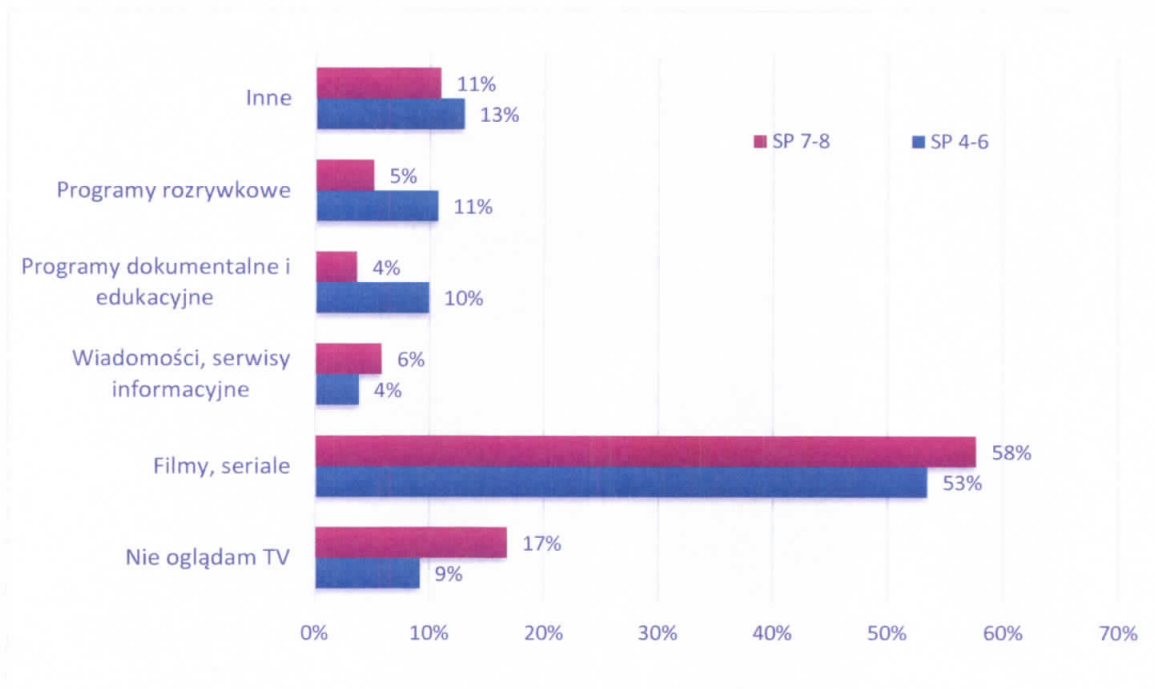

W przeprowadzonej ankiecie zbadano również, w jaki sposób czas wolny spędzają uczniowie szkół podstawowych na terenie Gminy Człuchów.

Jak wynika z przeprowadzonych badań uczniowie znaczą część swojego czasu przeznaczają na oglądanie telewizji. Najwięcej uczniów spędza przed telewizorem około godziny dziennie (SP 4-6: 49%, SP 7-8: 34%). Jednakże, znaczna część uczniów ogląda telewizję nawet od 2 do 3 godzin dziennie (SP 4-6: 36%, SP 7-8: 38%). Relatywnie niewielki odsetek uczniów ogląda telewizję powyżej 4 godzin dziennie (SP 4-6: 7%, SP 7-8: 7%).

Wśród najczęściej oglądanych programów uczniowie wymieniają filmy i/lub seriale (SP 4-6: 53%, SP 7-8: 58%), a także programy rozrywkowe (SP 4-6: 11%, SP 7-8: 5%). Najmniej czasu uczniowie poświęcają na oglądanie wiadomości oraz serwisy informacyjne (SP 4-6: 4%, SP 7-8: 6%), a także programów dokumentalnych i edukacyjnych (SP 4-6: 10%, SP 7-8: 4%). Pewien odsetek uczniów deklaruje, że nie ogląda telewizji (SP 4-6: 9%, SP 7-8: 17%).

Wykres 29. Rodzaje najczęściej oglądanych programów.

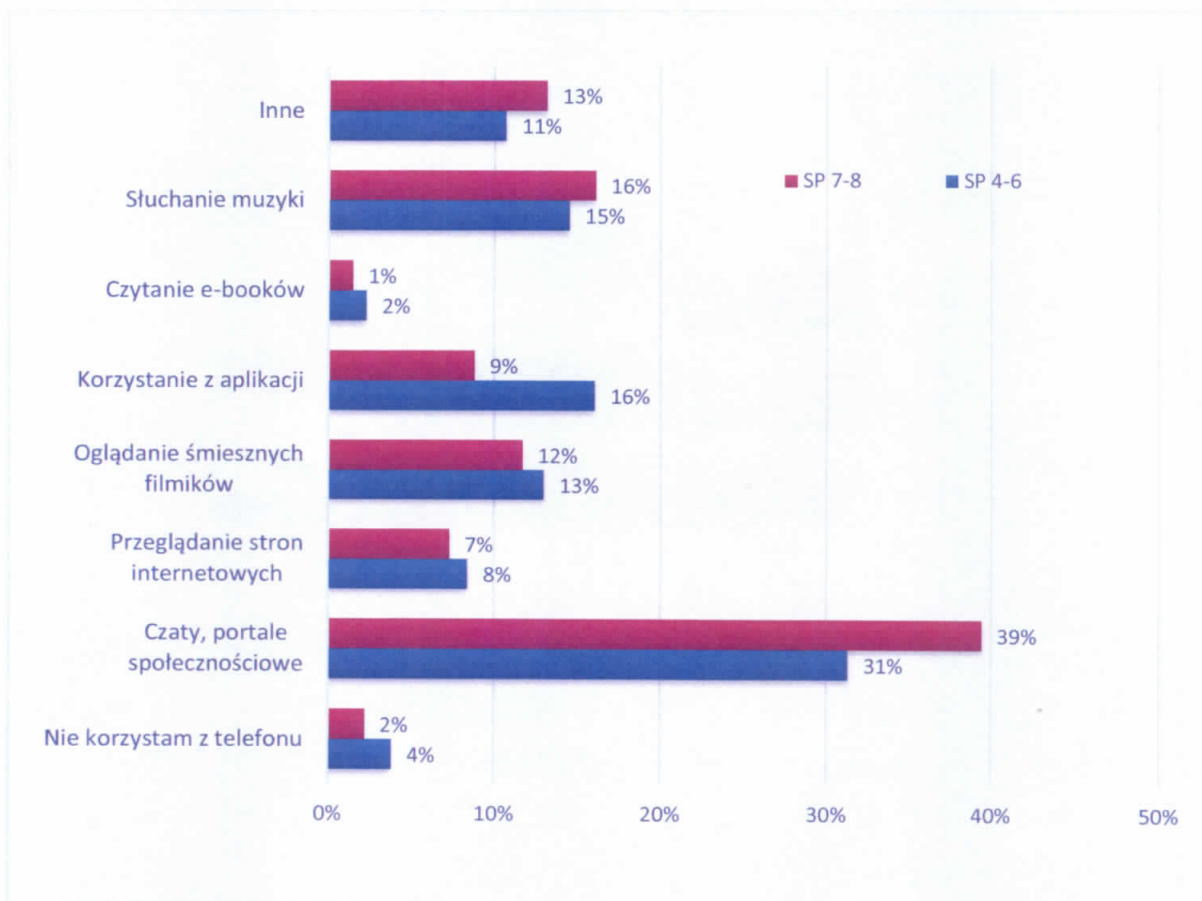

Następnie zapytano uczniów ile czasu dziennie korzystają z telefonu. Jak się okazuje, 40% uczniów klas 4-6 oraz 42% uczniów klas 7-8 korzysta z telefonu od 2 do 3 godzin dziennie. Kolejno, uczniowie w ten sposób spędzają czas około godziny (SP4-6: 31%, SP 7-8: 12%). Niepokój budzi fakt, iż 23% uczniów klas 4-6 oraz aż 44% uczniów klas 7-8 deklaruje, że korzysta z telefonu 4 i więcej godzin dziennie. Nieznaczny odsetek uczniów przyznaj, że nie korzysta z telefonu: SP 4-6: 6%, SP 7-8: 2%.

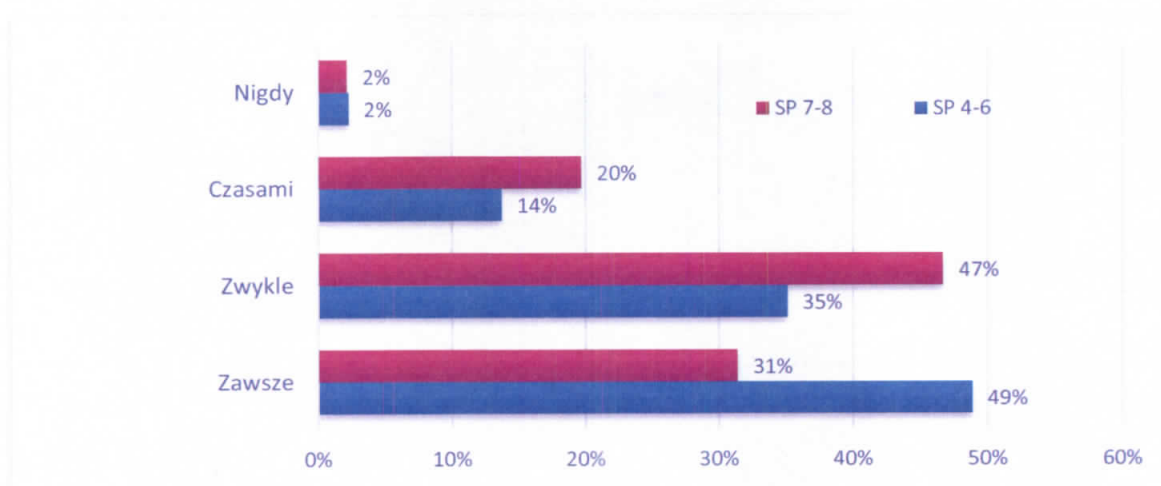
Korzystając z telefonu uczniowie najczęściej spędzają czas na czatach oraz portalach społecznościowych (SP4-6: 31%, SP 7-8: 39%) a także korzystając z różnego rodzaju aplikacji (SP4-6: 16%, SP 7-8: 9%). Część uczniów używa telefonu do słuchania muzyki (SP4-6: 15%, SP 7-8: 16%) lub też oglądania śmiesznych filmików (SP4-6: 13%, SP 7-8: 12%) czy też przeglądania stron internetowych (SP4-6: 8%, SP 7-8: 7%).

Wykres 30. Na czym spędzasz najwięcej czasu korzystając z telefonu?.

Jak wynika z deklaracji uczniów, ich rodzice często mogą nie wiedzieć, w jaki sposób spędzają czas wolny. 49% uczniów młodszych klas oraz 31% uczniów starszych klas deklaruje, że ich rodzice zawsze wiedzą, co robią w wolnym czasie. Jednakże 35% uczniów klas 4-6 oraz 47% uczniów klas 7-8 przyznaje, że ich rodzice zwykle wiedzą, w jaki sposób spędzają oni czas wolny. Wynika z tego, że uczniowie podlegają najczęściej kontroli rodziców. Pozostali uczniowie odpowiedzieli, że ich rodzice czasami wiedzą (SP4-6: 14%, SP 7-8: 20%) lub też nigdy nie wiedzą (SP4-6: 2%, SP 7-8: 2%) co robią wolnym czasie.

Wykres 31. Czy Twoi rodzice wiedzą, co robisz w wolnym czasie?

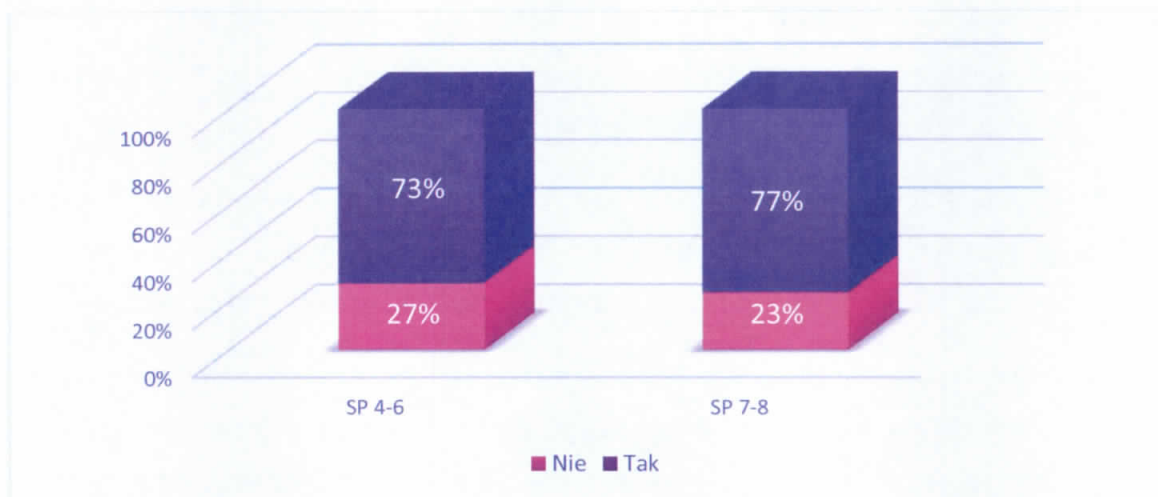
Uczniowie z Gminy Człuchów najczęściej spędzają czas wolny w towarzystwie rodziny (SP4-6: 46%, SP 7-8: 19%) lub też w samotności (SP4-6: 16%, SP 7-8: 29%). Część uczniów spędza ten czas ze znajomymi z klasy/szkoły (SP4-6: 15%, SP 7-8: 22%) albo ze znajomymi spoza klasy/szkoły (SP4-6: 8%, SP 7-8: 18%), czy też z innymi osobami niż wymienione w ankiecie (SP4-6: 15%, SP 7-8: 12%).

Prawie połowa badanych uczniów z Gminy Człuchów uważa, że w okolicy jest dużo fajnych propozycji spędzania czasu wolnego: SP 4-6: 50%, SP 7-8: 45%. Jednakże 16% uczniów klas 4-6 oraz 18% uczniów klas 7-8 uważa, że w okolicy powinno być więcej obiektów sportowych a 14,5% uczniów klas 4-6 i 14% uczniów klas 7-8, że mogłoby być więcej terenów zielonych. Z kolei 15% uczniów młodszych klas i 14% starszych klas brakuje organizacji młodzieżowych oraz propozycji wolontariatów. Uczniowie mieli również możliwość przedstawienia swoich propozycji. Najczęściej wskazywali, że w okolicy brakuje sklepów, odpowiednio zagospodarowanej plaży czy placów zabaw.

Uczniowie zostali zapytani także o posiadane pasje- w większości przyznają, że je posiadają (SP4-6: 73%, SP 7-8: 77%), wskazując na różnorodne zajęcia, w tym np. rysowanie, szkicowanie, gry na instrumentach czy dyscypliny sportowe.

Wykres 32. Czy masz pasję- coś, co lubisz robić i kiedy to robisz nie czujesz, że mija Ci czas?

2.4. Podsumowanie części diagnostycznej

2.4.1. Podsumowanie badań ankietowych

W podsumowaniu badań przeprowadzonych w Gminie Człuchów można wyróżnić zasadnicze problemy, jakie pojawiły się w wypowiedziach mieszkańców. Na podstawie otrzymanych wyników zostaną również podkreślone najważniejsze kwestie, wymagające uwagi ze strony władz samorządowych.

1. Podstawowe problemy środowiskowe w opinii mieszkańców Gminy Człuchów.

a) Za najważniejsze problemy w środowisku lokalnym mieszkańcy uznali zanieczyszczenie powietrza, wody oraz krajobrazu. Za najmniej ważne problemy w środowisku lokalnym badani uznali bezdomność, kryzys rodziny oraz przestępczość.

b) Problem nadużywania alkoholu jest na średnim poziomie ryzyka. Mieszkańcy Gminy Człuchów piją alkohol stosunkowo często- 59% badanych mieszkańców spożywa alkohol częściej niż raz miesiącu. Większość mieszkańców Gminy Człuchów deklaruje, iż jednorazowo nie spożywa znacznych ilości alkoholu. Wiedza na temat szkodliwości spożywania alkoholu jest wśród mieszkańców na średnim poziomie.

c) Palenie wyrobów tytoniowych jest wśród mieszkańców Gminy Człuchów zauważalnym problemem. Nieco ponad połowa mieszkańców (54%) przyznaje się do palenia wyrobów tytoniowych okazjnie lub nałogowo. Poziom wiedzy na temat szkodliwości palenia zarówno papierosów, jak i e-papierosów jest wśród mieszkańców na wysokim poziomie. Większość mieszkańców zdaje sobie sprawę, że palenie e-papierosów jest równie lub też bardziej szkodliwe, co palenie zwykłych papierosów, a tylko 12% twierdzi, że jest mniej szkodliwe lub też nie ma negatywnego wpływu na zdrowie.

d) Nieco ponad połowa mieszkańców (56%) twierdzi, że zna w bliskim otoczeniu osoby zażywające substancje odurzające. Jeżeli chodzi o źródło pozyskiwania owych substancji, to zdecydowana większość twierdzi, że nie wie gdzie można nabyć tego typu substancje.

e) Problemem środowiskowym jest przemoc w rodzinie. 75% badanych twierdzi, że ma w swoim otoczeniu osoby, które doświadczają przemocy w rodzinie lub podejrzewają, że tak się dzieje. Wśród mieszkańców Gminy Człuchów zauważalny jest średni poziom świadomości na temat specyfiki przemocy. Poza tym, tylko 1/5 badanych posiada wiedzę na temat instytucji, do których należy się zwrócić, by pomóc osobie, która jest ofiarą przemocy w rodzinie.

f) Problemem w środowisku lokalnym Gminy Człuchów jest również uzależnienie od komputerów i Internetu. Zdecydowana większość mieszkańców (87%) ocenia, że jest to bardzo lub dość powszechne zjawisko w ich najbliższym otoczeniu.

g) Badanie wykazało, że również cyberprzemoc stanowi dla lokalnej społeczności zauważalny problem. Prawie połowa mieszkańców (49%) gminy Człuchów deklaruje, że ma w swoim otoczeniu osoby, które padły ofiarami przestępstwa internetowego lub też podejrzewa, że tak się dzieje.

h) Istotnym problemem na terenie Gminy Człuchów jest uzależnienie od różnego rodzaju gier hazardowych. 65% badanych ocenia, że jest to bardzo lub dość powszechne zjawisko w ich środowisku lokalnym. Niewielu mieszkańców (9%) posiada wiedzę na temat instytucji, do których może zgłosić się osoba uzależniona od hazardu.

2. Zagrożenia w środowisku dzieci i młodzieży

a) Wraz z wiekiem badanych uczniów wzrasta odsetek młodych osób eksperymentujących z alkoholem, papierosami oraz substancjami psychoaktywnymi. Dodatkowo, jak wynika z przeprowadzonego ogólnopolskiego badania ESPAD problem eksperymentowania

z substancjami psychoaktywnymi, takimi jak narkotyki i dopalacze, jest wśród uczniów znaczący.

b) Spożywanie napojów alkoholowych przez dzieci i młodzież szkolną w Gminie Człuchów jest na średnim poziomie ryzyka. Wraz z wiekiem rośnie odsetek osób sięgających po alkohol- 8% młodszych uczniów oraz już aż 34% starszych uczniów szkoły podstawowej ma za sobą inicjację alkoholową. Jednakże, w porównaniu z wynikami badania ESPAD, młodzież z Gminy Człuchów pije alkohol rzadziej niż ich rówieśnicy w badaniu ogólnopolskim. Wśród przyczyn sięgania po napoje alkoholowe dzieci i młodzież często wskazują na picie okazjonalne podczas spotkań ze znajomymi oraz towarzystwo rodziny, co wskazywać może na społeczne przyzwolenie na spożywanie alkoholu przez młode osoby.

c) Badania wykazały, że niewielki odsetek badanych młodych mieszkańców Gminy Człuchów palił, lub nadal pali wyroby papierosowe. Do palenia papierosów chociaż raz w życiu przyznaje się 2% uczniów klas 4-6 oraz aż 31% uczniów klas 7-8. Uczniowie najczęściej wskazują, że palą podczas spotkań ze znajomymi. W porównaniu z badaniem ESPAD, palenie tytoniu przez uczniów szkół podstawowych jest na niższym poziomie w porównaniu z uczniami w badaniu ogólnopolskim. Jednocześnie niepokojący jest względnie bardzo łatwy dostęp dzieci i młodzieży do wyrobów tytoniowych i napojów alkoholowych.

d) Jak wynika z badań zażywanie substancji psychoaktywnych takich jak narkotyki czy dopalacze nie jest rozpowszechnionym problemem. Do zażywania narkotyków i/lub dopalaczy kiedykolwiek w życiu przyznało się pięciu badanych uczniów z klas 7-8 szkół podstawowych. Uczniowie ci wskazywali, że spróbowali owych substancji kilka razy w życiu (1,46%), zażywają je codziennie lub prawie codziennie (1,46%), lub też spróbowali ich raz w życiu (0,73%). Najczęściej zażywaną substancją jest wśród nich marihuana (2,19%). Należy zwrócić uwagę na profilaktykę narkotykową wśród uczniów.

e) Kolejnym zauważalnym problemem wśród młodych mieszkańców gminy są przypadki agresji i przemocy (zarówno fizycznej, jak i psychicznej), z jakimi młodzi ludzie spotykają się w środowisku rówieśniczym. Niektórzy z uczniów, na co dzień (SP 4-6: 3%, SP 7-8: 12%) doświadczają przemocy fizycznej oraz psychicznej ze stronnymi swoich kolegów i koleżanek w szkole.

f) Niepokój budzi ilość czasu spędzanego na korzystaniu z komputera i Internetu przez uczniów. Uczniowie spędzają dziennie nawet cztery lub pięć godzin przed komputerem, a niektórzy nawet powyżej 5 godzin dziennie.

g) Już prawie 1/5 uczniów klas 4-6 oraz prawie 1/3 uczniów klas 7-8 doświadczyło zjawiska „hejtowania” w przestrzeni internetowej. Uczniowie padali również ofiarami wielu innych działań z zakresu cyberprzemocy.

h) Zauważalnym problemem wydaje się być skłonność uczniów do korzystania z gier hazardowych. Już 21% młodszych oraz 37% uczniów starszych klas szkoły podstawowej ma doświadczenie z tego typu „rozrywką”. Również internetowe gry „na pieniądze” zaczynają być coraz bardziej popularne wśród dzieci i młodzieży.

i) Jak wynika z przeprowadzonych badań część badanych uczniów nie potrafi zagospodarować swojego czasu wolnego. Uczniowie często spędzają czas wolny przed telewizorem, komputerem czy korzystając ze smartfonów, przeznaczając go na oglądanie filmów, seriali, korzystanie z portali społecznościowych, rzadko kiedy na naukę, czy programy dokumentalne, informacyjne. Połowa badanych uczniów przyznaje, że w okolicy brakuje atrakcyjnych propozycji spędzania czasu wolnego, takich jak obiekty sportowe, tereny zielone, organizacje młodzieżowe.

3. Wnioski dotyczące badań punktów sprzedaży alkoholu.

a) Ankieta wykazała, że stosunkowo dużo osób niepełnoletnich podejmuje próby zakupu napojów alkoholowych. Przypadki próby kupna zdarzają się najczęściej kilka razy w miesiącu (75%).

b) Spożywanie alkoholu w obrębie punktu sprzedaży na terenie Gminy Człuchów zdarza się rzadko. W opinii sprzedawców, takie przypadki najczęściej nie zdarzają się (75%). Ci sprzedawcy, którzy bywają świadkami takiego zdarzenia, wskazują, że próby spożywania alkoholu w obrębie sklepy zdarzają się kilka razy w roku (25%).

c) Rozkład deklaracji sprzedaży alkoholu pozwala sądzić, iż większość sprzedawców odpowiedzialnie podchodzi do sprzedaży alkoholu osobom niepełnoletnim, a zdecydowana większość poważnie traktuje ten zakaz. 35% badanych sprzedawców zawsze sprawdza dowód osobisty w przypadku wątpliwości, co do wieku kupującego, a kolejne 55% robi to często. Niepokojący jest jednak fakt, iż 40% sprzedawców przyznaje, że kilka razy sprzedali alkohol osobie, o której wiedzieli, że jest niepełnoletnia.

d) Większość sprzedawców uważa, że w ich okolicy znajduje się odpowiednia ilość punktów sprzedaży napojów alkoholowych. Jednocześnie, 55% badanych oceniło funkcjonowanie kontroli punktów sprzedaży raczej i bardzo dobrze.

2.4.2. Analiza SWOT

To jedna z najbardziej popularnych i rozpowszechnionych metod analitycznych. Jej nazwa wywodzi się od pierwszych liter angielskich słów: *Strengths- Mocne (silne) strony; Weakneeses- Słabe strony; Opportunities- Szanse; Threats- Zagrożenia.*

Analiza SWOT przeważnie wykorzystywana jest do oceny wewnętrznych i zewnętrznych uwarunkowań rozwojowych. Diagnoza i ocena szans oraz zagrożeń, wynikających z otoczenia, oraz potencjału wewnętrznego stanowi zbiór informacji na podstawie, których możliwe jest wytyczanie celów strategicznych.

Analiza SWOT została oparta na informacjach zawartych w kompleksowej diagnozie sytuacji społecznej w Gminie. Stanowi ona podstawę do identyfikacji i określenia kierunków działań. Analizę SWOT dla Gminy Człuchów przedstawia tabela zamieszczona na następnych stronach.

Tabela 9. Analiza SWOT.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • dobre rozpoznanie przez władze i instytucje lokalne istniejących problemów społecznych w gminie, • współpraca instytucji oświatowych, kulturalnych oraz stowarzyszeń z instytucjami samorządu gminnego, • szeroka i efektywna współpraca z Gminą Miejską Człuchów, • regularna organizacja wydarzeń kulturalnych i sportowych, • promowanie zdrowego stylu życia wśród dzieci i młodzieży, • aktywna działalność Klubów Sportowych, • aktywna działalność Gminnej Sieci Bibliotecznej, • wykwalifikowana kadra ośrodka pomocy społecznej i profesjonalne przygotowanie do pracy z osobami wymagającymi wsparcia, • wykwalifikowani członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz GKRPA, • dobra infrastruktura szkolna, • dostępność przedszkola samorządowego i punktów przedszkolnych, 	<ul style="list-style-type: none"> • brak mieszkań chronionych, • brak świetlic środowiskowych, • brak Punktu Konsultacyjno-Informacyjnego na terenie gminy, • mała liczba pracowników posiadających kompetencje do prowadzenia zajęć z dziećmi i młodzieżą na salach gimnastycznych, w świetlicach wiejskich, • niski poziom wykształcenia mieszkańców, • ograniczony dostęp do specjalistycznej opieki medycznej w gminie, • problem uzależnienia od Internetu i występowania zjawiska cyberprzemocy zarówno wśród dorosłych, jak i dzieci i młodzieży w gminie, • zanieczyszczenia środowiska, • niewystarczająca oferta zajęć pozalekcyjnych skierowanych do dzieci i młodzieży, • zbyt niskie wynagrodzenie pracowników, • niska stopa życiowa części mieszkańców,

• dobra baza rekreacyjno-sportowa,• zapewnienie posiłków dzieciom z terenu Gminy,• efektywna praca asystenta rodziny,• pozytywne relacje dzieci z rodzicami, korzystna atmosfera wychowawcza i przyjazne środowisko domowe,• przeważająca liczba mieszkańców w wieku produkcyjnym,• system stypendialny dla dzieci,• odpowiedzialna postawa sprzedawców napojów alkoholowych wobec sprzedaży alkoholu i tytoniu nieletnim,• dodatni przyrost naturalny.	• brak grup wsparcia na terenie gminy dla osób uzależnionych i współuzależnionych,• ograniczona działalność pracowników socjalnych w kierunku udziału osób uzależnionych oraz sprawców przemocy w programach korekcyjno-terapeutycznych,• ograniczona działalność pracowników socjalnych w kierunku podniesienia jakości życia osób niepełnosprawnych i starszych,• niedostatecznie rozwinięta działalność wolontarystyczna,• niski poziom wiedzy pełnoletnich mieszkańców na temat instytucji świadczących pomoc w zakresie uzależnień oraz przemocy w rodzinie.

SZANSE

ZAGROŻENIA

• wzrost świadomości społecznej dotyczącej problemów zdrowotnych i zagrożeń społecznych,• możliwość korzystania z programów z zakresu pomocy społecznej współfinansowanych ze środków rządowych i unijnych,	• wzrost liczby osób bezrobotnych na terenie gminy,• migracja zarobkowa młodych i wykształconych osób do większych miast i za granicę,• wykluczenie społeczne osób starszych i niepełnosprawnych,

- wzrost znaczenia organizacji pozarządowych w sektorze pomocy społecznej,
- działalność mieszkańców w stowarzyszeniach,
- stopniowy spadek ogólnej liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej,
- promocja gminy, działania wspierające wzrost przedsiębiorczości mieszkańców,
- rozwój współpracy pracowników pomocy społecznej z instytucjami sektora publicznego, organizacjami społecznymi oraz lokalną wspólnotą,
- niska popularność narkotyków i dopalaczy wśród dzieci i młodzieży,
- możliwość korzystania z programów z zakresu pomocy społecznej współfinansowanych ze środków rządowych i unijnych,
- wzrost znaczenia organizacji pozarządowych w sektorze pomocy społecznej,
- rozwój i modernizacja bazy oświatowej;
- rozwój i modernizacja bazy rekreacyjno-sportowej.
- rosnące zapotrzebowanie na usługi społeczne wynikające ze starzenia się społeczeństwa (problem o charakterze globalnym) i wzrostu liczby osób niepełnosprawnych i wymagających opieki,
- zagrożenia funkcjonowania rodziny w związku z problemem uzależnień, bezrobocia, długotrwałego ubóstwa i przemocy,
- niekorzystne wzorce zachowań (agresja, przemoc, uzależnienia) płynące z nowoczesnych mediów,
- wzrost dostępności substancji psychoaktywnych dla dzieci i młodzieży oraz pojawianie się nowych rodzajów uzależnień,
- występowanie zjawiska wyuczonej bezradności i uzależnienia od pomocy społecznej,
- ograniczenia prawne oraz brak stabilności przepisów, trudności w ich interpretacji,
- zjawisko przemocy w rodzinie,
- popularność gier hazardowych wśród dorosłych mieszkańców,
- bezdomność,
- zjawisko przemocy rówieśniczej w szkołach.

Nowe Horyzonty

RODZIAŁ III

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE CZŁUCHÓW NA LATA 2021-2030

3.1. Misja i prognoza zmian w zakresie objętym Strategią

Celem Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Człuchów jest wyznaczenie priorytetowych rozwiązań w zakresie przeciwdziałania określonych problemów społecznych oraz poprawa sytuacji mieszkańców. Punktem wyjścia dla opracowania strategii jest diagnoza stanu faktycznego, analiza danych wynikających ze specyfiki gminy. Zebrany materiał źródłowy oraz wyniki badań przeprowadzonych wśród mieszkańców gminy Człuchów pozwoliły wskazać grupę najważniejszych problemów społecznych w gminie. Realizacja zadań zawartych w strategii planowana jest na lata 2021 – 2030, co powinno zapewnić możliwość długofalowych działań.

W Strategii wyróżniono:

- misję gminy- stanowi cel nadrzędny przy planowaniu działań rozwojowych w gminie;
- cele strategiczne- wskazują najważniejsze obszary, których wsparcie jest niezbędne dla rozwiązywania problemów społecznych w gminie;
- cele operacyjne- są celami szczegółowymi dla celów strategicznych, zawierają propozycje kierunków działań niezbędnych do osiągnięcia poszczególnych celów operacyjnych.

Misja gminy Człuchów na lata 2021-2030 brzmi:

**Gmina Człuchów zapewnia odpowiednią jakość życia mieszkańcom,
poprzez przeciwdziałanie patologiom i marginalizacji społecznej,
a także aktywną integrację społeczności lokalnej.**

Nowe Horyzonty

Na podstawie dostępnych danych sformułowano prognozę rozwoju sytuacji społecznej w gminie Człuchów. W układzie celów strategicznych przedstawia się ona następująco:

1. Wspieranie rodziny oraz przeciwdziałanie przemocy w rodzinie i ochrona ofiar przemocy w rodzinie

Prognozuje się:

- ✓ stałe potrzeby rodzin dysfunkcyjnych w zakresie usług socjalnych i opiekuńczych świadczonych przez instytucje pomocy społecznej;
- ✓ potrzebę wsparcia rodzin przez asystenta rodziny;
- ✓ występowanie zjawiska przemocy w rodzinie i potrzebę jego minimalizacji;
- ✓ potrzebę specjalistycznej pomocy ofiarom przemocy w rodzinie;
- ✓ potrzebę podnoszenia świadomości społecznej w zakresie występowania zjawiska przemocy i sposobów jego przeciwdziałania;
- ✓ stałe zapotrzebowanie na usługi edukacyjne dotyczące problemu przemocy oraz przeciwdziałania uzależnieniom;
- ✓ brak integracji społecznej rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym z powodu ubóstwa, bezradności opiekuńczo-wychowawczej, bezrobocia, uzależnień i przemocy;
- ✓ potrzebę zapewnienia dzieciom i młodzieży odpowiednich warunków życia i rozwoju;
- ✓ popularyzację rodzin wspierających;
- ✓ wzmacnianie ról i kompetencji wszystkich członków rodziny.

2. Przeciwdziałania zjawisku marginalizacji społecznej spowodowanej bezrobociem, ubóstwem i uzależnieniami oraz ich skutkom

Prognozuje się:

- ✓ utrzymywanie się potrzeby niesienia pomocy osobom długotrwale pozostającym bez pracy oraz osobom z wyuczoną bezradnością;
- ✓ utrzymywanie się potrzeby udzielania pomocy i wsparcia osobom i rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej i życiowej, zagrożonych wykluczeniem społecznym,

- ✓ wzrost potrzeby zapewnienia pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych i ich rodzin,
- ✓ konieczność podniesienia poziomu profilaktyki w zakresie rozwiązywania problemów przemocy oraz przeciwdziałania uzależnieniom.

3. Tworzenie społeczeństwa obywatelskiego gminy

Prognozuje się:

- ✓ utrzymywanie się niskiej aktywności społecznej mieszkańców gminy;
- ✓ utrzymywanie się niskiego poziomu integracji społecznej mieszkańców gminy;
- ✓ wzrost zjawiska cyberprzemocy i potrzebę jego zapobiegania.

4. Skuteczny system opieki nad osobami starszymi, niepełnosprawnymi oraz dotkniętymi długotrwałą chorobą

Prognozuje się:

- ✓ utrzymywanie się potrzeb w zakresie usług socjalnych i opiekuńczych w stosunku do osób z niepełnosprawnością i ich rodzin;
- ✓ utrzymywanie się potrzeb pomocy względem osób przewlekle chorych oraz ich rodzin;
- ✓ wzrost izolacji i wykluczenia z życia społecznego osób starszych i niepełnosprawnych;
- ✓ promowanie pomocy sąsiedzkiej i idei wolontariatu;
- ✓ promowanie funkcjonowania rodzin wielopokoleniowych.

Przedstawione powyżej prognozy pozwalają zdefiniować system działań, a zatem strategię, która powinna być zrealizowana, aby ograniczyć skutki zagrożeń społecznych w środowisku lokalnym gminy.

Wprowadzanie zmian społecznych na terenie gminy Człuchów poprzez realizację celów i zadań strategicznych, zaowocuje ograniczeniem skutków rozpoznanych problemów społecznych, intensyfikacją rozwoju społecznego w gminie oraz poprawą jakości życia mieszkańców. Prognozuje się, że realizowane działania zaktywizują i zachęcą mieszkańców do udziału w rozwiązywaniu lokalnych problemów społecznych.

Wdrożenie strategii ma na celu:

- ✓ poprawę jakości życia osób starszych i niepełnosprawnych w gminie,
- ✓ wzmocnienie pozycji rodziny w społeczności lokalnej,
- ✓ zmniejszenie zjawiska przemocy w rodzinie,
- ✓ zmniejszenie rozmiaru problemu uzależnień w gminie,
- ✓ integrację i aktywizację społeczną mieszkańców gminy.

Osiągnięcie prognozowanych zmian będzie możliwe przy zaangażowaniu wszystkich instytucji działających na terenie gminy, podmiotów społecznych i gospodarczych oraz przedstawicieli społeczności lokalnej.

3.2. Realizacja strategii

3.2.1. Cele i kierunki działań

Wdrażanie *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Człuchów na lata 2021 - 2030* opierać będzie na realizacji czterech celów strategicznych:

1. CEL STRATEGICZNY: Wspieranie rodziny oraz przeciwdziałanie przemocy w rodzinie i ochrona ofiar przemocy w rodzinie

I CEL OPERACYJNY – Skuteczny system wsparcia oraz opieki nad rodziną i dzieckiem

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Realizacja i kontynuacja Gminnego Programu Wspierania Rodziny;
- Realizacja działań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej;
- Inicjowanie i rozwój różnych form integracji rodzin ze społecznością lokalną: wspieranie wypoczynku rodzinnego, organizowanie imprez integracyjnych i kulturalnych, festynów, pikników rodzinnych, spektakli, wycieczek i innych działań mających na celu integrację rodzin;
- Systematyczna współpraca Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej z placówkami oświatowymi w celu bieżącej analizy sytuacji dzieci i młodzieży uczęszczającej do szkół oraz rozwijania współpracy z rodzicami;
- Organizacja czasu wolnego dzieci i młodzieży poprzez rozwijanie oferty sportowej i kulturalnej;
- Tworzenie placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży działających w formie opiekuńczej, specjalistycznej lub pracy podwórkowej (np. koła zainteresowań, świetlice, kluby, ogniska wychowawcze, lub specjalistycznej lub pracy podwórkowej realizowanej przez wychowawcę);
- Kontynuowanie, wzbogacenie istniejących programów profilaktycznych i edukacyjnych wspierających wychowanie dzieci i młodzieży.

Wskaźniki monitorujące (roczne):

- ✓ liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych;

- ✓ liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa;
- ✓ liczba rodzin korzystających z bezpłatnego poradnictwa specjalistycznego;
- ✓ liczba dzieci korzystających z zajęć świetlic;
- ✓ liczba klubów i stowarzyszeń sportowych.

Jednostka realizująca: Gmina Człuchów – Rada Gminy, jako organ uchwałodawczy i Wójt Gminy, jako organ wykonawczy, GOPS, GKRPA

Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne, organizacje pożytku publicznego, PCPR, ośrodek zdrowia, Policja, placówki oświatowe, Kościół,

Źródła finansowania: Budżet gminy, dotacje budżetu państwa, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych

II CEL OPERACYJNY– Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie oraz ochrona ofiar przemocy w rodzinie

KIERUNKI DZIAŁAŃ

- Realizacja i kontynuacja Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy na terenie gminy Człuchów;
- Rozpowszechnianie informacji o podmiotach i miejscach świadczących pomoc ofiarom przemocy domowej;
- Udzielanie pomocy i wsparcia osobom dotkniętym przemocą w rodzinie;
- Zapewnienie dostępu do poradnictwa specjalistycznego;
- Współpraca z innymi podmiotami działającymi na terenie powiatu mająca na celu realizację działań zmierzających do ograniczenia zjawiska przemocy w rodzinie.
- Podnoszenie świadomości społecznej w zakresie zjawiska przemocy i sposobów radzenia sobie z problemem poprzez: organizację akcji lokalnych lub przyłączenie się do ogólnokrajowych kampanii społecznych na temat przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Wskaźniki monitorujące (roczne):

- ✓ liczba założonych Niebieskich Kart;
- ✓ liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie.

Jednostka realizująca: Gmina Człuchów – Rada Gminy, jako organ uchwałodawczy i Wójt Gminy, jako organ wykonawczy, GOPS, GKRPA,

Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne, organizacje pożytku publicznego, PCPR, ośrodek zdrowia, Policja, placówki oświatowe, sądy i prokuratura

Źródła finansowania: Budżet gminy, dotacje budżetu państwa, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych

2. CEL STRATEGICZNY: Przeciwdziałania zjawisku marginalizacji społecznej spowodowanej bezrobociem, ubóstwem i uzależnieniami oraz ich skutkom

1. CEL OPERACYJNY: Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych oraz eliminowanie negatywnych skutków bezrobocia

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Stałe monitorowanie i podejmowanie działań aktywizujących na rzecz osób bezrobotnych we współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy;
- Udostępnianie ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego, szkoleniach, stażach, organizacji robót publicznych, prac interwencyjnych i zatrudnienia socjalnego;
- Pomoc materialna osobom i rodzinom dotkniętym długotrwałym bezrobociem;
- Prowadzenie pracy socjalnej na rzecz osób bezrobotnych i ich rodzin, w oparciu o zawieranie i realizowanie kontraktów socjalnych.

Wskaźniki monitorujące (roczne):

- ✓ liczba bezrobotnych, w tym liczba bezrobotnych kobiet;
- ✓ liczba bezrobotnych długoterminowych;
- ✓ liczba bezrobotnych bez wykształcenia średniego;
- ✓ liczba bezrobotnych poniżej 25 r.ż.;
- ✓ liczba bezrobotnych niepełnosprawnych;
- ✓ liczba programów skierowanych do osób bezrobotnych;
- ✓ liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia.

Jednostka realizująca: Gmina Człuchów – Rada Gminy, jako organ uchwałodawczy i Wójt Gminy, jako organ wykonawczy, GOPS, PUP,

Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne, organizacje pożytku publicznego, Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne, organizacje pożytku publicznego, PCPR

Źródła finansowania: Budżet gminy, dotacje z budżetu państwa, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych

II CEL OPERACYJNY: Zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego osobom ubogim

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Pomoc finansowa i rzeczowa oraz poradnictwo specjalistyczne dla osób i rodzin znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej i życiowej;
- Coroczna ocena zasobów pomocy społecznej;
- Organizacja działań mających na celu wspieranie kompetencji mieszkańców w zakresie zaradności, samodzielności oraz gospodarowania posiadanymi zasobami;
- Realizowanie programów służących zaspokajaniu podstawowych potrzeb dzieci z rodzin ubogich (organizowanie i finansowanie dożywiania w trakcie nauki w szkole, zapewnienie odzieży, wyposażenia w artykuły szkolne, wypoczynku w czasie ferii letnich i zimowych).

Wskaźniki monitorujące (roczne):

- ✓ liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa.

Jednostka realizująca: Gmina Człuchów– Rada Gminy, jako organ uchwałodawczy i Wójt Gminy jako organ wykonawczy, GOPS, GKRPA

Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne, organizacje pożytku publicznego, PCPR, ośrodek zdrowia, Policja, placówki oświatowe, Kościoł

Źródła finansowania: Budżet gminy, dotacje z budżetu państwa, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych

III CEL OPERACYJNY: Przeciwdziałanie uzależnieniom oraz zwiększenie dostępności pomocy dla osób i rodzin dotkniętych problemem uzależnień

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Realizacja i kontynuacja Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii w gminie Człuchów;
- Działania profilaktyczne, skierowane do dzieci i młodzieży mające zarówno charakter edukacyjny jak i dostarczające alternatywnych form spędzania wolnego czasu;
- Podejmowanie działań w zakresie dostępności pomocy terapeutycznej osób uzależnionych oraz członków ich rodzin;

- Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych prowadzących działania z zakresu profilaktyki uzależnień;
- Współpraca z innymi podmiotami na rzecz prowadzenia działań edukacyjnych i profilaktycznych dla dzieci, młodzieży oraz osób dorosłych.

Wskaźniki monitorujące (roczne):

- ✓ liczba realizowanych programów profilaktyki zdrowotnej;
- ✓ liczba uczestników programów profilaktyki zdrowotnej;
- ✓ liczba przeprowadzonych programów profilaktycznych, konkursów, akcji edukacyjnych;
- ✓ liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z powodu uzależnień,
- ✓ liczba uczestników programów profilaktycznych, konkursów, akcji edukacyjnych.

Jednostka realizująca: Gmina Człuchów – Rada Gminy, jako organ uchwałodawczy i Wójt Gminy, jako organ wykonawczy, GOPS, GKRPA

Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne, organizacje pożytku publicznego, PCPR, ośrodek zdrowia, Policja, placówki oświatowe, Kościół,

Źródła finansowania: Budżet gminy, dotacje z budżetu państwa, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych

3. CEL STRATEGICZNY: Tworzenie społeczeństwa obywatelskiego gminy

I CEL OPERACYJNY: Integracja społeczności lokalnej

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Podejmowanie działań mających na celu pobudzenie aktywności społecznej mieszkańców i włączanie ich w rozwiązywanie lokalnych problemów, m.in. poprzez prowadzenie konsultacji społecznych, kampanii informacyjnych;
- Podejmowanie działań mających na celu promowanie wolontariatu i pomocy sąsiedzkiej wśród mieszkańców, m.in. poprzez organizowanie akcji informacyjnych, spotkań, zacieśnianie współpracy z placówkami oświatowymi w tym zakresie;
- Integracja rodzin i przeciwdziałanie marginalizacji osób niepełnosprawnych, starszych, ubogich, dotkniętych uzależnieniami i przemocą przez organizowanie imprez i wydarzeń kulturalnych;

Nowe Horyzonty

- Podejmowanie działań mających na celu zapobieganie zjawisku cyberprzemocy oraz pomoc ofiarom cyberprzemocy.

Wskaźniki monitorujące (roczne):

- ✓ liczba organizacji pozarządowych, z którymi współpracuje samorząd;
- ✓ liczba wydarzeń społeczno-kulturalnych skierowanych do społeczności lokalnej;
- ✓ liczba mieszkańców angażująca się w wolontariat;
- ✓ liczba lokalnych stowarzyszeń.

Jednostka realizująca: Gmina Człuchów – Rada Gminy, jako organ uchwałodawczy i Wójt Gminy, jako organ wykonawczy, GOPS

Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne, organizacje pożytku publicznego, placówki oświatowe, Kościół

Źródła finansowania: Budżet gminy, dotacje z budżetu państwa, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych

4. CEL STRATEGICZNY: Skuteczny system opieki nad osobami starszymi, niepełnosprawnymi oraz dotkniętymi długotrwałą chorobą

I CEL OPERACYJNY: Rozwój systemu wsparcia dla osób niepełnosprawnych oraz dotkniętych długotrwałą chorobą

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Zwiększenie dostępności usług opiekuńczych dla osób niepełnosprawnych oraz dotkniętych długotrwałą chorobą;
- Pomoc finansowa i rzeczowa dla osób niepełnosprawnych oraz dotkniętych długotrwałą chorobą, a także ich rodzinom i opiekunom;
- Zintegrowane działania instytucji i organizacji pozarządowych na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów osób dotkniętych długotrwałą chorobą oraz osób niepełnosprawnych, w tym z zaburzeniami psychicznymi;
- Organizacja środowiskowych form wsparcia i integracji;
- Działalność wolontarystyczna na rzecz osób niepełnosprawnych i dotkniętych długotrwałą chorobą;
- Umożliwianie osobom niepełnosprawnym oraz dotkniętym długotrwałą chorobą aktywnego udziału w działalności sportowej i kulturalnej gminy;

Nowe Horyzonty

- Likwidacja barier m.in. architektonicznych, komunikacyjnych i społecznych, utrudniających osobom niepełnosprawnym pełne uczestnictwo w życiu społecznym przy współpracy z innymi instytucjami.

Wskaźniki monitorujące (roczne):

- ✓ liczba działań podjętych wspólnie z organizacjami pozarządowymi;
- ✓ liczba mieszkańców angażująca się w wolontariat;
- ✓ liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności;
- ✓ liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu z powodu długotrwałej choroby;
- ✓ liczba organizacji pozarządowych działających w obszarze pomocy niepełnosprawnym i przewlekle chorym;
- ✓ Liczba inicjatyw skierowanych do osób niepełnosprawnych i przewlekle chorych.

Jednostka realizująca: Gmina Człuchów– Rada Gminy, jako organ uchwałodawczy i Wójt Gminy, jako organ wykonawczy, GOPS

Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne, organizacje pożytku publicznego, PFRON, PCPR

Źródła finansowania: Budżet gminy, dotacje budżetu państwa, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych

II CEL OPERACYJNY: Poprawa jakości życia osób starszych

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Zwiększanie dostępności usług opiekuńczych dla osób starszych
- Kierowanie osób starszych potrzebujących opieki do domów pomocy społecznej;
- Udzielanie wsparcia osobom spełniającym kryteria ustawowe do pobytu w mieszkaniach chronionych;
- Działalność wolontarystyczna na rzecz seniorów;
- Organizacja wydarzeń oraz podejmowanie działań promujących integrację wewnątrz i między pokoleniową;
- Wsparcie i promocja aktywności kulturalnej, fizycznej i rekreacyjnej osób starszych, w tym organizowanie cyklicznych imprez i spotkań integracyjnych, wycieczek, zajęć i warsztatów;
- Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej osobom starszym i ich rodzinom;

- Praca socjalna z osobami starszymi.

Wskaźniki monitorujące (roczne):

- ✓ liczba organizacji pozarządowych działających w obszarze pomocy osobom starszym;
- ✓ liczba inicjatyw skierowanych do osób starszych;
- ✓ liczba mieszkańców angażująca się w wolontariat;
- ✓ liczba działań podjętych wspólnie z organizacjami pozarządowymi na rzecz seniorów.

Jednostka realizująca: Gmina Człuchów– Rada Gminy, jako organ uchwałodawczy i Wójt Gminy, jako organ wykonawczy, GOPS

Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne, organizacje pożytku publicznego, PFRON, PCPR, ośrodek zdrowia

Źródła finansowania: Budżet gminy, dotacje budżetu państwa, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych

3.2.2. Monitoring i ewaluacja

W celu stworzenia całościowego obrazu realizowanych działań na rzecz poprawy sytuacji w Gminie niezbędne jest tworzenie, przekazywanie i analizowanie corocznie poniższych sprawozdań:

- 1) Oceny zasobów pomocy społecznej;
- 2) Sprawozdanie z działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Człuchowie;
- 3) Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Człuchów;
- 4) Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy dla Gminy Człuchów;
- 5) Sprawozdanie ze współpracy Gminy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego

W latach obowiązywania Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych do końca kwietnia każdego roku za rok poprzedzający każda jednostka, która współuczestniczy (jest odpowiedzialna lub jest partnerem) w realizacji celów sporządzi sprawozdania z realizacji wyżej wymienionych programów i projektów (dotyczących problemów społecznych) oraz osiągniętych rezultatów. Sprawozdania przekazywane będą do Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Człuchowie, jako do jednostki koordynującej, który po analizie przygotowuje i przedstawi raport z realizacji Strategii Radzie Gminy. Corocznie sporządzany będzie skrócony

raport z realizacji Strategii (na podstawie oceny wskaźników realizacji Strategii w ramach poszczególnych działań), a raz na 3 lata sporządzony zostanie raport rozszerzony.

Sprawozdania ze stopnia realizacji poszczególnych programów i projektów służyć będą bieżącemu monitoringowi realizacji Strategii oraz będą pomocne przy przeprowadzaniu ewaluacji Strategii, a także ewentualnej aktualizacji jej celów i kierunków działań.

Wskazane, aby ewaluacja końcowa została przeprowadzona w ostatnim roku realizacji Strategii, a jej wyniki stanowiły podstawę do jej aktualizacji na kolejne lata. Jednakże, ewaluacja niniejszej Strategii jest dobrowolna.

Ewaluacja ilościowa przeprowadzana będzie na podstawie analizy danych liczbowych pochodzących ze sprawozdań podmiotów zaangażowanych w realizację Strategii. Analiza ta określi poziom realizacji poszczególnych zadań.

Ewaluacja jakościowa polegała będzie na ocenie:

- efektywności wdrażania Strategii (czy nakłady czasowe, ludzkie i finansowe zaangażowane w realizację działań są adekwatne do otrzymanych efektów)
- skuteczności (czy kierunki działań i realizowane w ich ramach zadania w zamierzony sposób prowadzą do osiągnięcia celów? Czy realizowane działania w sposób optymalny realizują cele Strategii)
- trafności - czy realizowane cele i kierunki działań Strategii są odpowiednią na aktualne potrzeby mieszkańców Gminy?

Analiza jakościowa pozwoli na ocenę skuteczności strategii w zakresie stosowanych form, funkcjonalności opracowanych procedur oraz ilości i jakości posiadanych zasobów, w tym finansowych.

Źródłem danych, które posłużą do ewaluacji mogą być dane statystyczne, sprawozdania z monitoringu, dane z badań społeczności lokalnej i inne.

3.2.3. Źródła finansowania

Szczegółowe określenie wysokości planowanych środków na realizację strategii nie jest możliwe ze względu na długi okres obowiązywania dokumentu, a także brak stałych, długookresowych źródeł finansowania.

Należy założyć, że źródłami finansowania lub współfinansowania przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w ramach Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów

Spółecznych w Gminie Człuchów na lata 2021- 2030 będą: budżet gminy, dotacje z budżetu państwa oraz środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, unijnych, programów celowych.

Sformułowane w dokumencie kierunki działań będą wdrażane przez wyznaczonych realizatorów oraz partnerów w realizacji.

Każdy podmiot z terenu Gminy będący realizatorem zadań w ramach strategii planuje środki finansowe niezbędne do ich prawidłowej realizacji.

Ramy finansowe realizacji Strategii są jednak uzależnione od możliwości finansowych gminy oraz wielu zmiennych, jak np. sytuacja społeczna i gospodarcza, kondycja finansów publicznych, zmiany na rynku pracy, zmiany w programie „Rodzina 500 plus”, zmiany w zakresie dostępu do konkretnych świadczeń itp.

Planowane wydatki definiowane będą corocznie w uchwale budżetowej. Jedną z podstaw do ich określenia będzie ocena zasobów pomocy społecznej (art. 16 a ustawy o pomocy społecznej).

Tabela 1. Struktura przyrostu naturalnego w gminie w 2019 r.	7
Tabela 2. Główne przyczyny przyznawania świadczeń pomocy społecznej przez GOPS w gminie Człuchów w latach 2017-2019- liczba rodzin.	24
Tabela 3. Liczba bezrobotnych w latach 2017-2019- dane z PUP Człuchów.	27
Tabela 4. Procedura „Niebieska Karta”- 2019 rok.	33
Tabela 5. Ocena ważności lokalnych problemów społecznych przez badanych mieszkańców.	36
Tabela 6. Liczebność badanej grupy- uczniowie.	49
Tabela 7. Przekonania dotyczące substancji psychoaktywnych w klasach 4-6.	55
Tabela 8. Przekonania dotyczące substancji psychoaktywnych w klasach 7-8.	56
Tabela 9. Analiza SWOT.	70

Wykres 1. Ludność Gminy Człuchów w rozbięciu na ekonomiczne grupy wiekowe.....	7
Wykres 2. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w gminie Człuchów z powodu ubóstwa w latach 2017-2019.....	25
Wykres 3. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w gminie Człuchów z powodu niepełnosprawności w latach 2017-2019.	26
Wykres 4. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w gminie Człuchów z powodu bezrobocia w latach 2017-2019.....	28
Wykres 5. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w gminie Człuchów z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby w latach 2017-2019.	29
Wykres 6. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w gminie Człuchów z powodu bezradności opiekuńczo-wychowawczej w latach 2017-2019.....	30
Wykres 7. Częstotliwość spożywania alkoholu- dorośli mieszkańcy.	38
Wykres 8. Ilość porcji alkoholu wypijanych podczas "standardowego" picia- dorośli mieszkańcy.	38
Wykres 9. Czy pali Pan/Pani papierosy lub e-papierosy?.....	40
Wykres 10. Ile zna Pan/Pani osób (osobiście lub „ze słyszenia”), które przyjmują substancje odurzające (narkotyki lub dopalacze)?.....	41
Wykres 11. Czy w Pana/Pani otoczeniu są osoby (znane osobiście lub „ze słyszenia”) uzależnione od leków?	42
Wykres 12. Jak ocenia Pan/Pani rozpowszechnienie uzależnienia od hazardu w Pana/Pani środowisku?.....	42
Wykres 13. Czy w Pana/Pani otoczeniu są osoby (znane osobiście lub „ze słyszenia”), które padły ofiarą przestępstwa internetowego (np. włamania na konto, oszustwa, wyłudzenia, zniesławienia)?	43
Wykres 14. Jak ocenia Pan/Pani rozpowszechnienie uzależnienia od komputerów/internetu w Pana/Pani środowisku?.....	43
Wykres 15. Przekonania dotyczące wychowania.....	45
Wykres 16. Czy w Pana/Pani otoczeniu są osoby (znane osobiście lub "ze słyszenia") doświadczające przemocy w rodzinie?	46
Wykres 17. Jak czujesz się w swojej klasie?	49
Wykres 18. Czy kiedykolwiek próbowałeś alkoholu?	50
Wykres 19. Jak często pijesz alkohol?	51
Wykres 20. Czy łatwo jest kupić alkohol, jeśli nie ma się ukończonych 18 lat?.....	52
Wykres 21. Czy kiedykolwiek próbowałeś papierosa?.....	52
Wykres 22. Czy obecnie palisz papierosy?	53
Wykres 23. Czy kiedykolwiek próbowałeś narkotyków lub dopalaczy?.....	54
Wykres 24. Rodzaj doświadczanej przemocy w szkole ze strony rówieśników (pytanie wielokrotnego wyboru).	57
Wykres 25. Jak często doświadczasz przemocy fizycznej w szkole ze strony innych uczniów?	58
Wykres 26. Częstotliwość korzystania z komputera.....	59

Nowe Horyzonty

Wykres 27. Czy kiedykolwiek grałeś na automatach (takich, gdzie wygraną są pieniądze)? .	60
Wykres 28. Czy kiedykolwiek grałeś w gry internetowe, w których można wygrać pieniądze (np. poker)?	61
Wykres 29. Rodzaje najczęściej oglądanych programów.	62
Wykres 30. Na czym spędzasz najwięcej czasu korzystając z telefonu?.....	63
Wykres 31. Czy Twoi rodzice wiedzą, co robisz w wolnym czasie?	64
Wykres 32. Czy masz pasję- coś, co lubisz robić i kiedy to robisz nie czujesz, że mija Ci czas?	65

Przewodniczący Rady Gminy

Anna Duraj